

park:02

regionalni mesečnik

Raztrgani rebalans, str. 8
Adijo občina, adijo Patriot?, str. 10
Veliki intervju: Marjan Bauer, str. 18
Nagradna igra: Izvolite župana, str. 42
Novo mesto, številka 2, letnik 9, 14. december 2006, cena 450 SIT

KNJIŽNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Knjižnica Mirana Jarca
Rozmanova 26

8000 Novo mesto

MPP Mestni Potniški Propad

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

DARO BIRO
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

BOPLASI
PVC-ALU-LES
OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM
Krištof 27, 8000 Novo mesto / tel: 07/33 71 370 / fax: 07/33 71 371

JAKOPIN www.jakopin.si
CELOVITO URESNICEVANJE GOSTINSKIH PROSTOROV

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

Lesbo mizarstvo
lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljninih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

Luminus
www.luminus.si

PEGAS
MEDNARODNI TRANSPORT
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženjering

GPI
Gradbeno projektiranje
in inženjering d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investburo
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Avtogalant
izdelava in prodaja
izpušnih cevi
in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax: 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041-772-686
ESTRIHI
UGODNO,
TUDI NA
OBROKE!

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

AVTOHIŠA BERUS
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

MONTAŽA IN POPRAVIL VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 070 875 032

AVTOŠOLA RIBA
Ulica stare pravde 15,
Novo mesto
tel.: 07 33 26 722

Računovodski servis
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

AKZO NOBEL
AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRTNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/33 80 610, fax: 07/33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stiA
d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789
info@stiA.si

MOBA
Izdelava posteljninih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
http://www.studio-vrtinec.si

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: b.c. 07/33 21 065

fine cars d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POODLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

**Vse na enem mestu: izleti, potovanja,
sejmi, letovanja, zimovanja, letalske
vozovnice za posameznike in skupine!**
KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

triglav

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

ORIKS
VOĐENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07/33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/33 73 382
GSM: 041/682-470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRTNIK OBRTNIKUI!
Podružnica Žužemberk tel.: 07/36 91 960

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102
Izdelki iz naravnega kamna:
- spomeniki
- okenske police
- stopnice
- balkonske obrobe
- pulti, tiaki
Vse izdelke
dostavimo
in vgradimo!

Tomaž Zupančič s.p., Marjan Kozine 66, Novo mesto
Gsm: 041 693 190
• VARNOST
• PROTIHRUPNOST
• ELEGANCA
• PRIJAZNI SUHOMONTAŽNI POSTOPKI
• PESTRA IZBIRA GLADKIH IN RELIEFNIH POKRIVNIH PLOŠČ
Nudimo še:
VARNOSTNE IZLOŽBENE
MREŽE IN REŠETKE

svet na frekvenci Radia Krka

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

Skupina DNŠ

drustvo-dns.si
lokalpatriot.si
zalozba-goga.si
student-nm.com

novomesto.info
park-on.net
med.si
situla.si

cvickarija.com
jazzinty.com
fotopub.com
simulaker.si

DNŠ **Studentski servis** **lokalpatriot**

Predkoncert Jazzinty Abonmaja
četrtek, 15.12.2005, ob 20.00
Kulturni center Janeza Trdine

Zoran Predin

Et žive legende

www.jazzinty.com/abonma **lokalpatriot**

Novomeški teater

Uroš Lubej

V Novem mestu se nekateri očitno šaljijo. Iz proračuna so šest let zapored pihili 100 milijonov tolarjev v javni potniški promet, pri čemer se je sedaj izkazalo, da je izvajalec svoje obveznosti izpolnjeval zgolj 25-odstotno. (Tukaj bi moralo stati nekaj sočnih kletvic, toda ostanimo raje uglajeni.) Vsi so govorili, da so avtobusi prazni, a šest let ni nihče od številnih strokovnjakov naše občinske uprave opozorili župana ali direktorico, da je z izvajanjem koncesije očitno nekaj narobe in da bi bilo potrebno škodljivo pogodbo prekiniti. Hkrati pa je nekaj res narobe tudi z vodenjem in nadzorom. Kot da se nihče od šefov, npr. župan in direktorica uprave (sedanja ali pa prejšnja) v šestih letih koncesije nista nikoli vprašala, komu pravzaprav iz občinskega proračuna dajemo ogromne količine denarja. Medtem ko nekateri s težko muko pridejo do subvencije 50 ali 100 tisoč tolarjev, se milijoni trošijo brez resnih analiz in premislekov. Po rezultatih sodeč ni bilo storjeno ničesar niti pred podpisom pogodbe niti po njem, saj je odstotek realizacije prepeljanega števila potnikov ostajal ves čas enak.

Občina bo šla sedaj v nov razpis in po hitrem postopku izbrala novega (starega) izvajalca. So bili narejeni elaborati? So bile premišljene vse variante, tudi tista o morebitni ukinitvi MPP? Se spet spuščamo v tvegano igro? To bo potrebno še raziskati, vsekakor pa bo uprava, županstvo in tudi občinski svet pod veliko bolj natančnim pogledom javnosti.

Sicer pa novomeška scena spominja na igro otrok v peskovniku. Gledališče. Čigav projekt je to? Kaj si želimo? Kakšne so sploh potrebe slovenskega teatra? Kje vidimo možnost, da ustvarimo nekaj novega? Župan ustanovi profesionalno gledališče iz peska, potem se pa čudijo, da ni interesa, da bi se kdo notri naselil. Čudijo se, da ni prijav, da ne morejo izbirati. Kot da gledališka scena hlepi po gledališču, kot da si samo želijo priti v Novo mesto, kot da samo iščejo možnost lastne provincializacije. A kako slabo se je tu politika povezala s stroko se vidi že iz tega, da v svetu zavoda gledališča NM poleg ekonomistov in pravnikov ni nikogar, ki bi imel kakšne resne zveze s slovensko gledališko sceno. Tudi na občini kot da ni nikogar, ki bi znal privabiti prodorne režiserje, igralce, ki verjetno imajo ambicije, vendar vedo, da jih v zatohlem okolju ne bodo mogli uresničiti. Tu ima pač vsak lokalni krjavelj svoj koncept teatra, poleg tega pa tudi možnost da tudi najbolj uglednega umetnika z dvigom kvazi politične roke odstrani s prizorišča. Le kako je pripravljalcem odloka o gledališču v statut uspelo zapisati trditev, da umetniškega vodjo nekega teatra imenuje občinski svet, se pravi politika?

Če sta MPP in gledališče poglavji iz zgodovine novomeških neslanosti, potem je proračun za leti 2005 in 2006 Sveto pismo Neumnosti. Realizacija prihodkov zaostaja za 25 odstotkov, realizacija ključnih strateških projektih je okrog 30 odstotkov. Smo dobili kandidata za slovensko gazelo? A to knjigo, ki bi vsakega menedžerja, ki bi jo podpisal, stala kariere za vse večne čase, so podprli ne le župan in občinska uprava, ampak celoten zbor novomeške politike vključno s Koncilijo, Štuparjevo, Kekom, Macedonijem, Muhičem, Županom, Vrhovnikovo (omenjam najbolj glasne in najbolj izpostavljene). Skupaj so bili opozicija, pozicija, tisti vmes in romski svetnik. Pa čeprav nadzorni odbor iz leta v leto ugotavlja, da so proračuni nerealni, neanalitični in da nam delajo škodo! Zgolj en glas (Sašo Stojanovič, LDS) je bil proti, pa še ta je takrat dobil besedo edino v Parku, saj mu je župan v trenutku sprejemanja proračuna grobo odvzel besedo. Odgovor je prišel leto kasneje.

Pred našimi očmi se dogaja teater in ne v Domu kulture. Slogan stare in očitno tudi večine nove politične garde za naslednje volitve bi lahko bil: »Res da bomo naredili nekaj neumnosti, toda potem se bomo vsaj čudili! Volite nas zaradi tega, ker smo se sposobni čuditi.«

p.p. sprehodi se po svojem parku 6

DOLENJSKA 8-11
Šaljivci meseca
Raztrgani rebalans
Pogovor z županom
MPP: mestni potniški propad
Nevarnost nad mestnimi glavami II
Adijo občina, adijo Patriot?
Restavracija Breg: možnost oživitve?
Gače čakajo na mraz
Gledališče NM: Težavna pot do direktorja

ČRNA PACKA Inštalacija pred Windischarjem 11
FOTOŠTORIJE 12
PROSTOR Šlo bo na bolje, slabše pač ne gre ... 13
KLOP'CA
Novomeška kultura na prelomnici 14
Visoko šolstvo na Dolenjskem 15
KOLUMNA
Popačeni odsevi Brega II 16
Življenje škoduje vašemu zdravju 17
INTERVJU Marjan Bauer, odgovorni urednik Slovenskih novic 18
FOTOPUB Andrej Križ, StreetFashion 20
ČETRTRA DIMENZIJA Tajno izročilo neverjetnega znanja 21
MIKROSKOP Matjaž Brulc 22
KOMENTAR Nazaj v enoumje in podložnost 23
KULTUM 24
PORTRET Jaka Berger 26
PREŠA 28
TLAČENKA 29
PX 30
STRIP 31
POTLAČ 32

Naslednja številka revije **park** izide v sredo, 18. januarja 2006.

park : kolofon

regionalni mesečnik
številka 2, letnik 9, 14. december 2005

ISSN 1408-7189
Kontakt:
Park
Glavni trg 6, 8000 Novo mesto

tel: 07 393 08 12 / m-tel: 031 626 326
e-mail: park@park-on.net
web: www.park-on.net

Naročila, distribucija: 07 393 08 12

Trženje:
Matjaž H. Grum
m-tel: 040 935 038
matjaz.grum@zalozba-goga.si

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Boris Blaič, Rasto Božič, Marijan Dovič,
Sandra Hrovat Grum, Iztok Kovačič, Aleksej Metelko,
Borut Peterlin, Boštjan Pucelj, Mitja Simič, Damir
Skenderović, Barica Smole, Damijan Šinigoj, Jure Švent,
Marko Vide

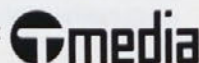
naslovnica: Iztok Kovačič
lektorica: Nina Štampohar

prelom: Hg
filmi: Grafika Novo mesto d.o.o.
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
naklada: 1000 izvodov
ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2006). Prekinitve naročila je mogoče s parnim prekidom in sicer 10 dni pred koncem naročnega obdobja (1. julij 2006). Naročniki imajo 10% popust; študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letniško dostavo 40 EUR.

Spletna rešitev:

p.p. sprehodi se po svojem parku

Popačeni odsevi Brega,

Kolumna Marijana Doviča, november 2005

V svojem imenu in v imenu strokovnega kolegija Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Novo mesto, vam v zvezi z zapisi v zadnji številki Parka posredujem naslednja pojasnila.

Prenova hiš na novomeškem Bregu se ni začela s hišo št. 10, pa se z njo tudi ne bo končala. Že površnemu in ne preveč zlonamernemu opazovalcu je to lahko takoj jasno, zato se ob tej priložnosti ne mislim ukvarjati z njimi. S hišo št. 10, nekdanji Fišerjevo hišo, je bilo v zadnjem desetletju ali še nekoliko več precej zapletov, menjav lastništva, projektov, ki jih niti ni bilo mogoče realizirati, porušena hiše in nekajletne praznine, ki je zijala na robu skalnega pomola, do pozidave nove stavbe. Ob tem se stališča in usmeritve zavoda v ničemer niso menjale. Začeta gradnja je bila precej pred zadnjo spremembo lastništva legalizirana na podlagi kulturnovarstvenih pogojev in soglasja zavoda, vendar se tedanji lastnik ni odločil za popravilo oblike strehe v L obliko z izstopajočo fičaro in lomljenim gankom, ampak se je po zaključku medsosedskega spora odločil hišo prodati. Nova lastnika sta se še pred nakupom na zavodu pozanimala o potrebnih predelavah, jih s projektantom ustrezno projektno razrešila in pridobila gradbeno dovoljenje Upravne enote Novo mesto.

Danilo Breščak,

vodja območne enote Novo mesto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Grmski kralji (O novomeškem ZVKD)

Prispevek bralca v rubriki »p.p. sprehodi se po svojem Parku«, november 2005

V pismu vašega bralca Aljoše Vrbetiča, napisanega v skrajno žaljivem tonu, mrgoli neresnic, zavestnih zavajanj, prirojenih razlag uradnih dokumentov in laži. Bolj kot komentarja in odgovora je vredno tožbe pri pristojnem sodišču.

Kljub vsemu nekaj pojasnil.

ZVKDS je s svojimi območnimi enotami državni javni zavod, registriran v skladu z Zakonom o zavodih. Ustanovljen je za izvajanje javne službe varstva nepremične kulturne dediščine v Sloveniji, OE Novo mesto torej za Dolenjske in Belo krajino ter občino Brežice. V skladu z zakonodajo zagotavlja država skozi proračun in prek ministrstva za kulturo pogoje za delo, kar pomeni delovne prostore, sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje, plače zaposlenih ter splošne in programske materialne stroške. Naloga javne službe in zaposlenih v njej pa je, da v skladu z zakonodajo izvaja naloge s področja varstva dediščine.

Do oktobra leta 1994 smo imeli v najemu mansardne prostore v 2. podstrežju ZZZS na Prešernovem trgu in v Narodnem domu, kjer je v nemogočih pogojih delovala tudi restavratorska dejavnost. Ko se je pokazala možnost najema prostorov v gradu Grm, se je to zgodilo s podporo takratnega ministra in z ustrezno definiranimi pogoji v najemni pogodbi. Investiranje v objekt

in njegovo okolico je bilo usklajeno med lastniki, MK in MO NM, in je potekalo v skladu z za to potrebnimi dovoljenji in soglasji. Ker restavratorska delavnica in razstavišče v pritličju še nista v celoti opremljena, smo odlašali z zahtevo po pridobitvi uporabnega dovoljenja. Pridobivanje je v teku in pričakujemo, da bodo do sredine decembra izpolnjeni tudi vsi pogoji za izdajo uporabnega dovoljenja.

V konkretnih pogovorih o prodaji gradu Grm Zavod ni bil neposredno udeležen, vemo pa, da potencialna kupca uveljavljata vse dosedanje vloške v sanacijo gradu, kar bo v prodajni ceni ustrezno upoštevano.

Kot komentar k problematizirani gradnji »hotela Vrbetič« na prostoru nekdanje vrtnarije na območju gradu Grm vam pošiljamo v objavo tekst odgovornega konservatorja Mitje Simiča, ki smo ga s št. NM-106/96-MS dne 19.7.2005 naslovili na MO Novo mesto, saj je v njem povzeto bistvo te problematike. V arhivu zavoda oz. v dosjeju objekta je podkrepljeno z vrsto dokumentov, ki so seveda v smislu Zakona o dostopu informacij javnega značaja, dostopne. Med njimi je tudi zadnji dopis Ministrstva za okolje in prostor št. 35001-91/2005/IAO z dne 2.11.2005, katerega vsebine pa avtor pisma v svojem tekstu javnosti ni predstavil.

Danilo Breščak,

vodja območne enote Novo mesto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Dodatek: Iz dopisa OE ZVKD Novo mesto Mestni občini Novo mesto z dne 19. 7. 2005. Zadeva: Mnenje k adaptaciji in spremembi namembnosti za turistične apartmaje na območju gradu Grm (investitor g. Branko Vrbetič).

»Z dopisom št. 350-06-344/2004-1901 z dne 12.7.2005 ste nas pozvali, da na osnovi spremenjene zakonodaje in novih strokovnih podlag ugotovimo, ali so v primerjavi z našimi dosedanjimi mnenji »mogoče drugačne opredelitve od pobude za gradbene posege na obravnavanih gradbenih parcelah in objektih, ki bi zagotovile parcialno obravnavo na območju varovanja kulturne dediščine ločeno od fizičnega in/ali pravnega območja predvidenega ureditvenega načrta oz. lokacijskega načrta.«

Na Vašo pobudo lahko odgovorimo, da nova zakonodaja in nove strokovne zasnove ne spreminjajo nekaterih osnovnih dejstev v tem prostoru, kot so:

- območje gradu Grm predstavlja edinstveno kulturno in prostorsko kakovost v Mestni občini Novo mesto (dalje MO), katerega nadaljnje urejanje je pomembno za kakovosten razvoj mesta, za kar je prvenstveno odgovorna MO;
- grad Grm je edini ohranjeni grad v mestu, park ob njem pa je prav tako edini grajski park v mestu, zato je potreba po strokovno pretehtani revitalizaciji toliko večja;

- območje gradu Grm je spomeniška celota, ki zahteva celovito obravnavo;
- za območje je potrebna pravilna družbeno ekonomska in kulturna valorizacija ter iz nje izhajajoč program celovite revitalizacije in prenove, ki omogoča tudi ustrezno funkcionalnost območja kot celote in v povezavi s sosednjimi območji znotraj mesta;

- pri urejanju je treba upoštevati historično in

prostorsko pogojevano hierarhijo objektov in prostorov (grad je hierarhično nadrejena enota parku, park vrtnarjevi hiši itd.).

Vnašanje novih dejavnosti na širše območje gradu Grm in preveritev ustreznosti obstoječih dejavnosti je ena osnovnih nalog, ki bi jih moral reševati Ureditveni načrt za območje gradu Grm. Odgovorni predstavniki MO so takšen dokument obljubljali že pred desetimi leti, vendar se zadeva ni premaknila z mrtve točke. Maja leta 2002 je MO celo sprejela Program priprave ureditvenega načrta grad Grm v Novem mestu (Ur. l. RS št. 47/2002) ter tudi izbrala izdelovalca. Vendar pa MO iz nam neznanih razlogov ni nikoli podpisala pogodbe z izdelovalcem, na katero je vezan celoten program priprave, tako da je vse skupaj ostalo zgolj mrtva črka na papirju.

Območje gradu Grm je zelo občutljivo tako zaradi nerazrešenih lastniških vprašanj kot zaradi vsebinskih, prostorskih in funkcionalnih zagat, ki imajo svoje korenine v širitvi takratne tovarne IMV v 70. letih 20. stoletja. Z odpravo območja ob vrtnarjevi hiši g. Vrbetiču leta 1994 pa je dobršen del nekdanjega parka z vrtnarijo ostal brez dostopa in povezave z ostalimi parkovnimi površinami.

Menimo, da nereseno vprašanje lastništva gradu (kjer se kot interesent spet pojavlja MO) ne sme biti razlog, da se MO izogiba aktu, ki bi strateško opredelil vlogo tega območja v mestnem prostoru in hkrati tudi jasno postavil merila in pogoje za njegovo nadaljnje urejanje. Skrčevanje problema zgolj na odnos »varstvena stroka proti investitorju« predstavlja veliko poenostavljanje problema in sprenevanje s strani MO, ki v tem primeru ni izpolnila svojih obveznosti. Namen kulturnovarstvenih služb ni bil nikoli onemogočiti investitorja, ampak zgolj doseči jasen, celovit, vsebinsko in funkcionalno pretehtan prostorski akt prenove, ki bi dostojno vrnil grad Grm z njegovim območjem v sodobno življenje mesta. Žal ostaja v teh prizadevanjih naša služba osamljena.

Menimo, da je iz zgoraj napisanega dovolj jasno razvidno, zakaj strokovna služba za varstvo kulturne dediščine ne more pristati na parcialno ločevanje funkcije pomožnih objektov vrtnarije od preostalega grajskega kompleksa. Sočasno pa razumemo tudi nejevoljo investitorja, ki je že deset let blokiran v svojih prizadevanjih, da s svojo lastnino kaj ukrene. Če ima MO dejansko namen odkupiti odprte površine ob gradu Grm (pismo o nameri, ki sta ga podpisala bivša ministrica in župan), potem bi veljalo razmisliti tudi o možnosti odkupa zemljišč, katerih lastnik je Branko Vrbetič (ob upoštevanju njegovega vloška v obnovu stare vrtnarjeve hiše).

Podpisnika: Mitja Simič, univ. dipl. inž. kraj. arh. (konservatorski svetovalec), Danilo Breščak, univ. dipl. arheolog (Vodja območne enote). V vednost: Prof. mag. Vladimir Braco Mušič, Ljubljana. Branko Vrbetič, Novo mesto.

Neugledni gradbeni odri KMJ

Črna packa, Park, november 2005

Kot kaže, je Knjižnica Mirana Jarca živ dokaz za to, da se zgodovina ponavlja. Še od časa Boga Komelja, prvega upravnika naše knjižnice, katerega devetdesetletno rojstvo smo nedavno praznovali ob dnevu slovenskih splošnih knjižnic, je glavni problem knjižnice prostor. In morda je bila tudi v prvem primeru tragedija to, da je bistvo problema ostalo, v današnjem času pa farsa, da je prav Park že drugič zapisal, da: »Prav tako medijska kritika ni nič premaknila v razmišljanju odgovornih in Knjižnici Mirana Jarca, kjer z

gradbenimi odri že več let (!) kazijo vhod v staro mestno jedro.« Seveda sem pod tem kot odgovorna oseba navedena z imenom in priimkom. Blagor torej tistim, ki verjamejo, da so premiki v razmišljanju tisti, ki rušijo odre, ki stojijo zaradi varnosti občanov s tem namenom že vrsto let in seveda kazijo zunanjo podobo našega mesta. Ne bi škodilo, če bi se v Gogi rodil tudi kakšen Hans Christian Andersen in napisal še ena Cesarjeva nova oblačila, da bi se nehali ukvarjati s fasadami in formami in bi se posvetili tudi vsebini. Morda pa bi Parkovci lahko brali tudi Dolenjski list in primerjali, kako se različno poda ista informacija. (V D.I. dne, 17.11.2005 članek »Odri ostajajo, obnove ne bo še pol leta«, str. 4). Z odgovornostjo je pa nekako tako, kot bi Roberta Erjavca krivili za slabo vreme, toliko imam namreč zveze z odri. Glede na to, da pa Park poroča z občinskih sej, mu najbrž ni tuja problematika, kakšni zapleti trajajo že več let okoli adaptacije obstoječih dveh objektov in ima večji vpogled v občinsko kuhinjo in pokušino golača kot kdo drug. Knjižnici je reševanje njenih prostorskih stisk v več fazah prinesla možnost, da obratuje skoraj neprekinjeno (razen fizične selitve in postavitve gradiva, ko je bila knjižnica okoli dva meseca zaprta), hkrati pa jo pahnila v situacijo, da se adaptacija odmika in 2. faze nikakor ne dočakamo. Hvala bogu, da pridejo odri na vrsto šele v zadnji fazi, kajti ti so deležni največje medijske pozornosti, kar nam zagotavlja, da obstaja javni interes, da bosta nekoč oba objekta res obnovljena. Upam, da ne bo prišlo do kakšnih premikov v razmišljanju, da bi najprej obnovili fasado podirajočega se objekta, ker bi se tako po najhitrejši poti rešili nemarnih odrov oziroma pometli smeti pod preprogo. To, da v teh neprimernih prostorih deluje oddelek za mladino in bo v njih deloval do obnove zgradbe Kresije, pa je zanimljiv podatek. Vsekakor si po mojem mnenju dolenjska regija zasluži knjižnico, ki bo uporabnikom omogočila še kaj več kot to, kar omogoča danes. (Danes npr. nimamo na razpolago klasične študijske čitalnice, po drugi plati pa bi bili radi univerzitetno mesto. Knjižnica je namreč nepotrebna investicija samo tistim, ki niso nikdar prestopili njenega praga.) Ob prostorski stiski vsi ostali problemi zbledijo. Morda lahko rečem le to, da so slovenske splošne knjižnice v zadnjem desetletju naredile bistven korak naprej v organizaciji znanja. V konkurenci, ki so jo najprej videle v informacijski tehnologiji, vidijo danes partnerstvo. In verjamemo, da se nam sanje lahko uresničijo v globalnem smislu, da zgradimo knjižničarski BOOKLE versus GOOGLE. Vsekakor pa mislim, da je najbolj zgovorno dejstvo prav to, da nam je za dan slovenskih splošnih knjižnic voščil »samo« svetovljan Bogdan Osolnik.

Andreja Pleničar,

direktorica Knjižnice Mirana Jarca

Nikogar ne zagovarjam, nisem pa tisti, ki mora soditi ljudem

Intervju z Alojzom Muhičem, Park, november 2005

Glede na izjave direktorja novomeške Komunele Alojza Muhiča v Parku bi rad podal naslednjo obrazložitve.

Prvič, ni res, da se včasih ni delalo nič drugače kot sedaj. Dokler smo pod mojim vodstvom (za različne izvajalce del) še delali na kanalizacijskih sistemih, smo upoštevali tovarniška navodila proizvajalca PVC cevi, standarde ter Zakon o graditvi objektov in druge zakone. Takih obtožb

ne bom dopustil. Prav za Komunalo Novo mesto smo gradili veliko bolj kvalitetno in strokovno, kot to počno po tolikih letih. To lahko dokazemo z dokumenti, s slikami, z videoposnetki, s pričami in z izjavami vseh, ki so pri tem sodelovali. Najbolj bistveno: vsi sistemi, ki smo jih gradili, imajo vgrajeno spojnico z gumico, ki zagotavlja vodotesnost kanalizacije. Sedaj jih ne vgrajujejo več. Gospod Muhič, če so drugi gradili slabo, nestrokovno, škodljivo za ljudi in okolje, še ne pomeni, da nas lahko mečete v isti koš. Lahko bi vas prijeli za roko in vas kot učenca peljali od jaška do jaška ter vam pokazali vsako spojnico z gumi tesnilom, vzdano v steni betonskega jaška. Kako lahko direktor trdi, da sedaj jaz pljuvam sam po sebi, če smo tedaj ne le upoštevali normative in standarde, ampak sistem celo izboljšali? Direktor Muhič ne blati le mojega imena in dela, ampak tudi vse, ki so tedaj delali skupaj z mano. Od direktorja Komunale zahtevam, da dokaže svojo trditev, pokaže gradbišča ali pa se opraviči.

Zakaj na Komunali sedaj trdijo, da je to neizvedljivo? Jih je sram, da tega niso vedeli, videli, spregledali ali pozabili? Nekaterim strokovnim kadrom iz Komunale smo že leta 1999 v Velikih Brunicah pokazali, kako bi se moralo graditi. Kako lahko Komunala z izbranimi nadzorniki sedaj dopušča tako slabo gradnjo?

Na Komunali ne znajo odgovoriti na preprosta vprašanja, ki jih postavlja strokovna javnost, se izmikajo, odgovora pa nečejo ali pa ne znajo posredovati. 1. Zakaj odgovorni niso zahtevali, da se pri izdelavi betonskih revizijskih jaškov upoštevajo Navodila za polaganje in tovarniški standardi iz leta 1997, ki natančno opredeljujejo, kako mora biti rešen stik skozi betonsko steno jaška in katere je potrdil tudi ZAG? 2. Zakaj se ni upošteval Gradbeniški priročnik, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana 1998, ki ravno tako opredeljuje detalj prehoda skozi betonsko steno s podobnimi cevmi? 3. Zakaj se niso upoštevali detalji projektov, ki specifičirajo, na kakšen način se rešuje stik skozi betonsko steno jaška? 4. Katero podjetje je delalo preizkuse na kanalizacijah, ki imajo betonske revizijske jaške in kakšni so rezultati? 5. Kaj bodo storili z betonskimi jaški, ki nimajo vgrajenih spojníc z gumi tesnilom vse od leta 1997? 6. Kje so spojnice vgrajene in kje ne? Še posebej je to nujno za kanalizacijo Dolž – Kočevarjev mlin, kjer poteka po vodonosnem področju.

Če si je Alojz Muhič ogledal gradbišče v Smolenji vasi, za katerega pravi, da so dela bistveno boljša kot drugod, potem ne vem, zakaj so tam popravljali in kljub temu niso vzdali spojníc z gumico, kar je nedopustno in neodgovorno in v nasprotju z navodili in s tovarniškimi standardi. To meče slabo luč na odgovorne v Komunali kot tudi na izvajalce del in nadzornike. Kanalizacijo ne gradimo za nekaj let, pač pa za nekaj desetletij. Tudi če trenutno dosežemo tesnost, bo ta popustila ob najmanjšem premiku zemljine, potresu ali zaradi različnih razteznostnih lastnosti materialov.

V Smolenji vasi ni bila nepravilno izvedena samo posteljica, kot pravi Muhič, ampak so napake še veliko večje, in naj nam dokažejo, da ni res, kar sumimo glede na to, kar smo videli: PVC cevi so polagali na zemlino, zasipavali so s steno in še to ne povsod. Nekatera dna jaškov so nepravilno izvedena in oblikovana. PVC cevi so polagali nepravilno, brez posteljice, vseh niso sanirali. Prehod PVC cevi skozi steno jaška nima vzdane spojnice z gumi tesnilom, kar bo povzročilo kasnejše okvare. Gumice so mazali s strojno mastjo, ki je lahko agresivna za gumi tesnilo in škoduje okolju. Nekatera podslapja in

notranje mulde so narejene napačno, zato bo prihajalo do zabitja. Nepravilno je položena armatura. Notranje dno RJ so v strminah istega naklona kot PVC cevi od jaška do jaška, kar je nedopustno, saj bi moral padec v RJ biti manjši zaradi umirjanja odpadnih voda. Pri popraviljanju so betonske cevi polagali na zelo vlažen beton, kar je imelo za posledico, da je teža betonske cevi izpodrinila beton. Spreminjali so smeri PVC cevi izven RJ, kar ni dopustno. Prišlo je do stikovanja cevi brez mufen. Štirioglati AB pokrovi ne gredo na okrogle cevi.

Tako zgrajena kanalizacija ne bi smela dobiti uporabnega dovoljenja. Stvar so si ogledali tudi gradbeni inšpektor in policija, ki je zadevo dokumentirala. Vsem je bilo jasno, da izvedena dela niso taka, kot bi morala biti. Kako lahko g. Muhič že vnaprej zagovarja izvajalca del in trdi, da so boljše delali kot drugje? Pred kolikimi leti je opozarjal na napake, če je komaj leto in pol v tej službi? Javno, prek medijev je obljubil, da bo ustanovil tričlansko komisijo, ki bo preverila, kaj je z govoricami o nekvadratnih gradnjah. Komisija pa bi bila sestavljena iz ljudi iz Komunale! Mar ni to čudno?

Alojz Muhič se zgovarja na širšo strokovno javnost. Mar ni širša strokovna javnost tudi ta, ki je napisala zakone, tovarniška navodila, standarde in priročnike? Mar niso to tudi strokovnjaki, ki podeljujejo certifikate?

Gospod MUHIČ pa je do sedaj verjel - katerim že strokovnjakom? Strokovnjakom, ki se ne upajo z imeni in s priimki imenovati in zagovarjati to, kar trdijo. Pravijo, da se spojníc ne da vgrajevati v praksi, da sem imel to le v diplomski nalogi. Javno mi povejte, kateri so ti zaposleni na Komunali, ki to trdijo. Povejte nam imena in priimke, da pride do soočenja nasprotnih idej in razlag ZGO-1, predpisov, standardov itd. Dokazali jim bomo, da so v zmoti, ali pa morajo strokovne šole začeti učiti drugače.

Strinjam se s trditvijo Alojza Muhiča, da je uporaba gnojnice in herbicidov škodljiva za vodne vire. Nikakor pa se ne morem strinjati z njim, ko trdi, da je nekaj litrov fekalij, ki lahko izteče v okolje, manj škodljivo. Marsikje (npr. v Zloganjih) je kanalizacijska cev speljana po predpisih pod vodovodom, a je zaradi značilnosti terena vendarle višje od vodovodne cevi, in v kolikor ni zagotovljena 100-odstotna tesnost, lahko pride do hude zastrupitve uporabnikov vodovoda. Nedopustno je, da vodilni na nek način zagovarja slabo gradnjo in otekanje fekalij v zemljo. Zakaj potem kanalizacijo sploh gradimo?

Alojz Muhič trdi, da sem bil delovodja, kar je neresnica. Nikdar nisem bil delovodja, pač pa sem bil gradbeni tehnik z opravljenim strokovnim izpitom za visoke gradnje, inovator, sedaj komunalni inženir. Ne pljuvam sam po sebi, če opozarjam na napake in slabo delo izvajalcev Komunale. Sedaj mora sodišče stvar pripeljati do konca.

Direktor Komunale ni naredil dovolj, da do takih napak ne bi prihajalo. Ko enkrat strokovni kader v Komunali zagovarja stališče, da se v praksi, v kanalu, ne da izvesti detajla tako, kot ga zahtevajo tovarniška navodila in drugi standardi, potem je s takim kadrom nekaj zelo narobe. Tak kader na komunali nima kaj delati!

V svojih triindvajsetih letih nisem še videl tako nestrokovne in slabe izvedbe del, kot je to izvajal Kostak, d.d., s svojim podizvajalcem TIMI, d.o.o. Če je podjetje GRANS opravljalo preizkuse tesnosti, je nujno potrebno izvesti dodatne preizkuse s strani drugih institucij, da bi na ta način ugotovili strokovnost te firme. Ti imenovani akterji imajo lahko še druge firme na druga

imena, s katerimi lahko delajo za Komunalo veselo naprej, kot da je vse v najlepšem redu. Po našem prepričanju nihče, ki ni naredil vse za dobrobit uporabnikov, na Komunali ne sme ostati. Komunala je javno podjetje, in dokler je tako, naj prevzamejo odgovornost za svoja dejanja, tako kot navadni delavci, ki plačujejo in na tak način tudi sofinancirajo v skupno dobro. Ker je Komunala javno podjetje, imajo uporabniki vso pravico, da opozarjajo na nepravilnosti in postavljajo vprašanja, na katera bi morali dobiti konkretne odgovore, ne pa, da se jih na Komunali izogibajo na način posploševanja, kar je razvidno tudi v odgovorih g. MUHIČA na konkretna vprašanja v intervjuju za revijo Park.

Milan Samide

Smolenja vas 100, Novo mesto

O novomeškem ZVKD (2. del)

Čudež na Grmu! Išče se mecen!

Težko bi rekli, da Novo mesto nima posluha za likovno umetnost, nenazadnje imamo v središču mesta štirietažno galerijo (Jakčev dom), ki je sicer v poraznem stanju, vendar je obnova (že pol leta) tik pred vrati. Prav tako ljubitelji mesta že več let intenzivno oživljajo Narodni dom, ki je med drugim namenjen tudi galerijski dejavnosti. Poleg galerije Dolenjskega muzeja in galerije v Krki ter še nekaj manjših galerij pa mesto premore tudi nekaj razstavišč.

Vse pogostejše pa se pojavljajo tudi ideje o neke vrste mestni galeriji, ki pa bi jo lahko uvrstili kar v čakalno vrsto, k drugim »mestnim« nujnostim, kot so mestni arhitekt, mestni park, mestno kopališče, mestna restavracija, ki je neslavno propadla, mestna hiša, ki je trenutno brez stropa, betonske mestne klopi itd.

Ker pa so nekateri neverjetno nestrpni in kar ne morejo dočakati, da bi mestna oblast ali, bog ne daj, kakšen posameznik uresničil idejo o mestni galeriji, so stvari vzeli v svoje roke in odprli galerijo v eni izmed lepših stavb v Novem mestu, v gradu Grm.

Galerija oziroma razstavišče Arkade Grad Grm, kakor se prostori uradno imenujejo, je bilo odprto v letošnjem letu. Samo razstavišče je zelo kvalitetno zgrajeno, tla so obložena s poliranim marmorjem, desna stran razstavišča je v celoti zastekljena, tako da je prostor nabit z naravno svetlobo, poskrbljeno je za požarno varnost, ogrevanje. Javnost je lahko z razstaviščem zadovoljna.

Če pa je javnost nekoliko bolj osveščena in predvsem dobro informirana, pa stvari stojijo popolnoma drugače. Prva zanimivost: investitor za razstavišče nima gradbenega dovoljenja (o tem sem pisal v prejšnji številki Parka). Čeprav najemniki prostorov razstavišča vseskozi trdijo, da ga ima, vendar do dovoljenja ni moč priti, ker menda to niso podatki javnega značaja. Dvom, da je razstavišče narejeno kratko malo na črno, pa potrjuje dejstvo, da zanj nikoli ni bilo izdano uporabno dovoljenje, kar pomeni, da se prostori ne bi smeli uporabljati, saj ni poročila, da so sploh tehnično in gradbeno ustrezno in predvsem varno narejeni.

Za komentar k nepravilnostim bi bil vsekakor dobrodošel investitor razstavišča, ki pa ga (druga zanimivost) presenetljivo ni, ne obstaja oziroma je prisoten inkognito.

Na ministrstvu za kulturo, ki je najemnik prostorov na gradu Grm, o razstavišču ne vedo ničesar, še več, zatirjujejo, da v letih 2003, 2004 in 2005 v grad niso vložili niti tolarja. Prav tako na MO Novo mesto odločno zanikajo kakršne

koli finančne vložke v grad Grm v zadnjih treh letih. Od kod torej razstavišče!?

Na vходу v grad ne dobimo nobenih informacij o delovnem času, vstopnini, morebitni najavi in podobno. Nasprotno pa nam svetovni splet postreže s kar nekaj zanimivimi podatki o razstavljalcih, razstavah in možni najavi.

Vse informacije o razstavišču pa imajo skupni imenovalec, tretja zanimivost: in sicer, *alfa in omega* oziroma *kapo di mata* razstavišča je ZVKD Novo mesto (Zavod za varstvo kulturne dediščine). Gospodje na Zavodu so tisti, ki odločajo, kaj bo na ogled postavljeno in, seveda, kdo bo razstavljal. Prav tako so oni tisti, ki odločajo, kdaj in komu bodo razstavišče odprli. Verjetno pa so tudi oni tisti, ki so celotno stvar tudi finančno pokrili. Vprašanje je le, od kod jim denar, iz občinskega in državnega proračuna ga niso dobili. Možna, da je nujnost razstavišča začutil kakšen posameznik in je velikodušno prispeval nekaj milijonov za uresničitev, kar pa je malo verjetno, saj je grad naprodat in težko si predstavljam nekoga, ki bi vlagal v stavbo, ki se prodaja.

Je kljub vsemu ta skriti mecen mogoče gospod Proracun?

Glede na to, da se ZVKD Novo mesto tako zagrizeno bori za grad Grm in njegovo okolico, pred nedavnimi so gostili predstavnicu z ministrstva za kulturo, da bi jo vendarle prepričali o nujnosti nakupa gradu, je čisto mogoče, da so v upanju, da bodo dobili grad v last, kar predčasno začeli dela in kar tako »vnaprej« odprli razstavišče. Kako pa so finančno pokrili investicijo, lahko le spekuliramo, saj v finančnih poročilih, ki jih je ZVKD Novo mesto v zadnjih treh letih posredoval na ministrstvo za kulturo, o razstavišču ni ne duha ne sluha!

Bo ZVKD-ju Novo mesto po vseh polemikah, ki se zadnje čase pojavljajo v medijih, vendarle kdo stopil na prste? Verjetno ne, ne pozabimo, da je v Novem mestu zelo pomembno, kako se pišeš, kje si v službi, kdo so tvoji prijatelji in znanci, kdo je bil tvoj sošolec in kam si bil uvrščen v nedavno propadlem političnem sistemu. Seveda je povsem razumljivo, da si ZVKD Novo mesto prizadeva le za javno dobro, saj je grad za lastnike, kakor pravijo na zavodu, »le finančna transakcija«, kar pa je feji in fuji! Kdo pa mislijo, da so ti lastniki?! Le kako ne more ministrstvo dojeti, da skrbniki novomeškega javnega dobrega nujno potrebujejo svoj grad in svoje na črno narejeno razstavišče!

Včasih, ko smo se vse »zmenili« in je vse temeljilo na besednih temeljih, še zdaleč ni bilo takih problemov, saj je bilo vse naše, če pa ne, smo si pa vzeli! Lahko bi rekli, da še danes ZVKD Novo mesto deluje, predvsem na območju gradu Grm, nekako takole: Sve je isto samo njega nema ...

Za domovino, prek zakonov, odlokov, pravnih načel in norm s spomeničarji naprej!

Aljoša Vrbečič,

Novo mesto

Rubrika **p.p. sprehodi se po svojem parku** je namenjena prispevkom bralcev in zainteresirane javnosti: polemikam, odzivom in odprtim pismom. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja prispevkov, v kolikor ti presegajo vsebinsko primerno dolžino. Pišite na naslov: Park, Glavni trg 6, Novo mesto ali park@parkon.net

Šaljivci meseca

Znotrajkoalijske romantike

Franci Kek, vodja Liste za Dolenjsko, v izjavi za javnost o potezi LDS, ki je zahtevala umik obravnave rebalansa proračuna z novembrske seje občinskega sveta: »Normalno bi bilo, da tak predlog pride iz vrst opozicije, ne pa da ga predlaga predstavnik koalicije, ki je rebalans predhodno uskladila na koalicijskih sestankih. V Listi za Dolenjsko oziroma neodvisni svetniki Aktivne Slovenije se zavedamo, da smo koalicijsko pogodbo podpisali in to nas zavezuje, da delujemo kot člani koalicije, čeprav nam to mnogokrat ni najbolj všeč. Proračun smo svetniki sprejeli soglasno. Ker prihodkovna stran ni bila realizirana v načrtovani višini, ga je potrebno uravnotežiti. Potreben je rebalans. Zakaj proračun ni bil realiziran, pa se morajo najbolj vprašati prav v LDSu, saj imajo s stranko SLS na občini skoraj vse pomembne funkcije od župana in podžupana navzdol. V Listi za Dolenjsko se zavedamo, da smo naredili napako, ko nam ob zadnjih volitvah ni bilo mar za vodilne položaje v občini. Te napake na naslednjih volitvah ne bomo ponovili.«

Tomaž Levčar, podpredsednik MO LDS, na vprašanje Parka, kako komentira izjavo gospoda Keka in tudi župana (glej intervju) o LDS, o tem, da so bili na koalicijskih glasovanjih tiho in da sami sedijo na stolčkih, kjer bi lahko vplivali na dogajanje: »Predpostavke, iz katerih izhaja Kek, so napačne. Če ugotovimo, da je koalicija uresničila program, potem je irelevantno, kolikokrat se je srečala. Če ni, potem bi moral biti zaskrbljen, tako, kot smo mi. Skrbi me to, da se on bolj ukvarja s formo kot z vsebino. To je velik problem njega kot koalicijskega partnerja. Tudi on je podpisnik koalicijske pogodbe in moral bi imeti na skrbi tudi vidik celote, kar je sedaj v celoti na stranki LDS. Glede vloge LDS: nesrečna okoliščina je – sicer običajna – da je bila koalicija sklicana en dan, preden naj bi šla ven gradiva za občinski svet. Na sestanek je prišla direktorica, ki je dejala, da je to pač to, in da bo šlo to ven. Ne glede na to, smo dali (edini) pripombe, pravzaprav vprašanje, kako je mogoče, da so šli občinski projekti tako navzdol. Župan tega sicer morda ni slišal, ker je s koalicijskega sestanka prehitro odšel. Jasnno smo tudi izrekli kritiko glede vodenja projektov. Glede kadrov lahko rečem le to, da župan in tudi Kek zelo dobro vesta, da ima LDS pravzaprav zelo malo kadrov na vodilnih mestih uprave: imamo podžupana, na mestu direktorice in vodij oddelkov uprave pa že kar nekaj časa ni več nobenega lds-ovca.«

Vse je relativno I.

Jure Duh, Mestna občina Novo mesto, v poročilu občinske uprave o prvih šestih letih Mestnega potniškega prometa o očitkih, da so avtobusi prazni: »Avtobusi vozijo bolj ali manj prazni samo v izven koničnih časih, za potrebe prevoza v prometnih konicah pa smo morali v letu 2004 na dveh linijah zagotoviti avtobus z večjo kapaciteto, ki v izven koničnem času morebiti res zgleda prazen, kar je zelo relativno. Če se npr. v majhnem avtobusu kapacitete 21 sedišč pelje 10 potnikov, se zdi avtobus "še kar poln", 10 potnikov v avtobusu kapacitete 50 sedišč, pa daje učinek praznega avtobusa.«

Vse je relativno II.

Vera Ocvirk, direktorica občinske uprave, na vprašanje Parka o očitkih, da so bili prihodki proračuna planirani preoptimistično: »Morda, a še vedno v mejah izvedljivosti. Če bi postopki potekali brez zamudnih elementov, ki zadeve lahko premaknejo za nekaj mesecev in s tem za nekaj milijonov.«

Raztrgani rebalans

Boris Blaić

Proračun za leto 2005, ki je bil ob koncu lanskega leta zastavljen na ambicioznih devet in pol milijard tolarjev, bo ob koncu leta po napovedih občinske uprave realiziran v višini sedmih milijard. Izpad dveh in pol milijard tolarjev oziroma dobre četrtine planiranih prihodkov je za seboj seveda potegnil tudi zmanjševanje postavk na odhodkovni strani. Zato niti ni čudno, da se je leto dni pred volitvami na račun rebalansa usul plaz kritik tudi iz vrst koalicijskih partnerjev, ki jim slaba realizacija zastavljenih ciljev ni nič kaj prijetna popotnica za volitve. A pojdimo po vrsti.

Pri načrtovanju prihodkov se je zataknilo že pri dohodnini, kjer bo po napovedih občinske uprave izpada za približno 420 milijonov tolarjev. Od načrtovanih skoraj pet in pol milijarde tolarjev dohodnine se je bo v občinski blagajni letos nabralo le nekaj več kot pet milijard. Kot pojasnjuje direktorica občinske uprave Vera Ocvirk, je previsoko planiranje posledica spremembe davčne zakonodaje, ki je stopila v veljavo prvega januarja letos, se pravi nekaj dni po sprejetju proračuna. Kljub temu ne gre pozabiti, da je na posledice zakonskih sprememb še med sprejemanjem proračuna opozarjal nadzorni odbor občine. Res pa je tudi to, da je del izpadle dohodnine, dobrih 150 milijonov tolarjev, država občini že povrnila, do konca leta pa naj bi na ta račun prišlo še okoli 130 milijonov.

Precej bolj boleča in alarmančna kot izpad lepega dela davčnih prihodkov, pa je realizacija lastnih prihodkov občine. Visokoleteči načrti izpred o skoraj dveh milijardah, ki naj bi jih občina zaslužila z upravljanjem in prodajo premoženja ter komunalnim prispevkom za nastajajoče poslovne cone, so pristala na trdih tleh in pri približno polovični realizaciji. Kot da to še ne bi bilo dovolj, se bo morala občina zaradi zamud pri pridobivanju gradbene dokumentacije za letos posloviti tudi od milijarde tolarjev, ki bi jih država, Evropa in občine partnerke namenile za sofinanciranje regijskega projekta Centra za ravnanje z odpadki (Cerod). Če k temu prištejemo še za pol milijarde manj od načrtovanih sredstev iz evropskih skladov, in pod skoraj 3,8 milijarde tolarjev planiranih nedavnih prihodkov potegnemo črto, ugotovimo, da ob koncu leta ne bo realizirana niti polovica tega, ampak le nekaj več kot 1,6 milijarde tolarjev.

Če odmislimo Cerod, kjer so prihodki v proračun neposredno povezani z izdatki za izgradnjo regijske deponije, so od dobrih dveh milijard nedavnega izpada najbolj problematične postavke vezane na komunalno urejanje poslovnih con. Te cone zaradi komunalnega prispevka, ki ga občini plačajo lastniki parcel, pomenijo neposreden finančni učinek na proračun, gledano dolgoročno pa predstavljajo tudi generator nadaljnjega

gospodarskega razvoja v občini in s tem tudi nov vir dohodnine in drugih davkov.

Tako na primer zaradi neurejenih lastniških razmer – Ocvirkova največjo odgovornost za to pripisuje ležernosti ministrstva za obrambo – vse do nedavnega ni bilo moč pridobiti gradbenega dovoljenja za komunalno ureditev obrtne cone Livada. Na račun tega je občina izgubila skoraj 140 milijonov tolarjev prispevka, ki pa bodo po zagotovilih Ocvirkove realizirani drugo leto. Še večji izpad prihodkov je občina zabeležila pri komunalnem opremljanju zazidalnega načrta Podbreznik. Približno 240 milijonov. Vzrok za zamudo pričetka del je po besedah Ocvirkove v čakanju na odgovor glede prijave na razpisana evropska sredstva. Odgovor je prišel pozno, za nameček pa je bil še negativen.

A v novomeškem proračunu boste našli še bolj nenavadne, celo fantomske postavke. Tako naj bi se v občinsko malho steklo 150 milijonov tolarjev od prodaje pritličja stavbe na Novem trgu 6. Se pravi nove občine. Zakaj je bila ta postavka uvrščena v proračun, je praktično nemogoče najti smiselno razlago, saj je selitev občinske uprave iz te stavbe vezana na zaključek obnove stare porodnišnice in Rotovža, ki letos v nobenem primeru še ne bosta končani. To pa se je vedelo tudi že pred letom dni.

No, možna razlaga takih docela nerealnih postavk, med katere morda sodi tudi že dve zaporedni leti nerealizirana prodaja 61-odstotnega lastniškega deleža v TV Novo mesto (ocenjen na 81 milijonov tolarjev), je, da je pač treba nekako zadovoljiti pričakovanja javnosti in tistih nergačev, ki se pulijo za drobtinice. Pa naj si bo to le za kratek čas in zgolj s fiktivnim proračunom, ki ob koncu leta bolj kot na realen dokument spominja na zavržen promocijski letak.

A da ne bo izgledalo, da nič ne pohvalimo, naj povemo, da je svoj plan preseгла vsaj občinska redarska služba, ki bo namesto predvidenih 30 milijonov pobrala za skoraj 50 milijonov denarnih kazni. Ker pa se teh 20 milijonov v celotni sliki ne pozna veliko, bo znižanje postavk na prihodkovni strani občutno prizadelo skorajda vse proračunske porabnike, z redko izjemo zaposlenih na občinski upravi, kjer bodo s plačami plan presegli za približno 15 odstotkov. Uravnoteženje odhodkov s prihodki bodo na drugi strani najbolj občutili na področju športa (realizacija načrtovanih odhodkov naj bi po napovedih uprave dosegla 57 %), kulture (predvidena 64 % realizacija), interesnih dejavnosti mladih (59), komunalnih dejavnosti (47), cestnega gospodarstva (64), obrti in podjetništva (47), stavbnih zemljišč (50), stanovanjskega gospodarstva (71) in varstva okolja (36).

Nevarnost nad mestnimi glavami II.

Uroš Lubej

Zgodba našega štrlečega lepota na Glavnem trgu se le počasi razpleta. Kot da neke višje sile niso naklonjene, da bi novomeško srce po sto letih spet začelo utripati. Enkrat je problem v usklajevanju z restavratsko stroko, drugič se ustavi nesrečna ura, potem »zaradi spleta nesrečnih okoliščin« odpade omet z več milijonov tolarjev vredno poslikavo, navsezadnje pa na županov podpis pol leta čaka pogodba za notranjo opremo našega velikana. Le kaj nas bo še doletelo? Potres, cunami, prihod vesoljcev?

Kot smo že poročali, je v 2. nadstropju poleti odpadel stropni omet. Kolikšna bo skupna škoda tega dogodka in kdo jo bo kril, še ne vemo, prav gotovo pa bo neke okrog 10 milijonov sit. Na srečo je škoda samo materialna, saj v trenutku, ko je omet odpadel, v prostoru ni bilo nikogar (čež nekaj let pa bo tam sedel župan). Direktorica občinske uprave, ZVKDS (ki je izvajal strokovni nadzor) in slikar Matjaž Vilar, ki je poslikavo izvedel, menijo, da je šlo za »splet nesrečnih okoliščin«, povezanih s tem, da so bile ob požaru leta 1989 v material zaradi gašenja vnešene velike količine vode, pri čemer je omet izgubljal na trdnosti. Dodatni element so vibracije in treslaji v času obnove, ki so še poslabšali sprijetost med

nosilnim betonom in ometom, poleg tega pa tudi način tedanje gradnje najbrž ni pripomogel k trdnosti. Vodja oddelka za odnose z javnostmi ZVKDS Damjana Prešeren nam je glede tega poslala sledeče pojasnilo: »ZVKDS je izvajal strokovni nadzor. Opravljala je akad. slikar, konservator in restavrador spec. mag. Anton Miklavžin. Pred tem so bile izvedene raziskave, ki jih stroka v tovrstnih primerih izvaja. Na podlagi teh raziskav takrat ni bilo mogoče predvideti kasnejših posledic in zapletov. Omenjeni primer je v konservatorski stroki redek, vendar je žal možen. Merila stroke upoštevajo največjo stopnjo varnosti vseh izvajalcev in ZVKDS jih pri svojem delu dosledno upošteva.« Strokovno mnenje, ki ga je občina naročila pri Zavodu za gradbeništvo Slovenije se od stališča ZVKDS nekoliko razlikuje. »Iz pregledane dokumentacije je razvidno, da je bilo v dvorani sicer izvedeno sondiranje stropnih polj nad galerijo, medtem ko globinske sonde za ugotavljanje stanja in vrste gradbenega materiala niso bile izvedene. V poglavju Konservatorske smernice je navedeno, da je za natančno ugotovitev motiva in stanja ohranjenosti poslikave na stropu potrebno izvesti dodatna sondiranja in na podlagi teh določiti tehnološki postopek obnove in prezentacije poslikave stropa. Ni

MPP: Mestni potniški propad

Uroš Lubej

20. septembra 1999 je takratni župan Anton Starc podpisal koncesijsko pogodbo z direktorjem družbe I & I, kar je bil tudi uradni začetek izvajanja lokalnega javnega potniškega prometa. MPP je bil odprt z vsem pompom in optimizmom, ki pritiče takim dogodkom. Žal lahko po analizi, ki jo je opravil Nadzorni odbor Mestne občine Novo mesto ugotovimo, da je to bolj kot zgodba o uspehu zgodba o šestih letih neracionalnega trošenja davkoplačevalskega denarja, pri čemer se zdi, da tega živ duh do sedaj ni opazil.

Izvajanje javnega potniškega prometa je naš proračun v šestih letih stala več kot 500 milijonov sit. Toda predmet kritike nadzornikov ni toliko v tem, koliko denarja smo porabili, ampak v tem, kaj smo za ta denar dobili. Podatki o prevoženih potnikih so dovolj zgovorni, pri čemer jih je potrebno primerjati s tistim, kar je zapisano v koncesijski pogodbi. V šestih letih so namreč avtobusi glede na obvezo, ki jo je izvajalec sprejel v 9. členu pogodbe, prepeljali zgolj 27 odstotkov potnikov. Toda pogodba, ki je po mnenju nadzornikov na meji škodljivosti, za podjetje ne predvideva

nobenih resnih sankcij.

Pogodba je izvajalcu očitno omogočala, da vodi zelo neaktivno poslovno politiko. Na to kaže tudi to, da od trženja oglasnega prostora na avtobusih zelo dolgo ni bilo iztrženo niti tolarja. Občina se je v tej nenavadni pogodbi obvezala, da bo subvencionirala vso razliko do vložnih sredstev. Poleg tega nadzorniki ugotavljajo, da je pogodba določala za občino škodljivo obračunavanje amortizacije idr.

»Pogodba nikakor ni v ponos strokovnjakom, ki so sodelovali pri izdelavi pogodbe,« pišejo nadzorniki, pa vendar je v njej določilo, ki opredeljuje neučinkovitost izvajanja pogodbe. Tam je namreč zapisano, da če mora občina iz proračuna poravnati več kot 40 % nastalih stroškov, potem je to zadosten razlog za prekinitev pogodbe. Toda občina je MPP subvencionirala vseh šest let v višini kar 70 odstotkov. Zakaj v vseh teh letih nihče ni zahteval prekinitve pogodbe, nadzornikom niso uspeli pojasniti. Sedaj zahtevajo, da se opravi revizija izbire funkcioniranja in celotnega poslovanja.

Muhič verjeten kandidat, Mesojedec zagotovo ne

Tomaž Levičar, podpredsednik MO Novo mesto je potrdil, da je Alojz Muhič, novomeški podžupan iz vrst LDS in direktor Komunale, najresnejši kandidat LDS za župana. V stranki bodo kot vedno med več kandidati iskali tistega, ki bo izvoljiv. Muhič je na vprašanje, ali bo kandidiral na prihodnjih lokalnih volitvah, dejal: »Trenutno še ocenjujem situacijo. Če bom ugotovil, da imam možnosti, potem bom kandidiral, drugače nikakor ne. Glede na to da sem bil v stranki LDS že dvakrat izbran, tudi ne izključujem možnosti samostojne kandidature. V stranki LDS je potrebno narediti red. Sedanji podpredsednik je dobro zastavil stvari, videli pa bomo, kaj se bo januarja zgodilo na volitvah v notranje organe stranke in kako bodo stvari potekale naprej.« Alojz Muhič se je bil tudi pred štirimi leti resen kandidat, navsezadnje pa se je stranka odločila za B. Kovačiča.

Silvo Mesojedec, ki je javnosti poznan kot pobudnik različnih civilnih akcij glede t. im. romske problematike, je odločno zanikal možnost svoje kandidature na županskih volitvah 2006. Ni pa izključil možnosti, da bo v stranki SDS sodeloval na listi kandidatov za občinski svet. (Uroš Lubej)

nam znano, ali so bile katere od teh raziskav morda naknadno izvedene. Menimo, da bi se ob relevantnih analizah stanja ometa pred konservatorsko odločitvijo, da se obstoječi omet ohrani in renovira le poslikava, lahko poškodbi stropa izognili.« Vprašanje odgovornosti zaenkrat ostaja, saj bomo ZVKDS zaprosili še za bolj natančna pojasnila glede na zadnja odkritja naše preiskave. Sicer pa se bo poslikava stropa po posvetovanjih vseh vpletenih najverjetneje izvedla tako, da bodo odstranili obstoječi omet skupaj s poslikavo, na novem, kvalitetnejšem ometu pa bodo izvedli repliko poslikave.

»Nič ne bom podpisal, dokler ne bo jasno, kaj je zdaj s to poslikavo!« nam je dejal župan na vprašanje, zakaj okleva vse od konca avgusta, ko mu je občinska uprava na mizo v podpis položila pogodbo med Mestno občino in Novolesom, ki so ga izbrali kot izvajalca notranje opreme. Ni nam hotel potrditi informacij, da se mu izbrana notranja oprema ne zdi ustrezna, niti tega, da bo zahteval nov razpis za notranjo opremo. Niti nismo uspeli zvedeti, kakšna je pravzaprav povezava med poslikavo in pohištvo. »Rotovž bo zagotovo dokončno obnovljen tam enkrat aprila, maja,« kljub vsemu izjavlja naš župan in pri tem vztraja ne glede na to, da smo ga opozorili na možnost, da se bi ob ponovljenem javnem razpisu najverjetneje ponovila zgodba z začetka letošnjega leta, ko se je Kolpa, d.d., pritožila na odločitev občinske komisije, kar je celoten razpis zavleklo vse tja do avgusta.

Za sedmimi gorami in sedmimi vodami je bila torej maja 2006 odprta mestna hiša Rotovž v Novem mestu.

Foto: Boštjan Pucelj

Intervju: Boštjan Kovačič, župan

Nekaj aktualnih vprašanj

Uroš Lubej

Najmočnejša stranka koalicije trdi, da je občina vodena slabo in da nima nadzora. Od vas zahteva, da ukrepate. Očitki predvsem letijo na direktorico uprave Vero Ocvirk. Zahtevajo po drugi strani poostrežen nadzor nad vodenjem občine. Ste zadovoljni z delom direktorice? Ali dopuščate možnost njene odstavitve?

Moja reakcija na zahteve LDS bo mešanica obojega, kar predlagajo. Tu bodo potrebne neke kadrovske rešitve in večji nadzor. Glede direktorice: na nekaterih področjih sem zadovoljen z njenim delom, na drugih manj. Imam tudi pomisleke. V tem trenutku, letos, ne bom nikogar menjaval. Moja odločitev bo pa zagotovo znana do sprejetja rebalansa za 2006.

Boste torej direktorico zamenjali ali ne?

Ona je hkrati direktorica uprave in vodja financ. To prav gotovo ni primerno, to je prevelika obremenitev. V tej smeri razmišljam in toliko lahko v tem trenutku rečem.

Stranka LDS opozarja na dejstvo, da je pravočasna realizacija vrste strateških projektov, med njimi izstopajo Cerod, ZN Podbreznik, UN Livada, RC Portoval, Knjižnica Mirana Jarca, Rotovž, novogradnje in rekonstrukcije cest, pod velikim vprašajem, saj so bili letos realizirani neke v višini 40-tih odstotkov. LDS meni, da tudi do zaključka mandata ne bo moč zastavljati vseh projektov, ki so bili ambiciozno zastavljeni s proračunom. Kateri projekti, ki so bili zastavljeni, tudi drugo leto ne bodo realizirani?

Vsi projekti tečejo. Nikjer ne piše, da bodo vsi zaključeni v tem mandatu. Sam bom občinskemu svetu nekaj predlagal, vendar o tem še premišljam. Konkretno nobenega projekta še nismo odpisali, bomo pa proračun definirali do 15. februarja na občinskem svetu, ko bomo sprejemali rebalans.

Ali niste pravzaprav vi pravi naslovnik kritike?

Seveda prevzemam svoj del odgovornosti za organizacijo vodenja. Funkcija župana je, da pripravi strategijo, da zagotovi proračun, da sestavi čim boljše moštvo. Konkretno: spremenil bom svoj način vodenja in neposredno prevzel nadzor nad ključnimi projekti.

Ste kritični do nastopa LDS?

Sedanji nastop LDS me spominja na tisti kardeljanski vic o človeku, ki je bil hkrati del sistema in izven njega. LDS bi se morala tudi sama pogledati v ogledalo. 14 dni pred sejo smo na koalicijskem sestanku usklajevali proračun, a so molčali. Malo nastopaško se mi zdi na sami seji vstati in protestirati.

Nadzorni odbor je izdal poročilo o javnem potniškem prometu. Analiza je zaskrbljujoča. Pogodba naj bi bila za

Kakšna motivacija je naše oblastnike vodila, da so podpisali pogodbo, ki ni v ničemer zagotavljala, da bo izpolnila optimistično zastavljene cilje. Starca in tedanje direktorice OU Novakove ni več na Seidlovi 1. Nadzorniki niso odkrili nikakršnih strokovnih elaboratov, ki bi po njihovem mnenju morali predhoditi podpisu pogodbe. Sedanji župan trdi, da ga do poročila nadzornega odbora nihče ni seznanil, da bi bilo pogodbo moč prekiniti.

Nenavadna pogodba, ki je župan nikakor ne misli več podaljševati, se izteče 31. 12. 2005. Mestna občina je pripravila razpisno dokumentacijo za izvedbo javnega razpisa za izbiro novega najugodnejšega izvajalca javne gospodarske službe mestnega prometa. Brez komentarja objavljamo plan, ki so ga pripravili občinski uradniki. Objava razpisa: 9. 12., rok prijave: 23. 12. 2005, odpiranje ponudb: 27. 12. 2005, analiza ponudb: 27. 12. 2005, izbira prijavitelja: 27. 12. 2005 ali 28. 12. 2005. Podpis pogodbe: najkasneje 2. 1. 2006.

občino na meji škodljivosti. Občina mesto pokriva več kot 70 odstotkov nastalih stroškov MPP-ja s subvencijo. V šestih letih nas je koncesija stala več kot 500 milijonov, realizacija prevozov potnikov pa je zgolj 30-odstotna glede na obvezo, ki jo je izvajalec prevzel. Pogodbo je podpisal vaš predhodnik. Toda zakaj niste v vseh letih vašega mandata sprožili nobene aktivnosti v zvezi s prekinitvijo pogodbe, ki je očitno neučinkovita?

Nihče me ni kategorično seznanil z možnostjo prekinitve pogodbe. Do nadzornega odbora me nihče ni seznanil s tem, da so bile tako radikalno kršene določbe koncesijske pogodbe. Za nazaj ne bom zelo veliko komentiral, bom pa zelo pozoren, kaj se bo dogajalo naprej. Sedaj smo objavili razpis za novo koncesijo in pri pripravi pogodbe se bom zelo vključil v projekt. Prav gotovo teh velikih avtobusov tukaj ne bo več in tudi obstoječe pogodbe ne bomo več podaljševali.

Konec avgusta je občinska uprava zaključila javni razpis za notranjo opremo rotovža, izbrala je izvajalca in vam predložila v podpis pogodbo. Kako to, da se v štirih mesecih niste odločili za njen podpis? Kakšni so vaši razlogi za oklevanje s tem in kakšna bo vaša odločitev glede tega?

Poleti se je zrušil strop. Dokler ne bo sanacije, ne bom nič podpisal. Ampak aprila, maja bo rotovž v celoti zaključen.

Pred kratkim je revija Park objavila informacijo, da preiskovalni sodnik preiskuje enega izmed občinskih uslužbencev zaradi suma izsiljevanja. Ali drži informacija, da je preiskovalni sodnik glede tega zasilal tudi vas?

Bil sem zaslišan, ker kot župan poznam vpletene. A kategorično zagotavljam, da niti občina niti jaz osebno nimava nič s tem, To je zasebna zadeva nekoga drugega.

Zadnje čase se nekako izogibate vprašanju, ali boste na lokalnih volitvah 2006 kandidirali ali ne. Za našo revijo ste pa že januarja letos izjavili, da ne boste. Ali to še drži?

Nekateri delajo volitve že štiri leta. Iz tega delam sociološko analizo. Rekel sem, da bom konkretno izpeljal mandat do konca. Izjava Parku pa še vedno stoji.

Čisto na koncu. Kaj res ne veste, da niste več član LDS?

Nič ne vem o tem.

Ampak veste pa, da niste plačali članarine od leta 2003?

To pa vem.

Nam so povedali, da niste plačali članarine in da zaradi tega niste več član stranke.

Ta stranka se pač več ukvarja z mano, kot jaz njimi.

Adijo, občina, adijo Patriot? Restavracija Breg:

Uroš Lubej

Občina namerava po preselitvi upravne enote in združitvi vseh občinskih služb na Seidlovi 1 prodati objekt t.i. »nove občine« zasebnemu investitorju. Javni interes bo občina, kot pravi Tomaž Levičar, svetovalec župana, zagotovila s sprejetjem dopolnitev urbanističnega načrta za Novi trg. Tam bo določila, da mora investitor na tamkajšnji lokaciji graditi večetažno stavbo, ki bo vsebovala eno ali dveetažno parkirno hišo, poslovne prostore, kot so trgovine in pisarne v vmesnih etažah, vrhinja etažo pa mora investitor nameniti javnim programom (npr. gostinskemu lokalu). Načrt občine je, da na tej elitni lokaciji zraste reprezentativen objekt, ki bo postal tudi eden izmed simbolov Novega mesta. Od investitorja bo urbanistična ureditev zahtevala, da zgradi ravno streho, ki bo funkcionirala tudi kot razgledna točka, hkrati pa bo arhitekturna rešitev morala biti pridobljena prek javnega razpisa, morda celo mednarodnega. Dopolnjen UN za Novi trg naj bi bil na občinskem svetu sprejet najkasneje aprila letos, tako da bi po prodaji lokacije (občina bo namreč poleg objekta prodala tudi nekaj zemljišča okoli) investitor morda že poleti 2006 izvedel arhitekturni natečaj, projekte za gradbene dovoljenja, sama gradnja pa bi se morala začeti v prvih mesecih 2007.

Seveda pa se ob tem pojavlja tudi nekaj pomislekov. Nekateri vidijo težavo projekta v tem, da bo sedanja podoba »parka« med Kulturnim centrom in občinsko stavbo popolnoma spremenjena, tudi zaradi tega, ker bo pod celotnim območjem parkirna hiša. Tomaž Levičar na te očitke odgovarja tako: »Prav gotovo je ta površina vrednota. Toda kljub temu smo ugotovili, da z novo ureditvijo pridobimo več, kot bomo izgubili. Zaradi zasičenosti s prometom zadeva tudi sedaj ne funkcionira kot park. Poleg tega občina v neposredni bližini v kratkem načrtuje ureditev novih zelenih površin, in sicer med staro porodnišnico in igrišči na Loki, ki bodo kar ustrezná kompenzacija za park pred KC. Sicer pa tudi po novem zelene površine ne bodo v celoti izgubljene.« Drugi pomislek se nanaša

na delovanje kluba LokalPatriot, ki ga tudi širša javnost, ne le njegovi obiskovalci, imajo za eno od pomembnih točk kulturnega utripa Novega mesta. Klub si bo namreč tako kot ostali najemniki moral svoje prostore najverjetneje iskati drugje. Levičar pravi, da se je to, da domovanje kluba v »občinski stavbi« ni dolgoročno rešitev, vedelo že precej časa. Vsekakor pa se zavedajo pomena kluba za Novo mesto in želijo aktivno sodelovati pri iskanju rešitve. Direktor Zavoda LokalPatriot Marko Zajc nam je glede tega dejal: »Novomeščani smo po desetletjih sanj o mladinskem in kulturnem središču pred šestimi leti vendarle prišli do tako pričakovanega kluba, kar je bila zahtevna, a usklajena akcija našega zavoda, občine, DNS in Urada za mladino. Klub je bil kmalu po otvoritvi ob stalnem tedenskem programu dejansko povod in pogoj za ustanovitev in izvedbo danes največjih kulturnih in mladinskih produkcij, kot so Jazzinty, Fotopub, Multimedijski center Dolenjske, galerija Simulaker ipd., ki so deležne mednarodne pozornosti in podpore. Prodaja objekta Novi trg 6 visi nad projektom kluba že dlje časa, kar se nam zdi sicer tudi dobra priložnost za ureditev dolgoročnih pogojev za delovanje kluba. Z občino iščemo rešitve že nekaj časa in jih doslej še nismo našli. Od občine ponujeni objekti (Hiša športov Loka, nekdanji ORL idr.) so neprimerni in korak nazaj. Z MO NM že sodelujemo pri pripravi sprememb urbanističnega načrta za Novi trg 6. Prav zaradi pomanjkanja možnosti oblikujemo rešitev, da bi ostali na dosednji lokaciji tudi pod novim lastnikom, saj je priljubljeno in kultivirano središče. Dosedanja kandidata za nakup se zdita zainteresirana za kakovostne kulturne, ustvarjalne in mladinske dejavnosti tudi v prenovljeni hiši - z lepim in vedno bolj zavidljivim obiskom različnih generacij.« O možnosti, o kateri govori Zajc, namreč da bi klub ostal na isti lokaciji, so na mestni občini zaenkrat precej zadržani. Videli pa bomo, kaj nam bo prinesla svetla prihodnost.

Restavracija Breg: možnost oživitve?

Boris Blaić

Restavraciji Breg, ki je pred kratkim zaprla svoja vrata, se kljub napovedanemu črnemu scenariju, kot kaže, obetajo boljši časi. »Z ministrstvom za šolstvo, novomeško občino in kmetijsko šolo se dogovarjamo o tem, pod kakšnimi pogoji bi restavracija lahko spet obratovala. Če bo šlo vse po načrtih, se bi to lahko zgodilo že kmalu po novem letu,« pravi ravnatelj novomeške Srednje šole za gostinstvo in turizem Jože Avsec. A kot pojasnjuje ravnatelj gostinske šole, se mora za vnovično odprtje Brega uresničiti kar nekaj pogojev. »Najprej moramo doseči dogovor z občino in ministrstvom za šolstvo o zagotavljanju sredstev, potrebnih za obnovo poslojpa, v katerega bi morali vložiti med 20 in 30 milijoni tolarjev. Nadalje se morata združiti gostinska in kmetijska šola, saj bi na ta način precej zmanjšali stroške, povezane z nabavo surovin, potrebnih za delovanje gostinskega obrata. Glede združitve trenutno obstajajo neformalni dogovori o tem, da naj bi se to zgodilo do konca februarja naslednjega leta. Ko bo združitev končana, bi ustanovili še medpodjetniški izobraževalni center, v okviru katerega bi lahko posloval tudi Breg. Zadnji pogoj za vnovično oživitev Brega pa je sanacija dolga iz naslova odpravnin zaposlenim, kar je naloga lastnika, to je ministrstva,« je načrte o vnovični oživitvi restavracije z dolgo tradicijo in bogatim kulturnim pomenom za življenje Novomeščanov predstavil Avsec, ki je dodal, da bodo na novomeško občino v kratkem naslovili tudi zahtevek za odškodnino zaradi izpada prometa

med obnovo Sokolske ulice, na ta način pridobljena sredstva pa naj bi porabili za urejanje poslojpa Brega. Kot je še povedal Avsec, ki je bil za ravnatelja gostinske šole imenovan lani novembra, je Breg vse od leta 1993 letno prinašal od 8 do 12 milijonov tolarjev izgube, kar je bil tudi povod za zaprtje restavracije. Generalni direktor Direktorata za višje in srednje šolstvo ter izobraževanje odraslih Janez Mežan je potrdil, da namerava ministrstvo za šolstvo izplačati odpravnino odpuščenim delavcem in s tem sanirati dolg Brega oziroma gostinske šole. Kako pa bo z vnovičnim odpiranjem restavracije, po besedah Mežana ta trenutek še ni jasno. Na ministrstvu so bili sprva pripravljeni tudi na rešitev z zasebnim investitorjem, vendar Mežan dopušča tudi scenarij, kot ga predvideva Avsec. »Z načrtom gostinske in kmetijske šole še nisem seznanjen v celoti, a se bomo o tej možnosti gotovo pogovorili na sestanku z obema ravnateljema in novomeškim županom. Sam datum sestanka še usklajujemo.«

Ladvice na Krki spomladi

19. februarja 2004 smo objavili informacijo, da je občina jeseni 2003 na vlado naslovila predlog, da na določenih odsekih reke Krke z uredbo omogoči plovbo motornih vozil. Zgodba se bo, kot kaže, zaokrožila do konca letošnjega leta, saj je ministrstvo za okolje in prostor pripravilo uredbo, ki jo mora sedaj potrditi vlada. Uredba bo omogočila plovbo motornih vozil prek celega leta, in sicer na območju od Bršljina do Seidlovega mlina. Od meseca maja pa do oktobra pa bo mogoča tudi plovba na odseku Irča vas - Bršljin. Na odseku Zalog - Irča vas zaradi zaščite narave vlada ne bo dovolila plovbe. Plovba bo možna za ladjice, dolge največ 15 m, ki bodo

smele pluti s hitrostjo do 8 km/uro in z močjo motorja do 55 kW. Pristan za ladjice bo na začetku najbrž le eden, in sicer ob gostišču na Loki. Po sprejetju uredbe, do katere bo po naših informacijah prišlo do konca leta, mora občina sprejeti še odlok, ki bo določal podrobnosti v zvezi s plovbo in izbiro izvajalca. Interes je sicer pokazalo nekaj novomeških podjetnikov. Na zavodu za varstvo narave ne nasprotujejo vladni uredbi, opozarjajo pa na to, da bo morala občina poskrbeti za opazovanje odziva živalskih vrst na nove razmere na rjavi lepotic. Na občini načrtujejo, da se bo plovba začela maja 2006. (Uroš Lubej)

Čivili ustanavljajo regijsko iniciativo

Na pobudo predstavnikov KS Bučna vas je bila 9. novembra ustanovljena Regijska civilna iniciativa. Namen iniciative je sodelovanje in spodbujanje priprave zakonskih rešitev glede romske problematike in povezava celotne regije od Zagradca do Semiča. V njej so združeni predstavniki različnih krajevnih skupnosti, kjer se ustanavljajo tudi lokalni odbori iniciative. Pobudniki ugotavljajo, da v treh letih, odkar se je začelo civilno gibanje, ni prišlo do nobenih rešitev. V iniciativo romska skupnost ni bila povabljená. (Uroš Lubej)

Gače čakajo na mraz

Boris Blaić

»Sedem snežnih topov je pripravljenih. Bazen za umetno zasneževanje je poln, žičnice so v celoti tehnično neoporečne. Čakamo le še pravo temperaturo. Če nam bo vreme naklonjeno, bi se lahko smučarska sezona začela že okoli božiča,« nam je na vprašanje o trenutnem stanju na edinem dolensko-belokranjskem smučišču povedal nekdanji slalomski as Matjaž Vrhovnik, sicer vodja Smučarskega centra Bela, kot se po novem imenuje smučišče na Gačah.

Kot je znano, je SRC Rog Črmošnjice v stečaju ob koncu lanske zime odkupilo hčerinsko podjetje Iskre kondenzatorji iz Semiča Iskra turizem. Kot pravi Vrhovnik, so novi lastniki v dobrega pol leta v obnovo in delno posodobitev smučišča vložili prek 50 milijonov tolarjev. »Nihče ni pričakoval, da so smučarske naprave in gostinski objekt v tako slabem stanju. Samo na vlečnicah na primer je bilo zamenjano 99 odstotkov vseh ležajev,« pravi Vrhovnik. Na vprašanje o viziji razvoja smučišča odgovarja, da ga dolgoročno vidi kot letni in zimski objekt, bistveno za preživetje smučišča pa je njegovo širjenje v dolino. »Teren, voda in elektrika so v veliki meri že pripravljeni, manjka pa seveda nova sedežnica, dolga približno dva kilometra. To pa je ogromen finančni zalogaj. Zgolj nabava take sedežnice brez postavitve stane pet ali šest milijonov evrov. Zato nujno rabimo dober program, s katerim bi se prijavili na sredstva iz evropskih skladov. A s tem se na primer na Kravcu ukvarjajo že dve leti, pa jim še vedno ni uspelo, tako da le težko rečem, kdaj bo nam,« pojasnjuje Vrhovnik. Širitev v dolino bi olajšala tudi največjo težavo smučišča nad Črmošnjicami – vreme. Zaradi toplotne inverzije je temperatura v Črmošnjicah pogosto nižja od tiste na smučišču. Še bolj pa bi se neugodnim vremenskim razmeram postavili po robu z večjim številom snežnih topov. »Mariborsko Pohorje leži na še nižji nadmorski višini, imajo pa zato na enaki površini trikrat več snežnih topov kot mi,« poudarja Vrhovnik. Rafko Križman, direktor Agencije za šport, ki je lani izpeljala smučarsko sezono na Gačah, meni, da je bilo 20 milijonov tolarjev, kolikor jih je občina v kriznih trenutkih namenila za ohranitev smučišča, dobra naložba. »Gače so preživele, tu bomo lahko še naprej imeli tečaje smučanja za otroke. Dolenjci in Belokranjci pa do najbližjega smučišča ne bomo imeli 100 kilometrov, ampak 30. Še vedno pa me moti, da župani nekaterih občin ne znajo prepoznati regijskega pomena smučišča. Tako majhni smo, da bi morali na smučišče gledati kot na skupno dobro, saj so precejšnje tudi možnosti za njegov nadaljnji razvoj v letno in zimsko turistično središče.«

Gledališče NM

Težavna pot do direktorja

Uroš Lubej

Komisija za kadrovska vprašanja občinskega sveta je konec novembra obravnavala razpis za direktorja Gledališča NM. Na razpis sta se prijavila zgolj dva kandidata, eden izmed njih, Matija Logar, je izpolnjeval razpisne pogoje, tako da je z njim komisija opravila tudi razgovor. Matija Logar ima sicer že izkušnje kot direktor Gledališča Kranj in programski vodja celjskega gledališča. Zavzema se za dokaj nerevolucionaren pristop h gledališču. Meni, da bi moralo gledališče imeti funkcijo mestnega teatra, ki je hkrati tudi izobraževalna ustanova, poleg tega pa je sposobno tudi integrirati elemente ljubiteljske in ostale kulture v prostor. Do programa je odprt, meni pa, da mora gledališče postopoma večati število premiev, v vmesnem obdobju pa si pomagati z gostujočimi umetniki. Po besedah predsednika komisije Borisa Dularja je komisija s tremi glasovi za (ostali so se vzdržali) podprla njegovo kandidaturu. O njem se je izrekel tudi svet zavoda gledališča, ki pa občinskemu svetu predlaga, da izvede nov razpis. Predsednik kadrovske komisije je dejal, da kandidat sicer izpolnjuje vse razpisne pogoje, vendar imajo nekateri pomisleke o tem, ali je primeren za zagon gledališča, ki se postavlja na novo, in da bi bilo potrebno iskati nove pristope. Prav tako so številni razočarani nad tem, da je na kadrovsko komisijo prispelo tako malo prijav. Župan na zadnjo sejo občinskega sveta odločitve kadrovske komisije ni uvrstil, veliko vprašanje pa je, ali bo zadeva obravnavana na decembrski seji. Župan namreč meni, da morajo o tako pomembni zadevi doseči konsenz in da si občinski svet v tem trenutku ne more privoščiti, da bi nasprotoval mnenju sveta zavoda. Po naših informacijah bodo do decembrske seje znotraj koalicije potekala dogovarjanja o tem, ali bo občina objavila nov razpis in skušala z bolj aktivnim pristopom privabiti k razpisu tudi več kandidatov. Gledališče Novo mesto je bilo ustanovljeno julija letos, oktobra je občinski svet izvolil svet zavoda, kadrovska komisija pa objavila razpis za novega direktorja, ki je po statutu zavoda tudi programski vodja. Napovedi, ki so jih občinski uradniki dajali ob ustanavljanju novomeškega teatra, da bomo prvo premiero videli že letos, pa so bile očitno

Zagata tudi z iskanjem urednika občinskega glasila

Kadrovska komisija pa je na težavo naletela tudi pri iskanju novega urednika za občinsko glasilko. Že dva razpisa sta namreč propadla. Komisija je zato ocenila, da je nadaljnje iskanje kandidatov na podlagi danih pogojev nesmiselno, županu in strokovnim službam pa predlaga, da preučijo druge možnosti iskanja kandidata.

park: črna packa

Inštalacija pred Windischarjem

Fotografija poškodovane ograje, ki je ne le grda, ampak za kakšnega kolesarja, motorista, pešca ali morebiti voznika lahko celo usodna, sicer ne potrebuje komentarja. Do zaključka redakcije nismo uspeli ugotoviti odgovorne osebe (je to DRSC, ki upravlja z državnimi cestami. Oddelek za komunalno infrastrukturo in krajevne skupnosti, podjetje CGP, ki naj bi vzdrževal Kandijso cesto?), upamo pa, da bo do naslednje izdaje Črna packa napaka odpravljena.

Foto: Uroš Lubej

Črne packe iz prejšnjih števil

Kontejner na Loki

Tudi na črno postavljen kontejner še naprej stoji ob Zupančičevem sprehajališču na Loki. Klub za podvodne aktivnosti tako še naprej ostaja na seznamu črnih pack. Odgovorna oseba: Jure Gros, predsednik Kluba za podvodne aktivnosti Novo mesto.

Gradbeni odri na KMJ

Gradbeni odri že več let kazijo vhod v staro mestno jedro in kaže, da se v kratkem ne bo nič spremenilo. Odgovorna oseba: Kdo je že odgovoren? (Odziv direktorice KMJ na naš prispevek, kjer smo jo imenovali za odgovorno osebo, objavljamo v rubriki »p.p. sprehodi se po svojem Parku«.

V čast Primičevi Juliji

Ali je prispevek v prejšnji številki Parka vplival na vodilne v Splošni bolnici Novo mesto, da so odstranili smeti ob sprehajališču Primičeve Julije, se nismo pozanimali. Vsekakor pa so smeti odstranjene, s tem pa še ena črna packa, eden najhitrejših odzivov pa si prav gotovo zasluži pohvale.

Trden kot plamen, slama, štos

Mestna občina je že nekaj dni po objavi našega prispevka nekako sanirala luknje, ki so nastale na priljubljenem Ragovskem mostu, tako da ga umikamo s seznama črnih pack.

Krka z novim starim trenerjem

Košarkarje novomeške Krke, ki v tej sezoni še niso občutili slasti zmage, je pred tedni novič prevzel trener Predrag Milović, ki je Krkaše vodil že v drugem delu lanskega ligaškega tekmovanja. »Če želimo izpolniti zastavljeni cilj in ostati v ligi, nujno potrebujemo igralske okrepitve. Šibki smo predvsem na položaju organizatorja igre, škripa pa tudi pri metu z razdalje,« pravi Milović, ki je v klub že pripeljal 210 centimetrov visokega Milana Klepo in veterana Igorja Jokiča. Ta bo tu ostal le še do konca leta, med novoletnim ligaškim premorom, ki ga nameravajo izkoristiti za dodatni trening, pa namerava Milović preizkusiti še nekaj drugih igralcev. »Glede na razmere, v katerih je klub, skušamo sestaviti kar najcenejšo ekipo. Trenutno je namreč najpomembnejša sanacija finančnega položaja kluba in selekcija domačih igralcev za prihodnost,« še dodaja Milović. (Boris Blaić)

Zelena luč vlade Straži, Šmarješkimi Toplicam

Konec novembra je vlada sprejela pozitivno mnenje o ustanovitvi dvanajstih novih občin. Med 33 prispelimi predlogi je vlada med drugim ugodila tudi zahtevam Straže in Šmarjeških Toplic, ki bi nastale na ozemlju sedanjih krajevnih skupnosti Straža ter Šmarjeta in Bela Cerkev. Vlada je dala zeleno luč tudi za osamosvojitve krajevnih skupnosti Kostanjevca na Krki, parlamentarni odbor za lokalno samoupravo pa je dvanajstim predlogom za nove občine dodal še štiri, med njimi tudi Mokronog. Državni zbor, če bo predlog potrjen, bo referendum za ustanovitev novih občin predvidoma razpisal še ta teden, po predlogu matičnega odbora pa bi ti bili že 29. januarja prihodnje leto. (Boris Blaić)

Foto: Boštjan Pucelj

Hobi: riba.

Foto: Boštjan Pucelj

Hobi: pes.

Foto: Boštjan Pucelj

Hobi: Robi.

Foto: Urša Lubaj

Pri koritih zdaj.

Foto: Boštjan Pucelj

Pri koritih prej.

Foto: Boštjan Pucelj

Ko bi Novo mesto Benetke postalo ...

Foto: Boštjan Pucelj

... in ker ni.

Foto: Urša Lubaj

Decembrski garači.

Novomeški turizem

Šlo bo na bolje - slabše pač ne gre ...

Mitja Simič, foto Boštjan Pucelj

V Mestni občini Novo mesto je v turistični panogi (neposredno in posredno) zaposlenih prek 1000 ljudi (!). V občini je 1297 ležišč s povprečno 160.000 nočitvami? Velika večina teh kapacitet pripada Krki Zdravilišča, d.o.o., trudi pa se še na desetine manjših ponudnikov turističnih storitev. Ampak kje se je tukaj izgubilo Novo mesto kot »metropola« Dolenjske? Kako je možno, da je praktično ves turizem neke mestne občine ostal zunaj mesta? Je to smola, nepazljivost ali napaka v sistemu?

Smo ljudstvo, ki rado zabavlja. Včasih zabavljamo iz obupa, včasih pa kar tako, ker nam to krepi samozavest in daje občutek pomembnosti v neki družbi. V našem mestu imamo »srečo«, da obstaja kar nekaj tem, ki predstavljajo neusahljiv vir navdiha za zabavljanje (npr. promet, pozidava, turizem itd.) in imamo tudi nekaj ustanov, ki so prav tako hvaležni navdih (npr. mestna občina ali Zavod za varstvo kulturne dediščine). Če pa lahko skupaj povežemo primerno temo in institucijo, potem - kar se zabavljanja tiče - praktično ne moremo zgrešiti. Skratka, če npr. rečem: »Novomeški turizem ni vreden počenega groša in za to je kriva mestna občina!«, bo večina Novomeščanov prikimala (mogoče celo glasno pritrdila). Ali je temu res tako?

Ali ste vedeli, da je v novomeški mestni občini v turistični panogi (neposredno in posredno) zaposlenih prek 1000 ljudi (!) in da je v občini 1297 ležišč s povprečno 160.000 nočitvami? (Podatki so iz gradiva MO Novo mesto). Velika večina teh kapacitet pripada Krki Zdravilišča, d.o.o., trudi pa se še na desetine manjših ponudnikov turističnih storitev. Ampak kje se je tukaj izgubilo Novo mesto kot »metropola« Dolenjske? Kako je možno, da je praktično ves turizem neke mestne občine ostal zunaj mesta? Je to smola, nepazljivost ali napaka v sistemu?

Sodobni turizem je posel, velik posel. Sodobni turist ne gleda le predmetov, ampak hoče neko doživetje. In sposobni turistični kreatorji so dandanes zmogni prodati tudi meglo, če je le-ta zavita v dovolj privlačno (lahko tudi popolnoma izmišljeno) zgodbo. V Novem mestu se nam zgodbi ni treba izmišljevati, saj jih skozi zgodovino mesta in tega prostora ob okljuku Krke kar mrgoli. Zgodovina mesta je v številnih strokovnih delih zelo spodobno obdelana - od prazgodovinskih arheoloških odkritij do Marjana Mušiča, ki je pomembno sooblikoval današnjo podobo mesta. Nekatere arheološke najdbe (npr. situle) uvrščajo Novo mesto v sam evropski vrh. Pa vendar je učinek pičel.

Tu se seveda poraja vprašanje, zakaj se sploh truditi s turizmom, če pa nam to očitno ne gre. Važno je, da v Novem mestu uspešno proizvajamo zdravila, avtomobile in prikolice! To znamo in v tem smo najboljši v Sloveniji! Kaj hočemo še več? Pravzaprav je to res. Ampak prav vsega pa tudi uspešna industrija ne more rešiti, npr. starega mestnega jedra - duše mesta. In ta duša bo preživela le, če najde svojo ekonomsko logiko obstoja tudi v sodobnih, popolnoma spremenjenih razmerah. V mestnem jedru moramo torej nujno izoblikovati sistem uspešnejšega in donosnejšega samofinanciranja. In tu brez turizma ne bo šlo.

Kljub stanju »razpada sistema« v turizmu pa je bilo v tem mestu v zadnjih dveh, treh letih kar nekaj izredno uporabnih pobud in tudi izvedenih projektov, na katerih bi lahko temeljila prihodnja turistična ponudba mesta. Dolenjski muzej je izoblikoval pobudo o turističnem poimenovanju Novega mesta v Mesto situl (npr. poimenovanje Celja kot Knežjega mesta smo sprejeli vsi Slovenci brez zadržkov). Nikjer v Sloveniji pa tudi širše ni bilo odkritih več situl - kovinskih, praviloma bronastih posod s polkrožnim ročajem in pogosto bogatim figurativnim okrasjem -, ki predstavljajo enega izmed vrhuncev prazgodovinske umetnosti v Evropi. To je vsekakor adut, ki ga ne bi smeli kar tako pustiti v nemar, ampak bi ga morali izkoristiti kot turistični magnet.

Društvo Novo mesto sočasno razvija projekt Novomeški ustvarjalci - zgodovina za prihodnost, ki skuša na eni strani raziskati možnosti in probleme donosnejšega samofinanciranja mestnega jedra kot programske zasnove projekta, na drugi strani pa priti do konkretnega produkta - to je Kulturni zemljevid Novega mesta s priporočenimi potmi ogleda. Gre za projekt, ki nikakor ni v nasprotju s pobudo Dolenjskega muzeja, nasprotno, jo upošteva in vključuje ter dopolnjuje z zgodovino mesta od njegove ustanovitve naprej. (Pravzaprav etnične pripadnosti ljudstev, ki so nam zapustila situle in so tu živela v halštatskem obdobju - od 8. do 4. st. p. n. š. -, ne poznamo in težko rečemo, da se od takrat pa do danes v tem prostoru ni zgodilo nič pomembnega.) V njem je poudarek predvsem na znamenitih osebnostih in dogodkih, ki so v svojem času pomembneje zaznamovali življenje v mestu. Osnovi cilj je bil, da tako meščani kot obiskovalci začutimo to mesto kot življenjski prostor, ki ima svoj zgodovinski spomin, ki je prežet z zgodbami ljudi in katerega materialna kulturna dediščina je odraz razgibanega družbenega in kulturnega dogajanja skozi stoletja. To pa naj bi se nadaljevalo tudi v sedanjosti in prihodnosti. Če bomo staro mestno jedro lahko doživeli na tak način, bomo v njem lahko prebili več kot eno uro in pol, kot je sedaj turistično povprečje za ogled mesta. Osnovni koncept kulturnega zemljevida je dokončan in bo v kratkem pripravljen za tisk. Ob tem je treba poudariti, da gre tu za popolnoma prostovoljno delo peščice zanesenjakov društva ob prijazni brezplačni pomoči nekaterih uradnih kulturnih ustanov. Zato je pravzaprav smešno, da se ob tisočih turističnih delavcev v tej občini z nekaterimi osnovnimi gibalni prihodnjega turističnega razvoja ukvarjajo/amaterji. Za projekt je nujno treba najti ustrezno usposobljenega nosilca, ki bi začelo delo lahko nadaljeval na profesionalni ravni.

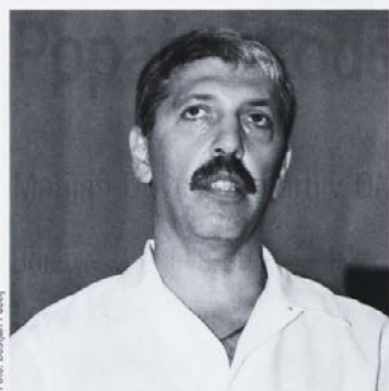

Meščansko tradicijo za raznimi kakovostnimi prireditvami obuja društvo Naprej nazaj in iz njega izšlo društvo Akcija z rokodelsko tržnico, Rudolfovim sejmom in drugimi prireditvami. In tu so še Društvo novomeških študentov s projektom mladinskega hotela Situla v sodelovanju z Dolenjskim muzejem, Goga in LokalPatriot s svojo produkcijo prireditev pa Kulturni center Janeza Trdine, Kompas Novo mesto, ki sodeluje v projektu Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine, ter še nekateri.

Torej bi vsekakor težko rekli, da dobrih zgledov za turizem v mestu ni. Očitno pa manjkata dve ključni zadevi - to sta celovita strategija in ustreznost organiziranost. In tega se je, kot kaže, začela zavedati tudi mestna občina. Za začetek je obudila Projektni svet za oblikovanje razvoja turizma pri mestni občini ter njegovo vodstvo zaupala Marjani Hribarju, sicer generalnemu direktorju direktorata za turizem na ministrstvu za gospodarstvo in hkrati visokemu funkcionarju na direktoratu za turizem Evropska unija v Bruslju. Sočasno je Turistično informativni center (TIC), ki deluje v okviru Oddelka za kmetijstvo in turizem pri Mestni občini Novo mesto, na kolegij občinske uprave naslovil predlog odloka o ustanovitvi javnega gospodarskega zavoda, ki naj bi se imenoval Zavod za turizem Novo mesto. Tako naj bi dobili

kompetentno organizacijo, ki bi omogočala celovitejši in kakovostnejši razvoj turizma v mestu in občini. Zadeva izgleda spodbudno, vendar pa si celovitejšega in kakovostnejšega razvoja turizma (kar naj bi bil glavni namen delovanja tega zavoda) ni možno predstavljati brez vnaprej jasno začrtane strategije razvoja turizma. To delo pa nas še le čaka. Projektni svet za oblikovanje razvoja turizma je izdelavo strategije razvoja turizma 2006 - 2013 na svoji prvi seji v novi sestavi izpostavil kot prioriteto. Strategija mora izhajati iz obstoječih kakovosti mesta ter kakovostnih projektov in pobud, ki so v njem že prisotni. Mogoče pa se bo kaj le premaknilo z mrtve točke. Funkcije predsednika projektnega sveta vsekakor vzbujajo upanje.

Ta trenutek pa je pomembno, da novomeška mestna občina po vseh svojih močeh pomaga, da v mestno jedro v nekdanjo restavracijo Pri vodnjaku spravimo mladinski hotel ter v nekdanja Gostišča na trgu muzej mestne zgodovine skupaj s TIC-om in prenovljeno slaščičarno. Prav tako je pomembno, da nekako od mrtvih obudimo Restavracijo Breg, preden iz nje naredijo pisarno ali kaj podobnega. Če mesto teh priložnosti ne bo izkoristilo zdaj, ko je za to čas, nam tudi odlične strategije ne bodo mogle več kaj prida pomagati. Bodimo za spremembo optimisti.

Zdenko Picelj, prof. je direktor Dolenjskega muzeja Novo mesto.

Tema: Novomeška kultura na prelomnici

Zdenko Picelj

Preseneča nas dolgotrajna obnova stavbe Križatije, ki s pripravo projekta poteka že od leta 1998. Tu nameravamo postaviti novo stalno, evropsko pomembno arheološko razstavo, ki bo našemu mestu na prepoznavnem, promocijskem in turističnem področju prinesla zagotovo daleč največ. Na ta način se v domačem okolju kaže nerazumljiv odnos do zagotovo najpomembnejšega dela novomeške dediščine in preteklosti. Žal so pri nas še vedno na prvem mestu, kljub 21. stoletju, ceste, vodovodi, kanalizacije in podobna osnovna infrastruktura ter ozko lokalni interesi.

Kljub temu pa nas še vedno moti dejstvo, da pri odgovornih tako na državni kot lokalni ravni še vedno ni dovolj poslušna in zavedanja o pomenu premične kulturne dediščine in njenega ohranjanja našim naslednjim rodovom, saj se že vrsto let (ta problem se kaže v večini slovenskih muzejev) ubadamo s pomanjkanjem prostorov za shranjevanje predmetov – depoj. To je pri naši osnovni dejavnosti in poslanstvu trenutno naš največji problem, saj bomo v prihodnje morali v muzeju povsem ustaviti dotok novega gradiva, že do sedaj pa smo ga precej omejili.

Prav tako pa nas preseneča dolgotrajna obnova naše stavbe Križatije, ki s pripravo projekta poteka že od leta 1998 (kot kaže, bo v letu 2006 le dokončno zaključena), kjer nameravamo postaviti novo stalno, evropsko pomembno arheološko razstavo, ki bo našemu mestu na prepoznavnem, promocijskem in turističnem področju prinesla zagotovo daleč največ. Na ta način se v domačem okolju kaže nerazumljiv odnos do zagotovo najpomembnejšega dela novomeške dediščine in preteklosti. Tudi ko bo razstava odprta, upamo, da v prvi polovici leta 2008, ko bo Slovenija predsedovala Evropski uniji, bo še vedno postavljena, glede na pomen, vlogo in količino le na bori 300 m² (do sedaj jih premore le 100 m²), zaslužila pa bi si vsaj nekaj tisoč, s čimer bi tudi dokazali, da se zavedamo njenega visokega evropskega pomena, ga znamo spoštovati, ceniti, prezentirati in v turističnem smislu tudi prodajati. Dolgoročno bi bila novogradnja, morda kar sredi mesta, na Kapiteljski njivi, kot največjem in najpomembnejšem srednjeevropskem arheološkem najdišču, za Novo mesto zagotovo najboljša investicija v prihodnost, če resnično želimo, da mesto postane tudi turistično zanimivo. Žal pa so pri nas še vedno na prvem mestu, kljub 21. stoletju, ceste, vodovodi, kanalizacije in podobna osnovna infrastruktura ter ozko lokalni interesi.

Morda bo nekoč nekoč v tem mestu le doumel, da je kulturna dediščina mesta takšnega pomena, da bo od velikih besed, pohval in moralne podpore le prešel na konkretna dejanja, in to kot eno pomembnejših prioritet tudi zapisal v svoj politični program in ga potem poskušal tudi prednostno uresničiti. Dokler pa to ostaja samo problem in domena Dolenjskega muzeja in muzealcev, se bomo morali zadovoljiti z današnjim stanjem, ko znotraj muzeja iščemo rešitve, s katerimi bomo vsaj minimalno izboljšali

stanje na področju prezentacije naše arheološke dediščine, medtem ko za v določenih časovnih obdobjih zelo bogato zgodovino Novega mesta še vedno nimamo na voljo ustreznih prostorov, pa bi jih za prezentacijo tudi tega dela nujno potrebovali, če želimo prebivalcem, obiskovalcem in turistom mesta predstaviti naše mesto z vsem bogastvom in kulturno dediščino, ki jo premore.

Velik korak v smeri prepoznavnosti in promocije mesta pa bi naredili že s tem, da se končno sprejme naš predlog, podan 5. aprila 2004, in da Novo mesto postane mesto situl. V Novem mestu nimamo konkretnjšega in v Evropi prepoznavnejšega simbola, kot so to ravno novomeške situle. Zato je izmikanje in iskanje novih in novih izgovorov popoln nesmisel, če želimo narediti za mesto nekaj pozitivnega v promocijske in turistične namene. Še posebej, ker sprejetje tega slogana ne povzroča nobenih dodatnih finančnih stroškov, le povsod, kjer se pojavi ime Novo mesto, se dodajo še dve besedi, mesto situl. Tako kot se za Celje uporablja naziv knežje mesto, tako bi se lahko za Novo mesto zapisalo, v mestu situl se je zgodilo ...

V tujini si v promocijske namene izmišljujejo nove in nove trike, pri nas pa človek dobi občutek, da tega, kar imamo pred nosom, kar lahko primemo in vidimo, se s tem zaradi evropske pomembnosti in enega najpomembnejših izdelkov arheološke dediščine nasploh samozavestno predstavljamo in postavljamo pred drugimi, ne znamo, ali pa zaradi še vedno podcenjujočega odnosa do naše kulturne dediščine nočemo izkoristiti. Upam, da bo na mestni občini le prevladala razsodnost in da bodo ugotovili, da s tem predlogom mesto lahko zdaj in v prihodnosti samo pridobi na svoji prepoznavnosti in ugledu ter da bodo zbrali toliko moči, da bi do prihodnjega občinskega praznika ta predlog le potrdili. Projektni svet za turizem pri mestni občini Novo mesto je to na svoji seji v mesecu novembru že storil, kar bi lahko pomenilo tudi lažjo odločitev tako za župana kot občinske svetnike.

Po drugi strani pa Novo mesto s preureditvijo Jakčevega doma Dolenjskega muzeja, ki bo v drugi polovici prihodnjega leta z novimi vsebinami počasi preraščal v mestno galerijo, in pred kratkim ustanovljenim profesionalnim gledališčem ter že obstoječimi kulturnimi ustanovami in producenti resnično postaja eden od pomembnejših kulturnih centrov v Sloveniji.

Zato bi bil že skrajni čas, da se pripravi in sprejme dolgoročna strategija razvoja kulture v Mestni občini Novo mesto, da se določijo kratko-, srednje- in dolgoročne prioritete v soglasju vseh zainteresiranih in se poveže vse kulturne akterje, ki bi v medsebojnem sodelovanju pripravljali skupne dogovorjene letne in večletne programe z usklajenim koledarjem letnih prireditev, ki se med seboj ne bi pokrivali. Na tem področju je vse premalo uradnega sodelovanja in seznanjanja o letnih programih in načrtih posameznih organizatorjev kulturnih prireditev, zato nemalokrat prihaja do pokrivanja dogodkov na isti dan in celo isto uro. Menim, da bi na občini morali prevzeti vlogo koordinatorja med kulturnimi producenti in od vseh nas vsako leto v mesecu novembru zahtevati programe prireditev za prihodnje leto, ki bi jih nato v decembru skupaj uskladjali in objavili. S tem bi se v dobi informatizacije izognili marsikaterim nevednostim in slabi volji, pa še vsi bi vedeli, kaj se bo med letom v mestu na področju kulture dogajalo. V mestu premoremo kar nekaj zelo dobrih organizatorjev, z ne samo lokalno pomembnimi, ampak predvsem vseslovensko in evropsko pomembnimi dogodki, katere bi veljalo še bolj in prednostno podpreti ter medsebojno povezati že pri samem načrtovanju in usklajevanju programov. Nekateri to samoiniciativno in iz potrebe že počnemo, vendar bi to morali v okviru Mestne občine Novo mesto obvezno razširiti vsaj na vse tiste izvajalce, katerih programi se tako ali drugače sofinancirajo iz občinskega proračuna in tudi dajejo pečat kulturnemu utripu mesta. Za začetek pa bi bilo dovolj že to, da si vsi organizatorji kulturnih prireditev izmenjajo pripravljene letne koledarje še pred začetkom koledarskega leta.

Pri dolgoročnem razvojnem in programskem načrtovanju pa bi nam najbolj pomagalo z vsemi glavnimi prioritetami usklajena izdelava in sprejetje strategije razvoja kulture v občini. Za vse, ki se ukvarjamo s kulturo, bi to moral biti osnovni dokument, katerega bi sprejeli, se z njim poistovetili in ga uresničevali skupaj z našimi sofinancerji, Mestno občino Novo mesto, ministrstvom za kulturo in sponzorji, ter na ta način tudi veliko lažje in koordinirano kandidirali tudi za sredstva iz različnih evropskih skladov.

Tema: Visoko šolstvo na Dolenjskem

Brez strokovnih podlag do univerze? Ne bo šlo.

Dr. Borut Rončević

Novo mesto z okolico zaenkrat še izrazito slabo izkorišča možnosti za hitrejši razvoj visokega šolstva. Problematično je, da po več kot desetletju v Novem mestu še vedno ni bila ustanovljena nobena fakulteta, zaradi česar je ustanovitev univerze pomaknjena v nedoločeno oddaljeno prihodnost. Toda eden ključnih problemov je pomanjkanje vizije razvoja visokega šolstva pri nas.

daleč zaostajamo za možnostmi, ki izhajajo iz geografskega položaja tega prostora in iz njegove gospodarske moči.

Dobrih deset let po tem ko so se začeli malce bolj sistematični poskusi, lahko le malokdo nasprotuje oceni, da gre za desetletje izgubljenih priložnosti. V tem času je sicer bilo nekaj manjših napredkov. Od leta 1998 dalje deluje Visoka šola za upravljanje in poslovanje (VŠUP). Pred kratkim je občina v Drgančevju zagotovila zemljišča za univerzitetni kampus in pristopila k izdelavi lokacijskega načrta. V kratkem bo predvidoma ustanovljena še Visoka šola za tehnologije in sisteme (VITES). Vendar pa ima vsaka medalja dve plati. Edina obstoječa visokošolska ustanova v Novem mestu ne razvija raziskovalnega dela in krajših oblik izobraževanja za potrebe gospodarstva. Kljub temu da obstaja že skoraj osem let, še vedno ni pridobila podiplomskega programa. To je izrazito predolga doba. Poleg tega po kadrovski zasedbi zaostaja za drugimi poslovnimi šolami. Za dokončanje komaj začetega kampusa v Drgančevju bo potrebno zagotoviti še veliko sredstev za izdelavo projektne dokumentacije in še veliko, veliko več za izgradnjo ambicioznega zastavljenega projekta. VITES, ki je za akreditacijo prijavil le visokošolski program, že na začetku kaže podobno neambiciozen pristop kot VŠUP in vprašamo se lahko, kdaj bo imel podiplomski program, ki bo proizvajal višje usposobljene kadre. Le ti bodo lahko prispevali k bolj učinkovitim oblikam proizvodnje, k večji inovativnosti in le iz teh bo lahko rasel lasten raziskovalni in pedagoški kader. Posebej problematično pa je, da po več kot desetletju v Novem mestu še vedno ni bila ustanovljena nobena fakulteta, zaradi česar je ustanovitev univerze pomaknjena v nedoločeno oddaljeno prihodnost.

Zakaj je temu tako? Na počasnost razvoja je prav gotovo vplivalo več dejavnikov in na nekatere med njimi ni bilo možno vedno vplivati. Toda eden ključnih, ki je bil vedno popolnoma v naših rokah, je pomanjkanje vizije razvoja visokega šolstva. Sicer ne moremo zanikati nekaterih idej in dokumentov, ki opredeljujejo prihodnje študijske programe. Na to temo je bilo tudi že kar nekaj pogovorov in javnih razprav. Vendar pa ne moremo govoriti o koherentni viziji, ki bi temeljila na poglobljeni analizi razvojnih trendov, potreb in možnosti. Ampak gre predvsem za spisek želja, ki izhajajo iz prioritet posameznikov, ki so sodelovali pri tem. Tako je bilo kar nekaj energije potrošene za pripravo

elaborata za ustanovitev Visoke šole za pravo. Ali tako šolo v Novem mestu res potrebujemo? Ali pa gre le za pogoltnost po šolninah na programih, ki so zanimivi predvsem zato, ker je mogoče pridobiti privlačne strokovne naslove?

Da bi oblikovali strateške usmeritve za razvoj visokega šolstva, bi morali imeti že pripravljen odgovor na dve ključni vprašanji. Prvič, kakšno visoko šolstvo sploh potrebujemo v našem prostoru. Da bi lahko danes ponudili utemeljen odgovor na ta vprašanja, bi morali že zdavnaj opraviti kar nekaj različnih študij. V prvi vrsti bi morali opraviti temeljito analizo trga dela (tako regionalnega kot nacionalnega in tudi v sosednjih hrvaških županijah) z vidika potrebe po strokovnih profilih in kompetencah diplomantov. Če bi to storili, najbrž ne bi porabljali energije za pripravo prej omenjenega elaborata. Drugič, morali bi opraviti analizo najbolj aktualnih trendov na področju razvoja gospodarskih dejavnosti. Vsi vemo, da se težišče gospodarskih dejavnosti hitro premika v smeri storitvenih dejavnosti in novih tehnologij. Ali je kdo opravil analizo o tem, za katere storitvene dejavnosti gre? Ali je kdo opravil tehnološki foresight, da bi ugotovil, katera znanja bodo aktualna čez deset ali petnajst let? Univerzo namreč gradimo za prihodnost, ne za danes ali včeraj. In nenazadnje, ali je kdo opravil analizo trendov na območju evropskega visokošolskega in raziskovalnega prostora, ki bi podala odgovor na vprašanje o tem, kateri so najbolj aktualni trendi pri razvoju novih študijskih in raziskovalnih usmeritev, kakšni novi interdisciplinarni programi se oblikujejo, katere so najbolj aktualne razvojne usmeritve? Kdo od posameznikov, ki se ukvarjajo z razvojem visokega šolstva v Novem mestu, je bil na nedavnem sejmu Communicating Science, kjer se redno predstavljajo ključni dosežki in novitete? Nikogar nisem srečal.

Prav tako bi bilo potrebno odgovoriti na vprašanje o tem, kakšno visoko šolstvo lahko sploh imamo v JV Sloveniji. Pri razvoju novih programov se je potrebno izogibati prekrivanju z že obstoječimi, potrebno je razvijati komplementarne usmeritve. V podjetniški govorici, iskati moramo perspektivne niše. Vendar pa se ni do zdaj še nihče lotil temeljite analize visokošolskega prostora v Sloveniji, na Hrvaškem ter v bližnjih središčih, v katere odhajajo naši študentje (npr. Gradec, Celovec, Udine, Trst ...). Poleg tega je treba zagotoviti materialne, predvsem pa kadrovske pogoje za izvajanje pedagoškega ter z njim povezanega

raziskovalnega dela. Prav tako ni še nihče opravil sistematične analize trga dela z vidika zagotavljanja kakovostnih visokošolskih učiteljev in raziskovalcev za posamezna področja. In nenazadnje, nihče ni opravil analize materialnih potreb za izvajanje tistih programov, ki se nakazujejo kot perspektivni in vredni vlaganja in pa iskanja vseh možnosti za zagotovitev teh pogojev.

Marsikdo bi lahko pripomnil, češ, zakaj pa sploh potrebujemo vse te študije in strokovne podlage. Obstaja nekaj popolnoma praktičnih razlogov. Najprej zato, ker jih potrebujemo, da bomo Svetu za visoko šolstvo utemeljili smiselnost novih visokošolskih ustanov. Argument, da naša regija nima univerze, pa jo zasluži, ne drži vode. Ljubljana bo kmalu, po dokončanju avtoceste, oddaljena le še dobre pol ure. Namesto tega bo potrebno prikazati, da predlagani študijski programi ne poskrbijo le za potrebe regije, ampak tudi zaokrožijo nacionalni visokošolski prostor in se vključijo v mednarodne trende. Na ta vprašanja je treba odgovoriti tudi zato, da ne bomo proizvajali diplomantov, ki jih ne želi nihče zaposliti ali ker jih je preveč. V Sloveniji imamo že tako težave s strukturno brezposelnostjo, ki je posledica neprimerne izobrazbene strukture. In nenazadnje, na ta vprašanja je potrebno odgovoriti, če želimo sploh imeti resne možnosti za zagotovitev velikanskih sredstev, ki bodo potrebna za izgradnjo kampusa v Drgančevju. Ta investicija bo tako velika, da občinski viri zagotovo ne bodo zadostovali. Poleg tega malce dvomim v pripravljenost ostalih občin iz Jugovzhodne Slovenije za financiranje investicij v Novem mestu. Država bo najbrž primaknila le manjši del sredstev. Zato se bomo morali obrniti na Evropsko unijo in mednarodne finančne ustanove. In tako ene kot druge bo seveda zanimalo, ali je investicija smiselna. Evropska komisija vsak projekt preverja skozi prizmo dodane vrednosti. Mednarodne finančne institucije pa bo v prvi vrsti seveda zanimalo, ali bomo ta sredstva zmožni vrniti. Tiste ustanove, ki so neprofitne narave in zato dajejo najbolj ugodna posojila, pa ne zanima le to, ampak podrobno proučijo tudi smiselnost našega početja. Ki jo bomo lahko utemeljili le z prej omenjenimi študijami. Pred kratkim sem se imel priložnost pogovarjati z njimi in bil sem osupel nad tem, kako natančni so pri svojem poslu in kako zelo dobro nas poznajo. Lahko mi verjamete, da ti fantje ne bodo kupili megle!

Dr. Borut Rončević je s temo *Modeli razvojnih strategij* doktoriral leta 2003 na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. V času podiplomskega in doktorskega študija se je strokovno usposabljal na več tujih univerzah. Redno sodeluje pri mednarodnih raziskovalnih projektih in je avtor ali soavtor več znanstvenih člankov, poglavij v zbornikih in knjig, ki so bile objavljene v Sloveniji in v tujini. Je vodja Oddelka za razvoj in Mestni občini Novo mesto. Avtor v prispevku izraža svoja stališča in ne stališč organizacije, v kateri je zaposlen.

V evropskem in s tem tudi v slovenskem visokošolskem in raziskovalnem prostoru je v zadnjih nekaj letih začelo prihajati do zelo intenzivnih sprememb. Te izhajajo iz usmeritev Bolonjske deklaracije in naj bi privedle do večje kakovosti študijskega procesa, do njegove večje fleksibilnosti pa tudi do večje vpetosti visokošolskih ustanov v širši gospodarski in družbeni prostor. V slovenskem visokošolskem prostoru, ki sta ga še do nedavnega popolnoma obvladovali dve univerzi s sedežema v Ljubljani in Mariboru, jih dopolnjujejo močne tendence v smeri pluralizacije in decentralizacije visokošolskega in raziskovalnega prostora. Kdor dandanes jamra, kako Ljubljana še kar zavira razvoj visokega šolstva po regijah, pač išče alibi za lastne slabosti in nesposobnost. Nejeverni Tomaži si lahko preberejo potrjene vladne strateške usmeritve ali pa zapisnike Sveta za visoko šolstvo, ki akreditira visokošolske ustanove in programe.

S tem se odpirajo tudi priložnosti za hitrejši razvoj visokega šolstva v Jugovzhodni Sloveniji. Vendar pa Novo mesto z okolico zaenkrat izrazito slabo izkorišča te možnosti, vsekakor pa pri tem

Popačeni odsevi Brega II

Marijan Dovič, foto arhiv DM, Jure Švent

Objekt vizualno *izstopa*. To je mogoče opaziti, še preden je izrečena kakršna koli beseda o lastnikih, projektih, dovoljenjih, zavodu. To se je v resnici zgodilo tudi piscu teh vrstic, ko se je nekega dopoldneva sprehajal ob reki in opazil konstrukcijo. Prva reakcija je bila osuplost – kako je mogoče, da se je v breško linijo vsilil tak tujek. Tujek, ki neustavljivo priključuje elemente ruralnega graditeljstva, kakršno pustoši po slovenskem podeželju.

Breg 10 некоč, na Jakčevi sliki ...

Številni in raznovrstni odzivi na moje razmišljanje o Bregu iz prejšnje številke Parka – toliko jih bržkone še nisem doživel s kako novomeško kolumno – so v prvi vrsti dokaz, da je zadeva »Breg« živa. Govorijo o tem, da Breg in njegova podoba nista le stvar redkih zanesenjakov. Konkreten primer, ki sem se ga lotil, je doslej očitno buril številne duhove, kajpada »pod krinko«, na ravni šušljanja in govorice. Kot nam je dobro znano, si teh in podobnih govoric (s častno izjemo Parka) noben dolenjski »medij« ne upa artikulariti – konec koncev je v teh medijih vedno vse v najlepšem redu: cviček se ni skisal, avtocesta bo kmalu, firme so presegle same sebe, ustanove in občina prosperirajo, dobivajo odlikovanja in plakete ter kuhajo golaž; pa seveda, simpatični Darko je vedno nasmejan v družbi svojih hčerkic. Ta bizarna medijska »slika« ima seveda tudi nasprotni pol – ljudske glasove, rekla, govorice. V njih slika, včasih resda močno popačena ali pretirana, seveda ni tako pastoralno idilična.

Med take podtalne ljudske teme zadnjih mesecev vsekakor sodi tudi pojav t. i. »nepotizma« na Bregu. Najlaže je seveda zatuliti

v tisti rog, ki že dolga leta trobi: »spomeničarji« težijo ljudem, ne pustijo tega in onega, so neživljenjski, birokratski. Ko se temu pridruži sporno dovoljenje, ki bi ga bilo mogoče interpretirati kot nekakšno družinsko koncesijo (in res, taka interpretacija se močno vsiljuje), v podzemlju govoric sama od sebe izbruhne »afera«. Kdor si upa tako afero javno izraziti, je pač lahko deležen prijateljskega trepljanja po ramenih, češ, dobro si »posvetil« tej bandi. Toda tako »svetenje« ni bilo moj namen, zato moram svoja stališča nekoliko natančneje pojasniti. Konec koncev je nepotizem resna obtožba, poleg tega se zdi malo verjetno, da bi akterji zgodbe na novomeškem Javnem zavodu za varstvo kulturne dediščine premoogli tolikšno mero cinične samozaverovanosti in kratkovidnosti, da bi se namenoma spustili v nevarno igro (čeprav na Dolenjskem očitno nobena igra ni nevarna, dokler se vanjo ne spustijo nacionalni mediji).

Obramba pred javnim mnenjem, naj bo to na ravni govoric, laičnih člankov ali strokovnih analiz, pa seveda tudi obramba pred novimi projekti v istem »duhu«, bo seveda stvar tistih, ki so zadevo dovolili. Ostaja pa dejstvo, da objekt,

ob katerega smo se obregnili v predhodni številki, vizualno *izstopa*. To je mogoče opaziti, še preden je izrečena kakršna koli beseda o lastnikih, projektih, dovoljenjih, zavodu. To se je v resnici zgodilo tudi piscu teh vrstic, ko se je nekega dopoldneva sprehajal ob reki in opazil konstrukcijo. Prva reakcija je bila osuplost – kako je mogoče, da se je v breško linijo vsilil tak tujek. Tujek, ki neustavljivo priključuje elemente ruralnega graditeljstva, kakršno pustoši po slovenskem podeželju, odkar je eklektično-funkcionalno projektantstvo zamenjalo premišljeno in estetsko dognano arhitekturo. (To je seveda moja subjektivna in konzervativna ocena trendov v slovenski ruralni arhitekturi; tisti, ki kupujejo »modrogalične« premaze za fasade, bi najbrž trdili, da gre za globalizacijo in razvoj.)

To je vse in nič več. Edini motiv zgornjega pisanja je poskus javne artikulacije skrbi za celotno podobo Brega, za katero se zdi, da se spreminja na nepravi način. Komu se to prevzemanje vloge specializiranih institucij utegne zdeti domišljavo, vendar tu pač ne morem pomagati. Zato moram še enkrat izraziti nadvse negativno stališče do omenjene arhitekture in

njene umestitve; to stališče sem preizkušal tudi v živih diskusijah z nekaterimi vidnimi mlajšimi novomeškimi arhitekti – in nisem ga našel med njimi, ki bi se mu konkretna rešitev zdela primerna za Breg, kaj šele, da bi jo ocenil kot posrečeno. Iz vsega tega izhaja moj dvom – niti ne v strokovno usposobljenost – temveč predvsem v sposobnost kakovostne estetske presoje odločevalcev na zavodu.

Morda bi bilo v tem primeru najbolje odpreti širšo javno diskusijo ali vsaj pridobiti mnenja vidnejših urbanistov in arhitektov pa tudi drugih intelektualcev, povezanih z Novim mestom. Vsekakor je o prihodnosti Brega mogoče razmišljati na več načinov. Eden od njih je najbrž načelo doslednega *konzerviranja*, ki bi skušalo ohraniti vse arhitekturne elemente in Breg spremeniti v novomeško »Zlato uličko«. Ta pot, za katero se je zdela, da je bila aktualna v preteklosti, se je izkazala za naporno, saj je bila nadvse nadležna potencialnim investitorjem in zato tudi tvegana. Druga mogoča pot je mnogo liberalnejša: dopušča lahko raznolike prenovitvene posege z modernimi prijemi in materiali, tako da Breg postane nekakšna

mama KUPI neHAJ
mi BOUBONOU BRANKO

stripina
šola stripa nm

Mnenje vodje Območne enote Novo mesto Zavoda za varstvo kulturne dediščine v zvezi s kolumno Popačeni odsevi brega je objavljeno v rubriki »p.p. sprehodi se po svojem parku«.

Življenje škoduje vašemu zdravju

Barica Smole, foto Boštjan Pucelj

Reklame bodo potrošnika še naprej prepričevale, kako neznansko potrebujemo neko stvar. Ker je tako nujna, jo je treba proizvajati, za to pa potrebujemo kemikalije. Že pri njihovi proizvodnji je v Evropi izpostavljenih 23 milijonov ljudi pa tudi v času uporabe in ko jo odvržemo, škodujejo okolju in človeku. Ko pa človek zboli, potrebuje zdravila ...

... in danes.

arhitekturna galerija, kjer si staro in moderno nevpadljivo podajata roko – od hiše do hiše. Vendar je tudi ta pot hitro na tenkem ledu, saj zahteva veliko mero estetskega čuta. Še več bomo rekli: zahteva naravnost genialno intuicijo – in umetniški pogled.

Seveda se takemu pogledu nikdar ne more zgoditi, da spregleda, kar je očitno; v tem primeru popolno ponesrečenost nekega utilitaristično kompromisarskega graditeljskega prijema. Predvsem pa je to pogled, ki je oddaljen od birokracije in paragrafov. Pogled, ki je v ostrini estetskega čuta dva koraka naprej, v dojemanju služenja meščanom in njihovim interesom pa vsaj korak nazaj – na gledišču, s katerega je še mogoče ugledati celoto in njen smisel. Smisel varovanja dediščine seveda niso dokumenti in paragrafi, temveč konkretna dediščina (= stvaritve dedov), ki jo bodo lahko videli naši vnuki – v živo.

Enaindvajset let mineva, ko se je porečju Krpe zgodila ekološka katastrofa. Samo prekuč čez Gorjance je pod skalnim previsom idiličen izvir kraške rečice pri Semiču. Kras je še posebno občutljivo območje, saj so njegova podzemlja luknjasta in nikoli se ne ve, kateri potok podaja roko reki ali podtalnici na čisto drugem koncu. Urad za kemikalije je v Semiču pred kratkim na tiskovni konferenci podal poročilo o vsebnosti PCB (polikloriranih bifenilov) v Beli krajini. Ta izredno nevarna kemična snov poslabša imunološki sistem, povzroča kromosomske spremembe, tumorje jeter in kože, sterilnost ... V naravi je skoraj nerazgradljiva, v človeku in živalih se kopiči v maščobnih tkivih. Iz semiške Iskre je leta 1984 ušla kar štiristokrat višja koncentracija, kot je bilo dovoljeno po standardih EPA, ameriške organizacije za varstvo okolja. Po najnovejših raziskavah naj bi bilo v odlagališčih znotraj tovarne približno 60 ton PCB, kakšnih 13 pa naj bi jih ušlo v podzemne vode.

Ne spomnim se, ali so Belokranjci tožili odgovorne. Menda so nekaj delavcev, ki so bili najbolj izpostavljeni tej kemikaliji, poslali na izpiranje PCB v Rogaško. Čas mineva, nevarnost ostaja; letošnje raziskave zavoda za zdravstveno varstvo kažejo, da je v vzorcih vsebnost tega strupa višja kot pred trinajstimi leti. Ljudje se naj ne bi kopali v svoji prelepi reki pa tudi doma pridelana hrana naj ne bi bila primerna za uživanje.

Lepo je, da nas naš minister za zdravje opozarja, kako škodljivo je kajenje. V mednarodni deklaraciji o boleznih, povezanih s kemikalijami, pa je zapisano, da rak zaradi kajenja dobi četrtnina obolelih, ostali pa zbolijo zaradi škodljivih vplivov okolja, predvsem kemikalij. Te ne povzročajo le več raka pri otrocih, tudi neplodnosti in alergij je vedno več.

Vse se plača ... Ljudje želimo živeti udobno, niti pomislimo ne, da je za izdelavo mobilnega telefona, ki ga kar na moremo pogrešati, potrebno okrog 150 kemikalij. Zato je v okolje "ušlo" 100.000 umetnih kemičnih snovi. Najbolj škodljive so ravno take, kot je PCB, ker so obstojne, kancerogene in so hormonski motilci. V ljudi kemikalije prodirajo skozi kožo in usta. "Vame že ne," bo morda pomislil kdo, ki si prizadeva, da bi živel zdravo. Tako so mislili tudi tisti evropski poslanci, ki so se dali prostovoljno testirati organizaciji za varstvo okolja WWF; mladi in stari, zdravo in nezdravo živeči so imeli v krvi okrog 32 umetnih kemičnih snovi, tudi PCB.

Morda je bila to tista vzpodbuda, ki je pripeljala do tega, da v teh dneh evropski parlament obravnava kompromisni predlog na področju registracije, ocene in avtorizacije kemikalij. Menda ne bo bogve kaj, stvari bo spremenil v toliko, da evropskim državam ne bo treba več dokazovati škodljivosti uporabe kemikalij; da ne škodijo, bodo morali dokazati proizvajalci. Do sedaj

je na tem področju v EU veljalo 32 direktiv, tudi če bi jih kdo hotel upoštevati, da bi imel pregled in nadzor nad njimi ter nad njihovim vplivom na človeka in okolje, bi jih le težko. Zdaj naj bi bile združene v eno v Uredbi za registracijo, ocenjevanje in avtorizacijo kemikalij, ki ji na kratko pravijo Reach. Evropska komisija je tudi ugotovila, da za pretežni del snovi, ki jih izdelujejo na veliko, ni podatkov o vplivih na okolje. Vendar pa naj bi bila uredba sprejeta šele čez dve leti, po njej naj bi na novo registrirali 30.000 kemikalij. Na tehničnici je na eni strani človekovo zdravje, na drugi dobički. Pa tudi: morda najbolj nevarnih kemikalij ne bo mogoče več proizvajati v Evropski skupnosti, še vedno pa bodo vanjo prihajale v končnih izdelkih. Kdor se je že kdaj v življenju srečal iz oči v oči na okoljskem bojnem polju z industrijo ali trgovino, se je že navadil žaljivk, polen pod nogami, osebnih diskreditacij in očitkov, da ljudem "jemlje kruh". O namazih, ki so jih s tega kruha lizali nekdanji vplivneži in sedanji lastniki, ni bilo rečenega nič. Kemična industrija napoveduje katastrofalne socialne in gospodarske posledice in že vpije, da bo delo izgubilo več tisoč ljudi. Stroški raziskav kemikalij bodo vračunani v izdelke, tudi v zdravila. Znanstveniki opozarjajo na povezavo med kemikalijami in boleznimi, okoljske organizacije in sindikati, medicina in potrošniške organizacije svarijo: med kemikalijami in boleznimi našega časa so povezave. Nevarne so še posebej zato, ker so nevidne, posledic ne zaznamo takoj. To ni ogenj, ki opeče in takoj sproži alarm, da umaknemo roko. Sploh pa: kako bi se proti njim lahko boril zarodek, ko so že v placenti, in dojenček, ki jih pije z maminim mlekom.

Reklame bodo potrošnika še naprej prepričevale, kako neznansko potrebujemo neko stvar. Ker je tako nujna, jo je treba proizvajati, za to pa potrebujemo kemikalije. Že pri njihovi proizvodnji je v Evropi izpostavljenih 23 milijonov ljudi pa tudi v času uporabe in ko jo odvržemo, škodujejo okolju in človeku. Ko pa človek zboli, potrebuje zdravila ... Pravi paradoks je, da kemikalije škodijo tako tistim, ki iz njih kujejo dobičke (in bodo tudi njihovim potomcem) kot drugim.

Saj pravim, življenje škoduje zdravju. Že ko pišem na računalnik, ni prav zdravo. Tudi v njem so snovi, ki so zaviralci gorenja, nevarni skoraj kot PCB. Če ne prej, bo potencialna nevarnost takrat, ko bo odpisan.

Marjan Bauer:

Ljudem omogočamo pravico do

Boris Blaić, foto Borut Peterlin

Rojen v Grobljah pri Šentjerneju je od dolenskih novinarjev prišel najvišje. Za razliko od večine svoje novinarske poti ni začel na Dolenjskem listu, ampak kar na Delu, kamor ga je zaneslo kmalu po tistem, ko je opustil študij prava. Začel je tako, kot bi moral po njegovem vsak novinar. S tržnico, policijskimi poročili, z vremenom. V začetku sedemdesetih let je bil prvi slovenski dopisnik iz Sarajeva, potem član zlate generacije na Dolenjskem listu, pred petnajstimi leti pa se je prebarval rumeno in iz Slovenskih novic, ki so se ob njegovem prihodu prodajale v 17.000 izvodih, naredil največji slovenski dnevnik s skoraj 100.000 izvodi naklade. Čeprav že 15 let živi v Ljubljani, se ima odgovorni urednik Slovenskih novic in tednika Več še vedno za Dolenjca. Če mu kdo ne verjame, lahko pogleda v njegovo osebno izkaznico, kjer bo videl, da ima Marjan Bauer stalno bivališče še vedno v Novem mestu.

Že veste, kaj bo jutri na naslovnici Novic?

Ne, na Novicah sem zato, da časopis organiziram. Tudi Več ne delam jaz, ampak Bojan Budja, ki je izvršni urednik. Zdaj smo ravno na točki, ko ne vemo, kaj bi s tem časopisom. Ukinili ga ne bi radi, saj ima specifično publiko, nima pa take naklade, kot bi si želeli.

Se spominjate svoje prve naslovnice Novic?

Ne. Je niti nisem delal. Mislim pa, da je bila slaba. Takrat smo se še vsi učili.

Kaj pa svojega prvega novinarskega članka, ki je bil objavljen na prvi strani časopisa?

Sicer sem prepotenten, vendar si takih stvari nikoli ne zapomnim. Je pa bilo to sorazmerno kmalu. Vem, da se bil vesel, da sem bil na prvi strani Dela, saj mladi novinarji takrat nismo delali notranje politike. Ta je bila rezervirana za preverjene, zveste kadre. Moja zgodba je bila najbrž iz črno-belega miljeja, kakšna naravna ali prometna nesreča.

Kot mlad obetaven novinar ste odšli v Sarajevo. Zanimiva izkušnja?

Delo je takrat že imelo dopisništvo v Zagrebu in Beogradu, jaz pa sem bil, pogojno rečeni, prvi dopisnik iz Republike Slovenije v Republiki Bosni in Hercegovini. Tam je prišlo do zanimivega paradoksa. Bil sem izrazito neuspešen, in to iz dveh razlogov. Že po naravi nisem preveč delaven. Delam le takrat, kadar moram. Taki smo Dolenjci. Po moje je vsako orodje na svetu izumil človek, ki je imel v sebi nekaj Dolenjca. Zakaj bi plezal na drevo, če lahko jabolko sklatiš s palico? Skratka, lenoba je gonilo ustvarjalnosti. V Sarajevu pa je bila zgodba bolj zapletena. Ker smo bili dopisniki, smo morali biti vsi v partiji, vezani pa smo bil na sarajevsko partijsko celico. Če smo o Bosni pisali po resnici, je bila bosanska partija zelo zopna. Takrat se je recimo dogajala zgodba o Tuzli 5. To je hidroelektrarna, ki so jo gradili Slovenci, Bosanci pa so si jo potem prisvojili. Klasika. No, res je tudi to, da smo jim pa mi po nenormalnih cenah prodajali Gorenjeve pralne stroje. Kakor koli že, če sem bil kritičen, je bila bosanska partija name jezna. Grozili so z izključitvijo, kar bi pomenilo, da ne bi bil več akreditirani novinar. Če pa sem jih pretirano hvalil in pisal tako, kot so sami pričakovali, sem jih moral poslušati od Slovencev. Rezultat vsega je bil, da sem ugotovil, da je najbolje delati nič. Tako sem se zanimal samo še za njihove ženske in izvrstne pijače.

Sarajevčanke očitno res niso kar tako, saj ste eno pripeljali nazaj v Slovenijo.

Res je. Še vedno je moja žena in še vedno je pridna.

Ste že v Sarajevu pisali zgodbe, kar zagovarjate še danes, ali je bilo to obdobje klasičnega, resnega novinarstva?

Tisto je bilo resno novinarstvo. Vse, kar se je dotikalo države, je bila resna zadeva. Zgodbe o ljudeh so bile posiljene, preveč črno-bele. V Bosni je na primer živel rudar Alija Sirotnović. On je bil jugoslovanski nacionalni junak, saj je po izkopu premoga v enem dnevu premagal Rusa Stananovca. A o njem nisi mogel napisati resnične zgodbe. Takrat je Jugoslavija po malem že razpadala, Sirotnović pa je bil nad režimom

precej razočaran, tako da so nam pogovor z njim prepovedali.

Kako to, da ste potem z Dela odšli na Dolenjski list?

Zgodba je za tiste čase precej običajna. V Sarajevu sem ostal manj kot dve leti. Preden sem odšel tja, sem bil na Delu v centralni redakciji. Tako rekoč eden od šefov. Na tem mestu sem bil za nagrado. Ko pa sem se vrnil iz Sarajeva, kar je bilo praktično nujno, saj tam nisem nič delal, me je pokojni Mitja Gorjup za kazen postavil na prejšnje delovno mesto v redakciji. Skratka, ista stvar je bila enkrat nagrada, drugič kazen. Kakor koli, s seboj sem pripeljal tudi ženo, ki pa ji v Ljubljani nisem mogel najti službe. V Krki je bilo to možno, zato sem šel sam na Dolenjski list, kjer je bilo krasno.

To so bila zlata leta Dolenjskega lista.

Mogoče so zdaj drugačni časi, ampak takrat so bile naklade rekordne. Dolenjski list je takrat redno izhajal v 28.000 izvodih, ob kakšnih reklamnih akcijah celo v 35.000 izvodih. Glede na 200.000 ljudi, kolikor jih gravitira na Dolenjski list, je bila to ogromna koncentracija. Seveda ne po moji zaslugi. Ekipa je bila dobra. Jože Splichal in Bojan Budja, ki sta bila takrat pri Dolenjskem listu, sta zdaj moja sodelavca pri Novicah. Pa tudi ljudje so več brali in konkurence praktično ni bilo.

Še spremljate dolenjski medijski prostor?

Dolenjski list še vedno pogledam. Ukrademo jim tudi kako zgodbo. Mogoče jo znamo potem lepše okrasiti in bolj uvrstiti v časopisni prostor. Sicer pa zelo spoštujem lokalni tisk. Mislim, da je prihodnost novinarstva v krajevni novici.

Zakaj si Novice pa tudi drugi nacionalni mediji upajo več kot lokalni?

Lokalne oblasti so najbrž bolj krute in maščevalne od republiških. A mislim tudi, da če si upaš, lahko premagaš te lokalne faktorje, ki bi si prek oglaševanja, ki je najmočnejši vzvod, želeli vplivati na vsebino medija oziroma si ga pokoriti. Moraš pa imeti zato kar nekaj časa jajca. Tisk in ljudje, ki ga berejo, so na koncu vedno močnejši od še tako vplivnega krajevnega ali državnega veljaka. Po določenem času se karte vedno razdelijo znova. Ustvarijo se nove zakonitosti, ki pa so vedno ugodnejše za novinarje oziroma iskanje resnice.

Kako se je začela zgodba s Slovenskimi novicami?

Moj sošolec na novomeški gimnaziji je bil tudi Tit Doberšek. On je sicer Štajerc, ki pa se je šolal v Novem mestu. Kasneje je postal Delov dopisnik iz Afrike, Moskve, nato pa še odgovorni urednik in direktor. Skratka eden od ljudi, ki so na časopisni hiši Delo pustili močan pečat. No, na enih izmed Gorjupovih dnevov, kjer se novinarji delamo, da se pogovarjamo o stroki, v resnici pa veliko pijemo in gledamo ženske, sem mu rekel, da bi šel rad v Ljubljano, češ da bo šel sin študirat in da bi ga rad malo kontroliral. No, čez čas me je Doberšek res poklical in vprašal, če me Ljubljana še vedno zanima. Rekel sem, da me, on pa me je vprašal, če bi šel za šefa Slovenskih novic. Najprej nisem vedel, kaj bi. Pravzaprav sem ponudbo zavrnil. Takrat sem bil

spet že pol leta pri Delu. Bil sem dopisnik z Dolenjske, veliko sem delal za Sobotno prilogo. Bil sem pravi resni novinar. A Doberšek je vztrajal, naj vsaj poizkusim. Projekt Novic, ki so takrat izhajale šele pol leta, je bil v tistem času v nekem zastoju in so hoteli menjati vodstvo. In tako sem prišel v Ljubljano. Psihično sem se prepričal, da je to izziv, zgodba me je zagrabila in prebarval sem se rumeno. Takrat so se Novice prodajale v 17.000 izvodih, kar smo v petnajstih letih dvignili na 91.000. To je lepa številka. Če bi izhajali v Ameriki, bi bila naklada devet milijonov.

Koliko je v Novicah Dolenjskega lista?

Kar precej. Dolenjski list me je naučil spoštovati lokalno in človeško zgodbo. Pri nas je glavni junak precej povprečen človek. Z zvezdnštvom se ukvarjajo drugi, predvsem revije in naša konkurenca Direkt.

Kje v zgodbah o prej anonimnih posameznikih potegnete črto?

Tu gremo precej daleč. Junaki so takšni in drugačni, pozitivni in negativni. Pri razkrivanju tega se spuščamo dosti daleč. Včasih morda predalet. Vseeno pa mislim, da je to prav. Če o človeški duši beremo v romanih, ne vem, zakaj ne bi o tem pisali tudi v časopisu. Dobro, tam so junaki izmišljeni, tu pa so resnični. A človek postane v nekem trenutku javen. Nihče ne more vplivati na to, da javnosti, ki bo spremljala njegovo usodo, ne bi bilo več. Mi le govorimo o življenju.

Nekoč ste menda izjavili, da se spleča za dobro zgodbo žrtvovati tudi delček resnice. Še vedno to mislite?

Pri temah, ki niso smrtno resne, je pri tabloidu moja maksima ta, da mora biti 30 odstotkov res, a bog ne daj, da bi bilo tega več kot 60. Pri temah, kot so smrt, življenje, sodišča in podobno, pa so fakti bruto zelo pomembni.

Imate kdaj občutek, da bi se morali tabloidi malo bolj zadrževati pri stvareh, o katerih pišejo? Nista včasih povzročena škoda ali bolečina preveliki?

Najbrž je. A poglejte, mi napišemo, da je nekdo nekoga ubil, da ga je ubil z nožem, da ga je ubil na krut način, da je bil pijan, da sta se pred tem prepirala. Kaj od tega ni res? Dogodek pa je ravno zaradi svoje dimenzije postal javen in v treh vaseh govorijo samo o tem. Ko mi o tem pišemo, nekemu povzročamo bolečino. A kdo bo ustavil ljudi, ki to zadevo poznajo že iz svoje okolice?

Za Novice so značilni hitri zaključki, ki so včasih tudi nepravilni.

Seveda so hitri. Zavedamo pa se, da nas lahko doletijo vse zakonite sankcije. A če se je danes jutraj nekaj zgodilo, moramo do treh vedeti že vse. Tisto, kar se je zgodilo, tisto, kar se zdi, da se je zgodilo, in tisto, kar se ni, pa je nekdo mislil, da se je. Mi si nikoli nič sami ne izmislimo. Tu ne velja tista moja maksima o 30 in 60 odstotkov. To so zelo odgovorne zadeve. Skratka, ob treh imamo zgodbo, o kateri bo sodišče razpravljalo več dni ali celo let. Pa še takrat se lahko vprašamo, ali so ugotovili dejansko stanje ali ne. Če država z vsem svojim aparatom in časom v nekaj letih zadevi ne pride do dna, kako naj mi v

radovednosti

nekaj urah.

Pa je to etično početje?

Vsi mediji to delajo. Delo recimo danes reče, da Janša ne bo zmagal, pa Janša vseeno zmagal. Ali so ga s tem prizadeli? Če že niso njega, so pa vsaj Ropa. V človeku, naj bo to predsednik države, mati Tereza ali papež, je to, da takoj sprejme sodbo. Ljudje imamo vedno črno-bela merila. Mi mogoče razsojamo bolj ostro kot kdo drug.

Koliko tožb so Novice izgubile?

Zelo malo. V petnajstih letih približno deset. Sem štejem tudi izvensodne poravnave.

Kakšno je poslanstvo rumenega medija?

Nedvomno je to v prvi vrsti informacija. Če ustava daje ljudem pravico do obveščenosti, mi omogočamo ljudem pravico do radovednosti.

Pred časom ste dobili konkurenco – Direkt.

Kakšna je razlika med Novicami in Direktom?

Razlika je vsaj na dveh ravneh. Direkt obravnava ljudi, ki so res ali domnevno znani in slavni. Naši junaki pa so povprečni ljudje. Druga razlika je ta, da je Direkt bolj časopis za meščane, saj obravnava zadeve, ki se dogajajo bolj v urbanih naseljih. Mi pa se ukvarjamo z vso Slovenijo. Mislim, da v Direktu še nikoli ni bilo nobenega kmeta.

Nad Direktom se številni zgražajo, podobno kot se ob začetku izhajanja Novic. A te so se prijele in sedaj vodijo. Se lahko isto zgodi z Direktom? Je trač, ki ga ponuja, res tako vroča medijska roba?

Ne vem. Če so oni ocenili, da je kritična masa bralcev dovolj velika, da imajo take naklade, da so rentabilne, potem so zmagali. Če pa je število ljudi, ki jih zanima tovrstno pisanje, premajhno, so propadli. Meni se zdi, da je kritična masa premajhna, sicer bi šli v to že mi. Novice delno gojijo tudi ta žanr, a v bistvu zelo malo. Sam se zvezdnitvu celo posmehujem. Gre za 200 ljudi v Sloveniji, ki eden drugega poznajo. Jaz skoraj ne vem, kdo je neka Pika Božič. Vejo pa to moji ljudje. In to mi je dovolj.

Je konkurenca pustila kak pečat na konceptu Novic?

Ne. Mi imamo podatke o Direktu, oni o nas. Vemo za naklade in gibanja prodaje drug drugega. Slovenija je bila že od nekdaj prestreljena z vohuni. Vsak časopis vpliva na druge. Naj se sliši še tako čudno, Slovenske novice so Delu prevzela marsikaterega bralca ali naročnika pa tudi obratno. Najbrž je tudi Direkt vzel kakega bralca Novicam. Najbrž jih mi zaviramo, da nimajo več bralcev, bistveno pa drug na drugega ne vplivamo. Ta razdelitev na mestnost in pokrajinskost je precej definirana in vsak obdeluje svoj vrtiček. Tudi zgodbe so različne.

Je slovenski trg preveč nasičen?

Žal nisem nikoli seštel vseh naklad, čeprav sem to nameraval. Mislim, da je gneče precejšnja, da pa se bere zelo malo. Branje časopisov na dan se je v Evropi zmanjšalo na povprečno osem minut. To je zelo malo v primerjavi s televizijo, ki se jo gleda več ur.

Lokalne oblasti so najbrž bolj krute in maščevalne od republiških. A mislim tudi, da če si upaš, lahko premagaš te lokalne faktorje, ki bi si prek oglaševanja, ki je najmočnejši vzvod, želeli vplivati na vsebino medija oziroma si ga pokoriti. Moraš pa imeti zato kar nekaj časa jajca. Tisk in ljudje, ki ga berejo, so na koncu vedno močnejši od še tako vplivnega krajevnega ali državnega veljaka.

Za razliko od Dela je politika doslej pokazala bolj malo zanimanja za Slovenske novice.

Kako to? Morda nimate političnega vpliva?

Novice niso v nobenem primeru kritična zgodba. Naklada tudi letos v primerjavi z lanskim letom še naprej raste. Lahko bi kaj več naredili na trženju oglasnega prostora, a tudi tu se stvari spreminjajo na bolje. Stari menedžerji, ki Novic, kar se tiče oglasnega prostora, ne cenijo, odhajajo. Mladi bolj razumejo, da Novice so medij za oglašje in oglasna sporočila. Kar pa se tiče politike, merimo politično usmeritev naših bralcev. Delijo se nekako na pol. Pol se jih nagiba na levo, pol na desno. Sicer pa politika ni zgodba, ki bi nas najbolj zanimala. Razen politika kot škandal. A tu se ve, da če Novice udarijo po enem, bodo tudi po drugem. Če pohvalijo enega, bodo tudi drugega. Ne gre za to, da bi merili, kolikokrat in kako je kdo omenjen, a že v naravi stvari je tako, da vsi grešijo in da vsi delajo dobre stvari. Največje priznanje Novicam je prav to, da ne veljamo za časopis ene stranke ali opcije.

Ravno zato bi lahko bile zanimiv političen plen.

Seveda. Saj nas vabijo eni in drugi. A mi se držimo zase, saj bi bilo preveliko navijaštvo ali pretirana kritičnost koncu kontraproduktivna.

Zakaj v slovenskih medijih jasno opredeljena podpora neki politični opciji ne vžge, za razliko od na primer Anglije, kjer se točno ve, kdo navija za koga?

Mi se nikoli nismo tako odločili. Mogoče pa bi vžgalo. Mogoče bi imeli, če bi šli povsem levo ali desno, več naklade. Za mene bi bil recimo največji izziv narediti dober desni dnevnik. Če bi tu uspel, bi si čestital.

Pa so bile ponudbe za kaj takega?

Teoretičnih ponudb je dovolj, a potem se vedno zatakne pri vprašanjih, kot so 'Kdo bo financiral?', 'Kdaj bomo propadli?' in podobno. Mislim, da lahko to naredi kdo od tujcev. Naj bo to Styria ali kdo drug, ki je že izkazal interes. Pa tudi spodobilo bi se, da bi imeli v Sloveniji dober desni časnik. Vprašanje pa je, če je za to dovolj novinarjev. Mislim, da novinarska srca v Sloveniji bijejo levo. Morda je to ostanek nekdanjega režima, morda mladi ljudje mislijo, da je vse v liberalizmu, težko bi sodil. Sam poznam precej mladih, ki razmišljajo malo zadržano, konservativno. A novinarjev je malo takih.

Mogoče je desna politična opcija premalo seksi.

Mogoče. Mogoče je ta opcija premalo konservativno-liberalna. Konservativnost desni opciji sicer pritiče, a v svoji plemeniti konservativnosti bi lahko bili tudi bolj liberalni. Ko so dolenskega rojaka Lojzeta Peterleta na primer spraševali, če lahko tiste stvari počne tudi podnevi in ob prižgani luči, je odgovoril, da seveda lahko. S tem je pokazal neko liberalno držo.

Ste eden redkih slovenskih urednikov dnevnih časopisov, ki še vedno piše. Vas po toliko letih v poslu novinarstvo in pisanje še privlači?

Mislim, da malo moraš pisati. Sam pišem sorazmerno težko, a tudi dosti rad. V Novicah

sem imel dolgo časa vsak dan svojo kolumno. Napisal sem jih več tisoč. To je grozno, saj že po stotih poved vse, kar veš in česar ne veš. Zdaj sem se omejil na enkrat na teden na Več. Ko ti nekdo reče, da je prebral kaj tvojega, imaš občutek, da si še živ. In to je dober občutek. Če pišem, se mi zdi, da obstajam.

Nameravate ostati v novinarstvu ali vas mika še više, na primer po poti predsednika uprave Dela Tomaža Peroviča, ki je prav tako začel kot novinar?

Mislim, da sem dosti dober voditelj na uredniškem področju. Da sem dovolj dober psiholog, celo dovolj pravičen. V osnovi pa nimam vodstvenih znanj, da bi lahko vodil in nadziral poslovanje firme. To me nikoli ni zanimalo, premalo znanja imam s področja financ.

Andrej Križ
StreetFashion

Tajno izročilo neverjetnega znanja

Pleme Dogonov

Aleksej Metelko, foto

Sirius A je najsvetlejša zvezda na nočnem nebu, oddaljena od nas 8,7 svetlobnih let in je v ozvezdju Velikega psa. Okoli Siriusa A kroži Sirius B z obhodno dobo 50 let in je manjši ter nekoliko manj svetel, kar je razlog, da so ga astronomi prvič opazili šele leta 1862, podrobneje pa opisali v prvi polovici dvajsetega stoletja. Novo odkritje je prineslo spoznanje in razširitev vedenja o vesolju, vendar ne za celotno populacijo. V Afriki namreč obstaja pleme, ki je to vedelo že več tisočletij.

Dogoni

Gre za afriško pleme Dogoni, ki živi v afriški državi Mali in šteje danes približno 300.000 pripadnikov. Njihovo versko izročilo vsebuje tajni nauk, star več tisoč let, o katerem se lahko poučijo le posvečeni. Pleme ima v svojem sistemu posebno tajno društvo, ki čuva in prenaša izročila na izbrane (tak sistem imajo tudi druga plemena). Pri Dogonih je to društvo Ava – društvo mask. Dostojanstvenike izbirajo na raznih svečanostih, ti so zavezani hoditi na tečaj posebnega tajnega in svetega jezika Sigi in le ti izbranci so kasneje poučeni o svetih ezoteričnih izročilih. Skrivne nauke sta javnosti prva predstavila francoska antropologa Marcel Griaule in Germaine Dieterlen, ki sta med Dogoni živela več let. Po petnajstih letih je bil Griaule posvečen v njihove skrivne verske obrede in kar so mu zaupali, sta kasneje razkrila javnosti v članku, objavljenem leta 1950 v reviji društva afrikanistov, podrobneje pa leta 1956 v knjigi z naslovom *Le Renard Pale*.

Tajni nauk in znanstvena dognanja

Dogoni imajo obred, ki je nekakšen karneval mask in ga obnavljajo vsakih 50 let v čast zvezdi Sirius, saj verjamejo, da je toliko dolga obhodna doba Siriusa B okoli Siriusa A. Sirius A imenujejo *Sigi – tolo*, Sirius B pa *Po – tolo* (ta je nevidna za prosto oko). Za Sirius B pravijo, da je najtežja zvezda in vsi ljudje skupaj ne bi mogli vzdigniti niti njenega najmanjšega koščka. Pravijo, da je kmalu po nastanku ljudi na Zemlji Sirius B nepričakovano zableščal in se začel postopoma ugaševati, da bi po 240 letih postal popolnoma neviden. Iz rdeče zvezde se je Sirius B skrčil v majhno belo in izredno težko zvezdo. Moderni astronomi so, kot smo v uvodu zapisali, *potrdili*

obhodni čas Siriusa B. Razvili so tudi teorijo o »belih pritikavkah«, zvezdah, katerih atomi se sesedajo navznoter, tako da delec, velik kot zrno graha, lahko tehta pol tone. Prav tako so znanstveniki ugotovili, da je Sirius B umirajoča zvezda.

Zanimivo je, da Dogoni delijo nebesna telesa na zvezde (tolo), planete (tolo tanaze – zvezde, ki krožijo), satelite zvezd (tolo gonoze – zvezde v krožnici) in satelite planetov. Izrazoslovje in natančnosti so osupljive.

Robert Temple, orientalist, ki je proučeval Dogone v Parizu pri Germaineju Dieterlenu, trdi, da so Dogoni neverjetno dobro poznali naš sončni sistem. Za Luno so trdili, da je suha in mrtva, vedeli pa so tudi, da ima Saturn prstan, ki ga, kot vemo, lahko vidimo le s teleskopom. Popolnoma jasno jim je bilo, da se planeti vrtijo okoli Sonca in Zemlja okoli svoje osi. Znali so povedati, da ima Jupiter lune in da je število zvezd neskončno.

Njihovo znanje pa gre še dlje od našega. Govorijo namreč tudi o tretji zvezdi *Emme – ja – tolo* (Sirius C), okoli katerega kroži planet *Njen – tolo*. Astronomi ostajajo pri svojem, torej, da je ozvezdje Siriusa sestavljeno iz dveh zvezd (Mogoče samo kratka razlaga imen. Sprva smo poznali le Sirius, ko smo odkrili še njegovo dvojnico, smo jo poimenovali Sirius B, Sirius pa je od takrat naprej večinoma omenjen kot Sirius A). Vendar jim ne moremo zameriti, saj so tudi Sirius B odkrili le zato, ker je s svojo težo povzročal motnje v Siriusovi orbiti. Zanimivo pa je, da nekateri astronomski izračuni kažejo določena odstopanja Siriusa B v svoji krožnici, kar bi lahko bila posledica nam še neznanega planeta ali zvezde nekje v bližini.

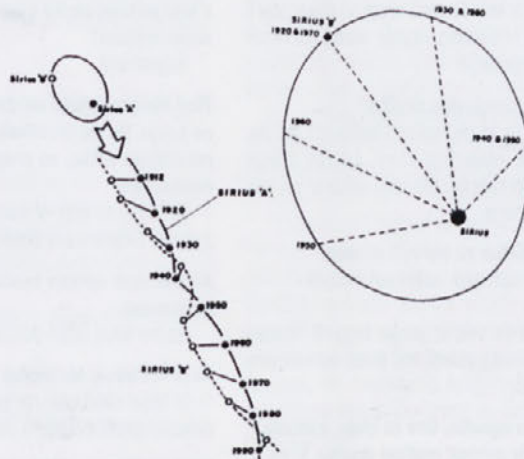
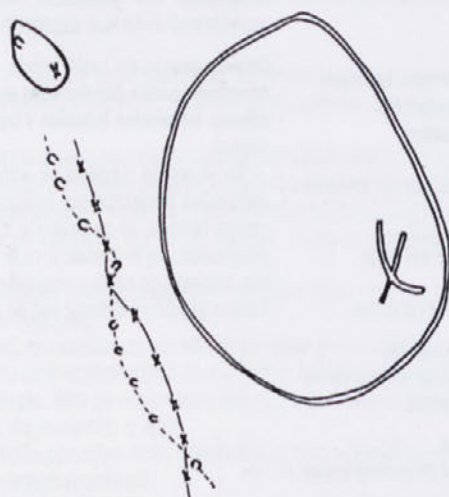
Dogonske slikarje in učitelje

V svojih templjih so beležili gibanje Venere, še bolj osupljive pa so nekatere druge njihove risbe na stenah svetišč. Gre namreč za grafičen prikaz gibanja Siriusa B okoli Siriusa A tako v *statični* kot tudi *dinamični* komponenti. Neverjetno je, da se upodobitve gibanja Siriusa A okoli Siriusa B, ki so ju izdelali sodobni astronomi, povsem skladata z risbami na stenah svetih votlin Dogonov. Zdaj pa je že skrajni čas, da se vprašamo, od kod temu afriškemu plemenu tolikšno znanje?

Pleme pravi, da so ribam podobna bitja, imenovana Nomi, prišla na Zemljo s Siriusa, da bi civilizirala človeštvo. Vse astronomsko znanje naj bi dobili od teh bitij, ki so prišla z zvezde (verjetno mislijo s planeta), ki se tako kot Sirius B vrti okoli Siriusa A, tehta pa le četrtno toliko kot Sirius B. Dogoni so celo narisali vesoljsko ladjo, s katero so Nomi prileteli, in natančno poznajo kraj pristanka. Ob prihodu Nomov se je po pripovedovanju Dogonov dvignil peščen vihar in njihovo ladjo je med pristajanjem zaneslo. Govorili so tudi o ognju, ki je bruhnil iz ladje, ko se je dotaknila tal, pa tudi o zvezdi podobnem predmetu na obzorju (matični ladij?). Nome so častili kot bogove. O amfibijskih bitjih, ki so civilizirala človeka govorijo tudi druge legende in miti. Izpostavil bi primer Telkinov z Rodosa (grška mitologija), ki veljajo za zunajzemeljska bitja z ribjimi telesi. Ti so prišli iz morja, da bi ljudi naučili raznih spretnosti in obrti. Najbolj zanimivo pa je to, da naj bi imeli pasje glave. Kako se že imenuje ozvezdje, v katerem se nahaja planetni sistem Sirius?

Neverjetnemu znanju pa moramo priznati tudi pomanjkljivosti. Sončni sistem ima po njihovem samo pet planetov (Venera, Zemlja, Mars, Jupiter, Saturn). Merkurja kot planeta ne poznajo, pa čeprav je viden z golim očesom, prav tako ni govora o Uranu, Neptunu in Plutonu. Po njihovem učenju je Merkur satelit Venere. Spet pa je tu zanimivo mnenje nekaterih astronomov, ki pravijo, da je nekoč bilo resnično tako, vendar ga je kasneje močna privlačnost sonca počasi iztrgala iz Venerine orbite.

Edino, na kar bi se lahko opri, ko bi želeli razkrinkati ozadje Dogonskega znanja, je čas med odkritjem Siriusa B in začetkom življenja Griauleja in Dieterlena z Dogoni. Je morda v teh nekaj letih nekdo obiskal to odročno afriško pleme in jih poučil o najnovejši znanstveni teoriji? Ni nemogoče. Pojavlja se tudi vprašanje ali so Dogoni dobili znanje od Egipčanov, katerim je bil Sirius (Sotis) najpomembnejša zvezda na nebu? Zanimivo bi bilo razpravljati o tem pa tudi o ostalih povezavah Siriusa z Grki, Rimljani in besednih zvezah, ki so se ohranile do danes, vendar je to že druga tema. Morda kdaj drugič ...

Na levi vidimo Dogonski grafični prikaz gibanja Siriusa B okoli Siriusa A v statični in dinamični komponenti, desno pa grafični prikaz, ki so ga naredili sodobni astronomi. Vir: Tihi šepet davnine, Ivan Mohorič, 1999

Matjaž Brulc: Namen ni razkrivati sebe, ampak zgolj pisati

Rasto Božič, foto Boštjan Pucelj

Poznal sem le njegovo zbirko kratkih zgodb Diznilend, letos izdano pri Gogi. Nikoli se nisva srečala, prejšnji večer sem v LokalPatriotu celo nekoga zamenjal zanj. Po telefonu sva se dogovorila, da se dobiva na Martinovo nedeljo popoldne. »Pod roko bom imel Playboy,« sem v šali dejal. Odvrnil je, »jaz bom prinesel šopek vrtnic.« Prišel je pred menoj. Sedel je za mizo v skoraj praznem zanemarjenem lokalu na Glavnem trgu, ob kavi in časopisu zvijal smotko. Rož ni prinesel, tudi sam Playboya ne berem več. Vseeno sva se spoznala, »ker sva kolega pri Parku, se tikajva«, sva rekla.

Kolegi so me opozorili, da bo pogovor z njim težak. A ne, ker bi bil taka oseba, nasprotno, le težko gre iz njega. Vsako besedo dvakrat pretehta in se nato še sprašuje, ali je to res pravo mnenje. Dvomljivec in opazovalec, bi ga na hitro ocenil. Letnik 1976, že deseto leto živi v Ljubljani, ob koncu tedna prihaja domov v miru pisat. »Sicer pa zadnje čase od vseh teh člankov postajam že nekoliko samotarska in zagrenjena oseba«, je v smehu povedal za zaključek. Ali je res tak samotar in čudak?

Sinoči so bili v Franciji spet nemiri. Nekaj se dogaja po svetu?

Zadevo spremljam prek časopisov. Po eni strani si lahko predstavljam, zakaj do tega pride. Socialna izoliranost in vse to. Nasilje ne rešuje stvari, v tem primeru poraja še večjo izoliranost in več nasilja.

Sam na primer vidim v tem neke pozitivne elemente. Zadnjih trideset let se ni v Evropi, razen politično, zgodilo nič pomembnega. Od velikih študentskih gibanj ni ostalo nič. Nazaj sta se vzpostavila isti brezdušni družbeni sistem in mehanizem?

Študentska gibanja šestdesetih so pripomogla k temu, da se je kapitalizem zgolj preobrazil. »V plamenih ugasnilo že 200 milijonov Evrov,« bere mastni tisk časnika.

Poglej, tudi pri medijih je pomembna le finančna škoda.

V bistvu ti ljudje uničujejo avtomobile svojih sosedov. Ne vem, nekaj podobnega sem se spraševal ob molotovki v eni mojih zgodb. S tem ne bodo rešili nič.

Študiral si umetnostno zgodovino.

Sem. V večji meri se preživljam kot samostojni novinar. Pišem o stvareh, ki so povezane z likovno umetnostjo, recenzije. Včasih imam že vsega čez glavo.

Kaj ti pomeni literatura?

Pišem že od nekdaj. Prve zgodbe sem konec osnovne šole objavljaval v Anteni. Tudi na faksu sem dosti pisal, ampak nisem objavljaval. Pred leti sem napisal par kratkih zgodb, potem sem se odločil, da poskusim z večjo zadevo.

Zbirka je izšla spomladi, si dobil kakšen odziv?

Seveda, v glavnem od znancev in prijateljev.

Če se hočeš kot provincialec prebiti, moraš biti boljši od Ljubljančanov?

Kaj pa vem. Naši literarni krogi so dokaj zaprti in povezani. Podobno stanje vlada na vseh umetniških področjih.

Zatohla, samozadostna družba?

Mogoče. To je posledica majhnosti dežele. Zelo hitro se oblikujejo klani, čeprav drugje verjetno ni dosti bolje. Mogoče pride to pri nas do večjega izraza.

Vse tvoje zgodbe so me več ali manj navdušile. V njih sem našel cel mozaik družbe.

Malo sem že ven iz vsega tega. O vsebini zgodb ne razmišljam več kaj dosti, od njih sem se distanciral.

Saj ne gre za zgodbe. Gre za idejo, simbole. Zaprt kiosk je simbol, majhna družba, ki ne pusti nikogar blizu. Tip, ki urinira v kabini za preoblečenje, da ti osvežim spomin. Liki so slikoviti, pred tem si moral imeti izdelano mnenje?

Pomemben moment je svoboda. Če pišeš na primer za medije, si omejen. Tukaj pa si edini stvarnik. Lahko počneš, kar ti pade na pamet. Sam lahko uravnavaš in kreiraš svet.

Verjetno res. A kot avtor težko interpretiram te zgodbe.

Torej, izražaš se s pisanjem? Nisi verbalna oseba?

Niti ne.

Veš, lahko bi te spraševal razne rumene neumnosti ali kako strašno zanimiva je tvoja knjiga. Ampak rad bi kaj več izvedel o tebi kot osebi.

Lahko bi ti povedal kup stvari, vendar ne za objavo. Gre za zasebnost. Sam sebe zdajle ves čas cenzuriram. Recimo že pri prvem vprašanju. Saj v končni fazi se mi zdi ta upor čisto v redu. Da bi to javno razglašal in poveljeval nasilje, pa se mi zdi sporno.

Razumljivo, lahko bi razumeli, da ga podpiraš. Veliko nas želi, da bi se svet streznil. Včasih je za spremembe potrebno tudi nasilje?

Ta sistem se bo sesul, ko bo zmanjkalo pogonskega goriva. Pa ne v metaforičnem smislu nafte. Svet denarja se bo podrli sam vase.

Kot kaže, je edino merilo razvoja le gospodarska rast. Ampak ta se bo enkrat ustavila. Ali je res bistvo naše družbe dohodek po glavi?

Mislím, da je človeku prirojena volja do grabeža, moči in statusa. Če bi se današnja družba vrnila nazaj na plemensko raven, bi se začelo dogajati isto. Ali pa tudi ne, poglejmo Indijance. Zelo mi je bil všeč intervju z Ivom Volaričem-Feom, ki je na vprašanje o demokraciji odgovoril, da so v demokraciji nekoč živeli le Eskimi in Indijanci. S tem se globoko strinjam.

Kaj meniš o slovenski demokraciji?

To je stvar, ki zahteva več generacij. Mi še zdaleč nismo v demokraciji, ampak v neki fazi grabeža, prvotne akumulacije kapitala. Iz tega se porajajo vse težave.

V tebi se torej skriva marsikaj. Zakaj ta samocenzura?

Negotovost.

Tvoji literarni junaki se, nasprotno, kaj dosti ne bojijo. So liki preslikava želja? Ne razmišljaš veliko, so pragmatični, neposredni.

To verjetno drži. V končni fazi so to samo zgodbe. Skladovnice besed.

Ampak vsak opisani značaj je del tvoje podzavesti.

Ravno tukaj udari podzavest na plano.

To je kot otrok. Ne moreš ga zatajiti.

Iz tega sledi, da na podlagi knjige lahko sestaviš profil avtorjeve osebnosti.

Neki profil se vsekakor izriše.

Zanima me, kakšen profil bi na podlagi knjige lahko sestavil o meni?

To je stvar psihoanalize.

Ja. Ampak moj namen ni bil, da bi se razkril skozi knjigo. Hotel sem le pisati. Ko sem začel delati, sem vedno bolj užival in se prepuščal stvarjem. To me je začaralo.

Verjetno so šli skozi to vsi pisci?

Pomemben moment je svoboda. Če pišeš na primer za medije, si omejen. Tukaj pa si edini stvarnik. Lahko počneš, kar ti pade na pamet. Sam lahko uravnavaš in kreiraš svet.

Za kaj gre potem? Za rezervat, refugij, samorazlago?

Mogoče. Pojma nimam. Vsakega po malo.

Očaral me je tvoj stil. Najbolj me je pritegnila zgodba s podeželja Delavnica. Kaj je pripeljalo do nje?

Vzpodbudila me je izjava psihiatra Ruglja o kmečkih fantih brez nevest. To je bil okvir. Nekoč sem obiskal znanca, ki je imel podobno delavnico. Rekel sem, »uh, kako je dobro, če ima človek delavnico,« na tej čudni izjavi sem potem zgradil zgodbo. Večina zgodb je nastala na podlagi nekega majhnega impulza realnosti. Lahko je to, kar slišiš na cesti, bereš v časopisju, razpravljaš s prijatelji.

Delci življenja?

Povsod je nekaj čisto konkretnega prišlo od zunaj. Čeprav ne vem, kako mi je uspelo to izpeljati.

Očitno si dober opazovalec.

To sem že neke slišal. Ne vem, če sem res tako dober?

Kaj pa ostala literatura. Bereš?

Precej, že preveč. Privlačijo me dobre zgodbe.

Prihajaš s province, na pol podeželja. Kako si se znašel v večjem mestu?

Večje okolje me je spremenilo. Rad imam velika mesta. Sicer ne živim v njih, rad pa jih obiskujem. V njih imaš večji občutek svobode. Ljudje se ne ozirajo za drugačnimi. Več je možnosti, več ponudbe. Hkrati je več osamljenosti in še kup negativnih stvari.

Osamljenost je del tvojih zgodb. Recimo naslovna zgodba Diznilend, ki se odvija v zaporu. Istospolna ljubezen v izolaciji, spet simbol.

To je edina zgodba, v kateri pride do zadovoljive obojestranske ljubezni. Diznilend je zadnja beseda, ki se pojavi v zapisu. Gre za prispodobo, kaj je nastalo iz naše države, kar je bila, priznam, po svoje precej naivna percepcija. Takšno stališče me sedaj več ne zadovolji.

stripina
šola stripa nm

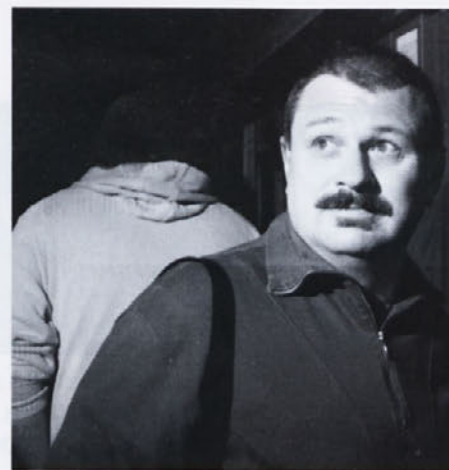

Foto: Borut Peterlin

Matjaž Brulc: Diznilend

Atila se v mojem naročju umiri. Potem ... potem se nežno ljubiva, zgodi se spontano, kar samo od sebe. Moja postelja škripa kot stara barka, kljub temu da je Atila tako obzirno previden z mano. Vedno uporablja zobno pasto, čeprav mu govorim, da jo je škoda za take reči. Res je nebeški ljubimec, pozoren, čuteč, in še kako dobro ve, kaj mi je všeč ...

Če bodo spremenili zakonodajo, se bova nekoč zagotovo poročila. In imela otroka (ne glede na zakonodajo). Atila ima dobre veze pri sorodnikih v Albaniji.

Mislím, da je tokrat prvič, da se ljubiva pred kosilom. Kako dobro je to! Življenje v zaporu, veste, sploh ni tako zanič. Od orgazemskih potresov se niti dobro ne oddihava, ko Fišer že kliče na kosilo.

»Ajde, banda kriminalska, marš žret!« kot protipožarna sirena tuli po hodnikih. Med odklepanjem ropota po vratih, da te vse mine. Ko prideva iz zapora, ga bova dala zverinsko ubiti, jebeš mu mater, če ne!

Spet dobimo ričet, pa to ni mogoče, kje so puranji zrezki, spet bom pisal v cajtngel! Mogoče še Helsinškemu monitorju, pa naj se uprava z njimi zabava, če se že noče z mano!

Po kosilu lenobno počivava. Ležim na svoji postelji, ta poškipava v enakomernem ritmu mojega dihanja. Atila se spravi reševati križanke. V reševanju križank je zdaj že prekleto dober; nekoč je že zadel napravo za pripravo valfov, ampak kaj kurca naj bi počel z njo v zaporu? Zaradi ričeta me začne šraufati po vampih. Zvijá me in napenja, da se od neprijetnih bolečin tresem kot pes na kuzli.

»Pizda, pa kakšna je ta naša država?« vprašam Atilo. »Vse gre k hudiču, povrh tega pa še ta zdrizast ričet v nedogled ...«

Pa me sploh ne posluša, to me včasih pri njem res moti. Ampak jaz razumem. Vse! Je pač zatopljen v reševanje križanke (naj, če mu paše), saj sam še predobro vem, kako pomembno je razvedrilo v arestu. Zato pa hodim vsak dan na fitnes. Roke imam skoraj že take kot macola. Ma res, ta država, kaj je nastalo iz nje?

Opri na komolce opazujem Atilov helenistični profil in njegove polne ustnice, ki se med rojevanjem nove besede narahlo premikajo.

»... dis ...« drobi z njimi. »Is- ne ... Hmm ... la ... Oh, seveda,« reče potem malo bolj na glas, »lahko bi vedel! D-i-s-n-e-y-l-a-n-d, glih 10 črk.«

Komentar kulturnega dogajanja

Nazaj v enoumje in podložnost

Rasto Božič

Za preroka se je izkazal mož s skromnim domovanjem ob reki, tako, za idilično vzdušje je ob breg privezal par plastičnih labodov. Enega mu je narasla reka takoj odnesla, ampak drugi se zdi kot živ. Ne potrebuje ne hrane ne skrbi in tudi pred gripo je varen. Z novodobno kugo se je pri vzponu na Himalajo srečal tudi naš legendarni Tine Strela. Na premieri filma Žige Virca, Tine Strela Goes To Himalaya, v LokalPatriotu je kleno poudaril izkušnjo, »na 8000 metrih me je poslal ptič.« Seveda je uspel s pomočjo domače kislice bolezen pregnati.

Sedem minut filmske parodije je nadaljevanje sage, ki se je začela z oglaševanjem cosmodriska in diareje. S pronicljivo kritiko pretirano čaščenega malika, satiro, dobro kamero in namigi na filmske epopeje, je mlada generacija neobremenjenih ustvarjalcev pokazala, kaj soditi ob megalomanskih samopoveličevalnih podvigih.

No, mesec smo začeli z dnevom reformacije. Politika je znova prisegala zavezanosti kulturi. Potrjevala je pomen knjig za naš narod, kar pa je v luči uveljavitve enotne davčne stopnje zgolj sprenevedanje in zavajanje. Po prsih se s knjigo tolčejo najbolj nekulturni oblastniki, ki se niti ne zavedajo, da z novo davčno ureditvijo knjigi vežejo zanko okoli vratu. S podobno neumnostjo so se močno opekli sosednji Hrvati in tudi za nas nedosegljivi Švedi. Izkušenj je dovolj, vendar ne, mi bomo ubrali težjo pot. Se spomnite Tita, »Ni oni sa istoka, ni oni sa zapada!« Enoumje se vrača, tudi Cerkev vse bolj kaže lastno pravo podobo. Vendar, nekaj se je le začelo premikati, tisoči ljudi na 26. november nekaj pomeni.

November je drugače mesec mladega vina, tako tudi v LokalPatriotu niso mogli mimo tega. Poleg smo dobili še vse iz redne ponudbe; koncerte, razstave, filmske večere, delavnice, literarne večere itd. Pred zimo je bilo dejavnost zaznati tudi v Knjigarni Goga. V začetku meseca so odprli razstavo mladega stripovskega ustvarjalca Davida Krančana, Ljubljanačana, mentorja obeh Stripin. Nekaj dni zatem so se po Sloveniji začeli literarni mnogobožji. Prvi literarni spopad v nizu so pripravili v Novem mestu. Favoriti kratke proze so bili vnaprej znani in kot se je izkazalo, zgodba celo nepomembna.

Galerija Krka je v minulem mesecu ponudila razstavo ilustracij Dušana Muca. Predvsem je šlo za predstavitev otroške slikanice Koncert, pod slikarjeve podobe je Tone Pavček napisal verze. Otvoritev je bila dobro obiskana, vendar slikar potisnjen v ozadje. Prej je izvenela v literarni večer z obilo leporečenja, samohvale, spominov ter sončenja ob pesniški ikoni.

Med viške novembra zagotovo sodi slabo obiskano predavanje v predavalnici Visoke šole za upravljanje in poslovanje. Gost je bil dr. Jože Pirjevec, ugledni mednarodno priznani zgodovinar. »Slovenci smo otroci Gutenberga, otroci knjige,« je začel. »Za našo narodno vzpostavitev je najbolj pomembno 16. stoletje. Brez protestantskih knjig in demokratizacije kulture naš jezik ne bi obstal. Drugi pomemben mejnik je čas Marije Terezije, čas uvedbe osnovnih šol, ki so dale osnovo za nadaljnji razvoj.« Govoril je torej o knjigah, kulturi in šolstvu, o zadevah, ki jih kani vlada usodno spremeniti. »Najbolj smo bili Slovenci ogroženi s strani sosedov in še v bodoče lahko pričakujemo zaplete z njimi.« Ogroženosti od naše lastne politike ni omenjal.

Novomeška Knjižnica Mirana Jarca je ob sicer pestrem kulturnem delovanju predstavila monografijo ob devetdesetletnici rojstva Boga Komelja, človeka, ki je z ustanovitvijo in dolgoletnim vodstvom knjižnice bistveno pripomogel k uveljavitvi našega podeželskega gnezda kot kulturnega središča. V nabiti dvoranci se je predstavila družina pokojnega, deležni smo bili avtentičnih spominov.

Od glasbenih dogodkov omenjamo redni abonma KC Janeza Trdine, tam sta nastopila tudi MePZ Pomlad in gostujoči zbor iz Prijedora. LokalPatriot je izvedel dva odmevna koncerta dolenskih zasedb Moveknowledge in Durhmarsh. Prav za konec meseca so v KC ob sodelovanju galerije Gospodična odprli majhno, vendar iskreno razstavo, Novo mesto skozi čas. V različnih tehnikah in potezah avtorjev so razstavljene včasih tudi že pozabljene vedute našega mesta.

Leto se izteka. December naj bi bil duhovno naravnani mesec, pa je iz njega nastalo vse kaj drugega. Ne nasedajmo pohlepu, trgovcem, medijem, politikil! Preden nas povsem obubožajo, si privoščimo še kakšno knjigo po ceni brez enotne davčne stopnje, potem pa skupaj nazaj v enoumje in podložnost.

Durhmarsh

Še nič konkretnega o morebitni vrnitvi na sceno

Tekst in foto Tea Durmič

Člani dolenjske zasedbe Durhmarsh so se po triletnem odmoru 25. novembra vnovič združili na odru kluba Lokal Patriot. Nekoč uspešna skupina, ki je med drugim nastopala tudi kot predskupina bandom Clawfinger in Guano Apes, se je vrnila na sceno. Šentjernejčani konkretnih načrtov za novo ploščo sicer še nimajo, so pa vseeno odprti za predloge. Odlično vzdruže v nabito polnem klubu je fantom pomagalo, da so samozavestno odigrali par novih komadov in tudi svoje stare pesmi. Klaviaturist Boštjan Grubar nam je pomagal razumeti razloge za prekinitev zelo uspešne glasbene kariere, opisal občutke na koncertu ter izdal nekaj skrivnosti o njihovih načrtih za prihodnost.

Zakaj ste pred leti nehali igrati?

Posledično pride vsak bend pred to dejstvo, sploh, če je že več let skupaj. V našem primeru je bilo to dobrih in zelo uspešnih sedem let (1995-2002). Če si uspešen v tem, kar počneš, prideš pač do faze, ko začneš dvigovati svoje kriterije in cilje, prišlo je tudi do prve menjave v bendu, kar se je naknadno izkazalo za nepotrebno. To smo pokazali tudi v petek, 25. novembra, ko smo nastopili v izvirni zasedbi. Takoj po tej krajši menjavi je sledil tudi razpad skupine, ki je finančno dobro delovala, le v zadnjem letu se je tudi zaradi priprave novega glasbenega materiala premalo posvečala koncertnim nastopom in delovala bolj studijsko. Namen Durhmarsh je bila izdaja nove, druge plošče, ki pa bi nosila višja, a tudi dražja merila. Pri nas ni bilo ustvarjalnega problema, saj imamo iz tistega časa ogromno materiala, vendar je bil problem

bolj finančne narave. Preskok, ki dvigne skupino na višji nivo, vedno stane. Vsak glasbenik se tega zaveda.

Kdo je dal pobudo za vnovično združitev?

Pobudo za reunion je dal naš fan Marjan Brulc, ki se je tudi organizacijsko angažiral za izpeljavo zelo uspešnega koncerta v Klubu Lokalpatriot. On je bil poleg drugih najbolj vztrajen, da nas je prepričal v nastop kljub dejstvu, da smo vsi člani zelo zaposleni tudi z ostalimi skupinami, v katerih trenutno delujemo (Dan D, Wet bed, Otium, Tadej in playfulness, Dub system ...).

Ali boste s skupino še nadaljevali?

Po koncertu so poleg pohval sledila tudi vprašanja: "Kaj je vaš naslednji korak?" Vsem članom skupine Durhmarsh pomeni ogromno, vendar se z vprašanji nadaljevanja ne obremenjujemo in ne dajemo nobenih obljub, vedno radi presenetimo ter smo z vsem srcem hvaležni vsem, ki imajo našo glasbo za svojo. Glede na to, da kar nekaj konkretnih povabil organizatorjev bomo tudi vnaprej naredili nekaj koncertov.

Ste pričakovali tako dober odziv na nove komade?

Prav to je zanimivo, kako smo pričakovanja glede novih skladb potrdili tudi v živo. Poslušalci so začutili sporočilo in mi smo ravno v novem materialu videli željo, da bi to glasbo tudi studijsko zabeležili. Zahvalil bi se vsem, ki so nas v petek presenetili s svojim obiskom in energijo. Respect.

Ples ali išče se Lily Marlen

Damir Skenderović

Premiera: 22. november 2005, Plesni teater Ljubljana

Koreografija, režija in kostumografija: Rosana Hribar; asistent: Gregor Luštek; plesalci in soustvarjalci predstave: Rosana Hribar, Sebastjan Starič, Siniša Bukinac, Gregor Luštek, Katarina Avbar; melodija in besedilo: Katarina Avbar; programiranje, snemanje in produkcija: Aldo Ivancič; produkcija: Vikar zavod

Kje si, Lily?

Gre za šesto avtorsko plesno predstavo Rosane Hribar. Hacky Jack, Ana is the name of the rose, Istokopakaj, Zmerno hitro, Zmenek z Venero in zdaj Ples ali išče se Lily Marlen.

Predstava, pri kateri je zbrana odlična zasedba plesalcev (Hribar, Luštek, Bukinac), fenomenalni predstavnik tako imenovanega fizičnega teatra (Starič) in pa povratnica na odre, nekdanja Bergerjeva artistka Katarina Avbar, se navdihuje pri filmu Lili Marlen Rainerja Wernerja Fassbinderja (1981), katerega predloga je bil avtobiografski roman Nebo ima mnogo barv nemške kabarejske igralka Lale Andersen, prve izvajalke te legendarne pesmi, ki je do takrat že zdavnaj postala mit in so jo od prve svetovne vojne dalje na vseh frontah prepevali milijoni vojakov različnih strani. Sama predstava se sicer navdihuje pri filmu in romanu, vendar pa ne obnavlja njune zgodbe. In če se vam ob gledanju predstave neusmiljeno postavlja vprašanje »Kdo si?«, se vam še bolj neusmiljeno podaja fascinantno grozljiv odgovor »Kaj je svet?« Svet je ženska. Nič več in nič manj. Svet kot ženska v vsej svoji pojavnosti in vseh svojih agregatnih stanjih, tudi kot idealni evro mačistični moški in njegov »Man's World«, ki je seveda le izdelek shizofrenega ženskega principa, ki mora v enem, čustvenem in hrepenečemu telesu združevati tako gospodinjino v kuhinji, kurbo v postelji in uspešno žensko. In ko na koncu igralec Sebastjan Starič kriči, naj se jebejo ti in oni, naj se jebejo predrag kokain, produkcije brez denarja, pomembneži, masturbatorji in lokal patrioti, in zaključijo z jebimo se mi vsi - trditvijo ali pobožno željo -, omogoči ženski in posledično tudi nam, da preživi in se spet vpraša: Kje si, Lily?

Upamo, da bomo predstavo videli tudi na katerem od novomeških delujočih ali celo na pol ustanovljenih odrih, še posebej, ker celotno ustvarjalno ekipo sestavljajo večinoma Novomeščani.

Ustanovitev moderne galerije v NM

Simulaker štarta v nekaj mesecih

Rasto Božič

»V novomeški regiji ni galerijskega prostora, ki bi pokrival sodobno umetnost, aktualne usmeritve, umetniške prakse in artikulacije. Do nedavno so prevladovali le klasiki moderne umetnosti, Jakac, Lamut in nasledniki. Umetnost se razvija z nesluteno hitrostjo, prinaša niz novih zvrsti, od videa, spletne umetnosti, instalacij do diskurzivnih praks. Novomeščani so o tem slabo seznanjeni. Vizualna kultura postaja univerzalni jezik, ki je v postmodernem svetu besedo postavil na drugo mesto. Vizualno sporočanje ne potrebuje prevajanja, prikrašani smo za stike s sodobnimi tokovi.« pravi Iztok Hotko, kustos galerije Simulaker.

Pobuda za ustanovitev Simulakra je prišla iz civilne družbe in umetnostne stroke mlajše generacije. Začetki segajo v leto 2000, povezani so z nastankom zavoda LokalPatriot in s potrebo po prezentaciji sodobne umetnosti. Mladi avtorji niso imeli kje razstavljati, hkrati ni bilo vzporednih dejavnosti, refleksije, kritike, strokovnih debat. »Po petih letih gostovanja smo sedaj prišli do primerne galerijskega prostora v nekdanji konjušnici na Vrhovčevi ulici.« nadaljuje Hotko.

Prostor ima pestro zgodovino. Stavbo je na začetku 19. stoletja na meji med urbanim in ruralnim delom mesta zgradila plemiška družina Fichtenau, ki je na Glavnem trgu vodila poštni urad. Po drugi vojni je bila v njej mehanična delavnica, nato je v glavnem propadala. Sedanji lastniki jo želijo obvarovati in nameniti kulturnemu poslanstvu, z njo oživiti mestni utrip. »Pred tem smo merili na Kulturni dom, kjer pa nismo dosegli dogovora. Pri konjušnici je prišlo do uspešnega sodelovanja civilne iniciative in privatnega lastništva.«

Gre za zelo primeren obokan dvoranski prostor s stebri. Objekt je razglašen za kulturni spomenik, tako da so morali pred obnovo pridobiti konzervatorsko mnenje. Trenutno se zatika pri globokem historičnem talnem nivoju, ko bo težava odpravljena, začnejo z obnovitvenim delom.

Novo mesto je edina mestna občina brez prostora, ki bi kontinuirano in strokovno spremljal premike sodobne umetnosti. Najbližja galerija za sodobno umetnost je Galerija Božidarja Jakca v Kostanjevici. Edini pravi razstavišči v Novem mestu delujeta v okviru Dolenjskega muzeja, služita različnim namenom, za sodobno umetnost tudi nimata terminov. V mestu je še vrsta manjših razstavišč, sicer brez strokovnih pristopov, vendar le ustvarjajo neko klimo.

»Naš program bo skušal zadovoljiti več ravni likovno umetnostnih potreb. Omogočil bo predstavitev mladih lokalnih in drugih slovenskih avtorjev ter seznanjal s svetovnimi tokovi. Vabili bomo tudi avtorje srednje generacije. Naša prioriteta bo ustvarjanje žarišča vizualne kulture in vzpostavljanje umetnostnega sistema. Dolenjska je v tem pogledu izrazito podhranjena, umetnostni sistem ne deluje. Želimo vzpodbuditi kritiko, teorijo, arhiviranje in promovirati zbirateljstvo. Vsega tega pri nas še ni,« pove Hotko.

Koncept galerije je za zelo pomemben prepoznala tudi novomeška občina, ki se je zavezala za organizacijsko in finančno pomoč. »Glavne težave so bile ravno pri prepričevanju nosilcev javnih funkcij, da gre za projekt, vreden podpore javnih sredstev. S sogovorniki na občini smo zelo zadovoljni. Vezani smo na razpise, vzpostavili smo dobre stike s strokovnimi krogi Ministrstva za kulturo. Upamo, da se bo sodelovanje stopnjevalo. Podpira nas tudi vodstvo kostanjeviške galerije, v mestu pa ni kakšnih posebnih strokovnih odzivov. Zamerijo nam pridobljeni prostor. Smo samo najemniki, je pa jasno, da je Lokalpatriot kot eden osrednjih producentov novomeškega kulturnega življenja mogoče drugje celo bolj cenjen kot doma.«

Z delovanjem naj bi začeli najkasneje do konca zime. »Vse je odvisno od varstvenih pogojev, finančne konstrukcije in dotoka sredstev. Za naslednje leto smo že izdelali program, sestavljen bo iz periodičnih razstav in enkratnih multimedijskih projektov. Računamo na sedem, osem razstav letno, na otvoritvi bomo predstavili site specific, povsem nov žanr, ki izhaja iz prostora. Kasneje pripravljamo razstave Uroša Weinbergerja, Suzi Bricele, Vuka Čosića, Marije Mojce Pungercar, Polone Tratnik, itd.«

Galerija bo delovala tudi izobraževalno. »Z javnimi vodstvi in usmerjenostjo v šolsko populacijo želimo seznanjati z umetnostjo. Na likovni akademiji je najmanj slušateljev ravno iz našega konca. Treba bo začeti na novo. Vzpostavitev umetnostnega sistema in vzgoja sta naši osnovni poslanstvi,« je zaključil kustos galerije Simulaker.

in
na
en
eno
amo
r, ki
i pa
stor.
tudi
teže
ice,
do
ri
i

... žal jim bo!

... žal jim bo!

... žal jim bo!

... žal jim bo!

... žal jim bo!

... žal jim bo!

Sagar

LokalPatriot, 29.oktober

Le čajne svečke in zastrte luči so razsvetljevale zadimljen klub. Kadilo indijskih dišečih paličic, nasičen zrak ter okna, ovešena z ogrinjali, so ustvarjali ustrezno okolje za srečanje zahodnjaške in indijske glasbe. Šest glasbenikov; tablist, violinist, basist, kitarist, tolkalci in sarodist, se je posedlo po tleh odra in izvedlo skoraj tri urni nastop, pričaralo glasbo, ki je pred tem spontano nastala pri snemanju plošče z naslovom Ragas. Album je na dan koncerta izšel pri domači Gogi, skupina ga je v zmanjšani zasedbi od 22.oktobra do 2.novembra predstavljala po Sloveniji.

Začetki Sagarja segajo v leto 1992, približno takrat je Damir Višič, igra na sarod-indijsko večstrunsko brenkalo, odšel na šolanje v Indijo. Sagar sestavljajo eklektično nastrojeni mariborski jazz-etno glasbeniki, zadnja leta je v njih dozorela zamisel, da se podajo v Indijo in s tamkajšnjimi glasbeniki posnamejo ploščo. Nastala je glasba, spoj jazza, ECM zvoka, hindi popa, indijske in evropske klasične glasbe z vplivi bližnjega vzhoda, Balkana in Afrike. Amalgam jazzovske harmonije, indijske melodike in ritma. Vrhunski glasbeniki vzhoda in zahoda so poreklo in tradicijo združili z razmišljanjem o skupni glasbi. Primerjave se ponujajo same, Oregon, Trilok Gurtu, Shakti itd., veliko je bilo posnete podobne glasbe, vendar pri vsej je značilen le enostranski vpliv na zahodno glasbo. Pri Sagarju je zadeva nekoliko obrnjena in kompleksnejša, deluje v obe smeri. Indijski glasbeniki so vplivali na skupno glasbeno podobo, domači dodali druge svetovne dimenzije. Pri zaključni skladbi Sharata Shrivastava, Friendship Forever, je ta vrhunski violinist v izvedbo orientálnih glasbenih arabesk vpletal celo prijeme evropske klasične glasbe.

Tudi ostali so blesteli, vsi odlično uigrani, vsak zase izvrsten solist. Posebno poglavje oba tolkalca. Tablist Gyan Singh je prikazal pestro izrazno možnost tabel, ki niso le ritmični instrument, ampak imajo v indijski glasbi še vlogo basa in solističnega glasbila. Tudi Nino Mureškič je tolkalca svetovnega merila, mojster okvirnega bobna in bongov. Skupne teme so nas vodile skozi zapletene grozde indijskih ritmov ter melodij, prek nizov ritmičnih girland in glasbenih dvobojev smo se povzpeli do sozvočij zlate svetovne glasbe. Če povzamem zapis ovitka, hvala Velikemu poku za Sagar!

Ocena 5

Moveknowledge

LokalPatriot, 12.november

Namesto da bi po okoliških zidanicah in primestnih gostilnah zganjala za lase privlečeni martinovski folklorizem, se je v klubu zbrala zavidljiva množica ljubiteljc/ev večžanrske glasbe, kakršno ponuja naša domača skupina. Kar dve leti sta minili od njenega zadnjega novomeškega nastopa. Zadnje čase je precej dejavna v Ljubljani, praktično jo z Novim mestom veže le še rojstni list. Fantje in pevka so prišli predstaviti zadnji izdelek, ploščo Ant People, preden pa so stopili na oder, smo dobili veliko dozo muziciranja ljubljanske skupine Intimn frizurn. Gre za navezo z Ntokom. Frizurni so se sicer trudili in se predstavili kot najbolje znajo, težava je le v glasbi, ki je prava kolobocija stilov in vplivov. Trije ali štirje komadi bi povsem zadoščali, polna ura je bila odločno preveč.

Ob enajsti zvečer so prišli na oder favoriti, občinstvo je bilo ogreto, torej so udarili. Zvok je bil zadovoljiv, tudi pri šanku se je nekaj slišalo, skupina je takoj dala vtis uigranosti. Oba vokalista, Sandro in Ntoko (mimogrede, Ntoko se na ovitku plošče podpisuje tako, kot se je pred drugim samostojnim albumom, N'toko), ter njune sposobnosti poznamo, kakovost zasedbe in usmeritev prav tako. Je bilo pa takoj opaziti, da je zasedba šla skozi določeno fazo razvoja. One hip hoperske ostrine ni več toliko, glasba je nekam bolj obrušena, izdelana, premišljena. Opazen je premik v smer acida, prisotno je spogledovanje z jazzom, ritem daje funk/r&b, bobnar tudi brez elektronike lomi ritme, na trenutke zadisi po novejših smernicah. Njegovo veličanstvo dub ni toliko prisotno, ostaja v ozadju, je pa ob koncu nastopa sledil polurni jam z dubom, ki je izčrpal tako glasbenike kot občinstvo. Moveknowledge je dokazal, da sodi v vrh slovenske produkcije. Je ena redkih naših tovrstnih skupin. Brezkompromisno posega v naš zlorabljeni glasbeni prostor in vnaša duh po velikem svetu in glasbenih smernicah evropskih metropol. Pri nas še kako potreben.

Zanimivo je opazovati, kaj vse se med nastopom dogaja v klubu. Recimo, da se ti tip kot omara in mladenka z nekim rdečim lavorjem na glavi postavi točno pred nos, ni nič nenavadnega. Da te po par minutah zaradi dima pečejo oči in ti obleka smrdi še teden dni zatem, tudi ne. Zanimiv je odziv publike. Recimo dekle, ki pade v trans že ob uglaševanju, ali ob šanku par kur, ki jih bolj kot koncert zanima glasno opravljanje, vmesna telefonaža in rozaste oblečke.

Ocena 4

Hit By Plane

LokalPatriot, 24.november

Kaj se zgodi, če tuje vplive brez kakršnega koli pomisleka, distance ali lastnega mnenja, vendar z veliko mero navdušenja, spremeniš v glasbo? Nastane izdelek brez korenin in duše, ponavljanje brez prihodnosti, obsojeno na pozabo. Nekaj podobnega lahko menimo za razne ameriške rock odklone, vse od številnih različic trdega rocka, do raznih skaterskih variant glasnega hardcorskega našivanja na meji hrupa.

Nekaj le moram priznati. Fantje, ki so zapustili Dreamwalk, so ravnali pravilno. Zdiranje in mencanje prejšnjega pevcu res nista bila za na oder, kaj šele za v ušesa. Hit By Plane prihaja iz Ljubljane, sestavljajo ga člani omenjenega Dreamwalka in nekaj novih moči. Sami med drugim pravijo, seveda v angleščini, »naj se ob njihovi glasbi sprašujemo.« To sem skozi ono petinštrideset minutno šolsko uro res počel in se ves čas spraševal, kaj bi sploh radi. V redu, so energični, dokaj uigrani, imajo presenetljivo dober zvok. Pevec je na trenutke celo razumljiv, vokalno barvit in zmožen tudi za ta slog tako priljubljenega kričanja, ki je sicer po moji sodbi zgolj dokazovanje neinventivnosti in vodi do popolnega uničenja glasilk. Mimogrede, to je tudi pristajanje na kalup, ki se mu mladi tako silovito skušajo upreti. Poglavje zase sta kitarista. Zvočna, tehnično še kar podkovana, mogoče rahlo neuglašena. Sicer pa dovolj široko zastavljata lastno delovanje v skupini in si suvereno režeta vsak svoj del. Njuno igranje ni le ponavljanje akordov in našivanje, vmes se vpletejo zahtevnejše fraze in koketiranje z basom. Motor vsega je bobnar. Fant se trudi, uživa v lastnem početju, ritmu je predan z dušo in s telesom. No, dajmo mu čas. Ima dober namen, vendar nima sreče in se mu včasih lahko zalomi. O glasbi skupine ni kaj več posebnega dodati. Komadi so več ali manj triminutne kanonske enozvočnice. Kratek uvod, prelom, energičen osrednji del, ritmični zaplet in frenetična katarza ali nekaj podobnega. O besedilih težko govorimo, so večji del neulovljivi nerazumljiva, angleška, pogosto citiran izraz je, »cry, cry, cry« in nato še parkrat podobno.

Hit By Plane so zagnana mlada skupina. Imajo dovolj dobro izhodišče za razvoj v povsem solidno zasedbo, le malo premisleka do vkapljenih smernic in nekaj več domišljije jim manjka. Konec koncev pa je bil to le debitantski večer.

Ocena 2

Durhmarsh

LokalPatriot, 25.november

Kot predskupina so občinstvo, predvsem prvo pretežno dekleško vrsto s starostnim povprečjem okoli 16 let, dobro ogreli domači Blindfold. Manjkalo ni metalske folklore, usnja in ponikljanih zakovic, tudi gorečega kimanja z glavami in opletanja s čupami. Skupina je znana in med ciljno publiko priljubljena. Za nastop je imela odmerjenih le dvajset minut, povsem jih je izrabila in energično obdelala naše bobniče, sicer pa smo o njej že pisali.

Durhmarsh je v naslednji uri podal povsem svojo zgodbo in pokazal, zakaj je bil v letih delovanja tako pomemben in vpliven. Skupini se praktično nekajletna odsotnost ne pozna. Njeno izvajanje je še vedno na zelo visokem nivoju, mešanica stilov mogoče še bolj aktualna in na mestu kot pred leti. Res pravi crossover z brezkompromisnim rockom, vplivi reggae toasta, hip-hopa, nekaj elektronike, funka, duba. Besedila idejno nabita, tudi razumljiva, kar je zasluga prvovrstnega vokalista in frontmana. Vsem članom se pozna kilometrina, ki so jo nabrali na številnih nastopih v preteklosti. Težko bi kogar koli izpostavil, vsak ima svoje utečeno mesto. Ritem sekcija je popolnoma zanesljiva, basist navdušujoč, kitarist z vizijo in s tehniko. Skupen izdelek je energičen, domiselno izdelan, idejno sporočilen. Pravzaprav na tem odru že dolgo ni bilo tako suverene in samorasle skupine. Nastop je gladko tekkel, izvajali so znane stvari, rekordno napolnjen klub je bil v ekstazi, tudi dodatek na koncu, čeprav že slišani Human Monster, višek večera. Durhmarsh so lahko zgled za vse nadobudne enosmerno navdahnjene rockerje. Daleč so od v glasbi, predvsem slovenski, zelo prisotnega enoumja. So široki, razgledani, kritično razmišljajoči, hočejo povedati svoje, predati sporočilo. Niso sprijaznjeni s svetom, odzivajo se na okolje in ne ponavljajo le modnih trendov. Prav tega kritičnega duha in upora, ki ga prinašajo, manjka v naši glasbi in deželi.

Letos smo doživeli kar nekaj vrnitev nekdanjih velikih skupin; Mercedes Band, Rudolfovo, Pink Floyd (primerjava je iz dolenskega upokojskega lista) in Durhmarsh. Upajmo, da bo odlična šentjernejska peterka nadaljevala z delom. Naše okolje težko ponudi zasedbo, ki bi ji tudi v tem trenutku lahko parirala. Za prevetritev dežele in duha potrebujemo več podobne glasbe!

Ocena 5

Ocenjuje Rasto Božič
foto Jure Švent

Samo Šalamon Sextet, Ela's Dream
Splasc(H) Records 2005

Že samo dejstvo, da plošča slovenskega ustvarjalca izide pri ugledni tuji založbi, nekaj pove. Lani v Cankarjevem domu v živo posneti album je na amerškem spletnem portalu All About Jazz v maju prejel laskavi naziv album tedna. Dejansko gre za eno letošnjih najboljših izdaj v svetovnem merilu, naš jazzovski junak pa ima še vedno težave, kako v domovini predstaviti lastno delovanje in glasbo. Jeseni je v Španiji izšla njegova nova plošča, stekla je osemnedevna turneja po Sloveniji, za naslednje leto je napovedanih več novih izdaj. Mladi mariborski kitarist je delaven in ustvarjalen, njegova glasba vredna naših ušes.

Mimogrede, Ela v naslovu je njegova psica in ne slovita pokojna ameriška pevka. Na album uvrščena glasba je sad Šalamonove prve daljše turnee, štiri dni pred snemanjem je ta zasedba z enakim programom nastopila tudi v LokalPatriotu. Spremljali so ga ugledni gostje; iz New Yorka Dave Biney-alto in soprano saksofon, Kyle Gregory-dr.trobente in italijanska naveza, Achille Succi-bas klarinet, alto saksofon, milanski kontrabasist Paulino Dalla Porta in seveda naš nadvse aktivni Bric Zlatko Kaučič na bobnih. Glasba osemdesetminutnega zabeleženega nastopa je brez izjeme Šalamonovo delo, le naslov ene izmed tem Emotional Playground morda nakazuje vpliv Zlatka Kaučiča. Album nam Sama Šalamona predstavlja kot dozorelega komponista z dobrim znanjem, mojstrsko tehniko in velikim obzorjem. Kljub temu da kot sodelavce gosti sama izkušena imena, se jim zlahka postavlja ob bok. Vendar ne rine v ospredje, uživa v njihovih prispevkih. Njihovo mojstrstvo le podkrepi njegov glasbeni izraz. Plošča prinaša izvrstno muziciranje, veliko glasbo, obrate, zaplete, prelome, harmonije, dinamiko, liriko, vrhunska soliranja. Vsi glasbeniki imajo svoje mesto, dihaajo, sodelujejo, ustvarjajo zvočne pasaže, se dopolnjujejo, izbrišejo čas. Redko katera plošča me je letos tako navdušila, je pa razveseljivo, da jih je zadnje čase v naših logih vse več.

Samo Šalamon gotovo sodi med kronske dragulje domačega jazza. Vse bolj se uveljavlja tudi v mednarodnem pogledu, njegov veliki talent je prepoznal eden največjih ameriških jazzovskih kitaristov John Scofield in ga že pred časom povabil k sebi. Plošča Ela's Dream je vrhunsko delo, ki vas ne more razočarati. Če v glasbi iščete kaj več, ji prisluhnite.

Delo: 5 / Oblika: 4

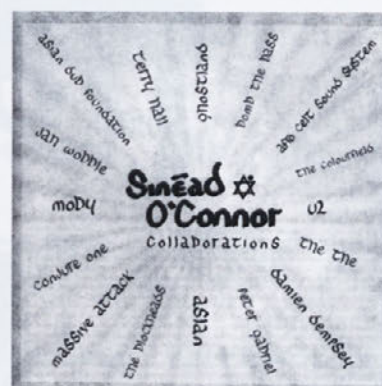
Neisha, Neisha
Nika Records 2005

Če želite v raju pod Alpami uspeti v glasbeni obliki, ki kakovostno vsaj malo odstopa od uveljavljenih poneumljajočih žanrov, se morate dobesedno narediti Angleža. Tako se je glasila strategija založbe. Iz Neže Buh je nastala Neisha in namesto v slovenskem jeziku je deva pela v angleškem. Seveda so naše turbo-kič-podeželske radijske postaje v njenem stilu nemudoma prepoznale nekaj podobnega pevkam Norah Jones ali Joss Stone. No, ja, vzpodbudo je le dala založba in zadeva se je prijetla. Neisha je postala domača zvezdica, umni radijci in izborni časopisje pa so, ko so spoznali nateg, požrli debel cmok. Nekako tako je šlo.

Neisha se je rodila leta 1982 v Ljubljani. Izhaja iz glasbene družine, ni samo pevka, je tudi šolana pianistka, komponentka in Škrjančeva nagrajenka. Dejavnja je na različnih področjih tako pop kot resne glasbe, ustvarjala je filmsko in scensko glasbo ter delovala v simfoničnem orkestru. Seveda je pop glasba njena mladostna ljubezen, nanjo naj bi predvsem vplivala glasba osemdesetih let. Tako najdemo v njeni glasbi, na plošči se predstavlja tudi kot avtorica, vplive rocka, r&b-ja, bežno jazzy občutje, veliko klavirja, ne manjka spogledovanja z glasbo obeh prej omenjenih pevk. Plošča se najbolj nagiba na stran popa, vendar je dovolj energična, optimistično nastrojena, zabavna in, kadar je potrebno, tudi nežna. Tisto, kar zmoti, je precej rutinska izvedba sodelujočih glasbenikov, ali pa je ta vtis mogoče posledica precej podobno krojenih skladb. Spremljevalna zasedba je drugače pestra, tudi več skladb izstopa od povprečja, vse je izvedeno obrtniško brez pripomb. Neisha sicer nima nekega nadčasnega vokala, celo rahlo hripava je, vendar zna ga uporabljati. Tudi po stasu je prikupna, tako gre njena pojava v uho in oko, kot nalašč za televizijo. Nežina besedila so nekoliko najstniško naivna in nezahtevna, zmoti tudi kakšen hrvatizem, recimo »bilo kam«. Osrednja tema je seveda ljubezen, vse je, kot se šika za soliden pop. Plošča prinaša tudi šest pesmi v angleškem jeziku, Neishina izgovarjava je zadovoljiva in tudi v skupni podobi ni prisotna ona nezmotljiva slovenska nota, ki takoj izda poreklo.

Edini večji očitki plošči je nekoliko enoličnosti. Za sladokusce ta glasba ravno ni, moti tudi dokaj sterilna produkcija, za radijsko predvajanje in osvežitev onesnaženega ter ubožanega etra pa je to prva liga.

Delo: 3 / Oblika: 3

Sinead O'Connor, Collaborations
EMI/Dallas 2005

Menda se ta plodna devetintridesetletna irska glasbenica, izvrstna pevka, aktivistka in upornica, ki je skozi lastno kariero temeljito pretresla svetovno pop prizorišče in preoblikovala dojemanje žensk v popularni glasbi, počasi posvaja od javnosti. Zadnje čase se boja posveča zgolj operi, kot Ofelija je nastopila v gledališki produkciji Hamleta, in sodeluje le s prijatelji, kot je recimo Peter Gabriel. Njen zadnji studijski pop album je izšel v letu 2000, dve leti kasneje smo dobili še album z irsko tradicionalno usmeritvijo. Sledile so tri kompilacije, leta 2003 stari in redki posnetki, letos konec pomladi sodelovanja in v jeseni še album priredb reggae klasik.

Kljub izredno uspešnim in kakovostnim lastnim glasbenim izdelkom se je Sinead pogosto pojavljala v družbi znanih glasbenikov in skupin. Seveda je izbirala vedno le najboljše in take, ki imajo in znajo kaj povedati. Na samem začetku glasbene poti, že leta 1986, je s kitaristom skupine U2, The Edgeom, posnela komad Heroine za film Captive, ki je na plošči tudi najstarejši posnetek. Album prinaša kar sedemnajst tem, dokumentov plodnega sodelovanja. Gostujoči pevkini vokali se je vedno povsem ujel z razpoloženjem in glasbo določene skupine, tako na plošči ni posnetka, ki ne bi bil vreden naše pozornosti.

Nabor sodelavcev je spoštovanja vreden; Massive Attack, Asian Dub Foundation, Bomb The Bass, Jah Wobble, Afrocell Sound System, Blockheads, U2, Peter Gabriel, Aslan, The The, Damien Dampsey, Terry Hall itd. Sama imena za sladokusce, glasbeni razpon od tradicionalne irske glasbe do rocka, popa, world beata in sodobne elektronike. Praktično vsa imena so britanskega ali irskega porekla, odstopa le Moby, ki pa je, vsaj po glasbi sodeč, le pogojno Američan. Glasba ter idejna zasnova vseh pesmi in skladb sta Sinead pisani na kožo. Je taka, kot jo poznamo, ponosna, neizprosna, iskrena, doživeta, nežna, ranljiva in naslednji hip radikalno nastopajoča.

O'Connorjeva je imela težko otroštvo. Njeno odrasčanje ni bilo enostavno, prebijanje skozi sovražen in proti ženskemu spolu še posebej podcenjujoči svet je terjalo svoje. Dovolj ima vsega, in če bo spet imela kaj povedati, se bo že oglasila. Naredila je veliko, nima se česa sramovati, na vse je lahko ponosna. Naj končam z naslovom njene največje uspešnice - Nothing Compares 2 U.

Delo: 5 / Oblika: 3

Ocenjuje Rasto Božič

park extreme

Drži? Drži!

Televizijo gledam poredko, a če že jo, mi reklame seveda ne uidejo. Ena je bolj debilna od druge. In ko me kaka res razjezi, se odločim prijetno združiti s koristnim. Torej narediti ParkXtreme in še sesuti lažnivega proizvajalca. No, ne proizvajalca, temveč njegovo reklamo ... Kar je morda eno in isto, a pojdemo lepo po vrsti. Gledam modela, ki mu na podplat kapnejo kapljico super lepila in ga pripopajo na strop in model obvisi. V naslednji reklamici pa je že napopan in samo pove, da še kar visi. »Ja, pa kaj še,« se razjezim, ko mi ga med TV dnevnikom pokažejo že četrtič in se odločim njegovo vajo ponoviti. Seveda izključno v raziskovalne namene, to nima nobene povezave s tem, da nimam prav nobene ideje več, kaj bi še počel za rubriko, ki jo pravkar berete. In ko naslednji dan v mojo pisarno pride urednik in se začne motati kot mačka okoli vroče kafe in stresati pohvale in dovtipke kar iz rokava (in pri tem vsakič poudari, da bi ta ali oni morda lahko bil dober uvod v mojo reportažo, kakor da bo že dober uvod rešil moj ustvarjalni zamašek!), se mu, kot že stotič, zlažem, da imam že vse domišljeno, samo še narediti moram, pa bo. Saj pravzaprav niti ne vem, ali mi verjame, a me po navadi pusti še kakšen dan.

No, naslednji dan sta imela Suki in Nejc žur pa še Švent mlajši je bil tam s fotoaparatom in smo se mimogrede zmenili, da se bomo pripopali. To smo se sicer zmenili že pozno ponoči, ko smo bili vsi umetno opogumljeni (in še preden je poklical landlord, naj damo muziko bolj potihno in je Suki tako resno vzel »prošnjo«, da smo glasbo potem poslušali kar prek zvočnička prenosnega kompiuterja), a dogovor je dogovor in v nedeljo smo bili vsi v Patriotu. Na bolj trhljih nogah sicer, a noge pri tem eksperimentu tako in tako naj ne bi bile najbolj odločujoči faktor. Kupil sem pet majhnih tubic super lepila (mimogrede, to pomeni, da je imel tokratni ParkXtreme najvišji budžet doslej!) in prinesel gojzarje in pancarje. Prinesel jih je tudi Nejc, gojzarje namreč, a so bili tako umazani, da bi jih morali dva dneva čistiti, preden bi lepilo sploh prišlo, tako da smo uporabili samo moje. Ko smo ob kavicah modrovali, kako bi zadevo izpeljali, sem si kapnil kapljico na prst in ga pritisnil ob Nejcvega. A ni kaj pride držalo, se je mimogrede odtrgal! Ogorčen sicer, kaj hujšega pa ni bilo. Potem sem, ko niso gledali, namazal en konec svinčene cevi in poprosil nekoga, ali jo lahko prime, a se tudi ni prilepil. Vsaj ne za dolgo. Urši sem namazal ročaj skodelice (sem nekako upal, da bo morala naslednji dan v službo s skodelico v roki!), pa se je mimogrede rešila. Ingi sem kapljico kanil na cigaretni filter in se ji je cigareta sicer prilepila na prst, to je bilo pa tudi vse! Švent, ki je vse skupaj opazoval s fotoaparatom v roki in čakal na Pulitzerjevo nagrado, je bil

razočaran. »Mogoče bi pa moral kupiti sekundno lepilo,« je podvomil. In sem podvomil še jaz, dokler na etiketi nisem prebral, da sem prinesel sekundnega. A v navodilih za uporabo sekundnega lepila piše, da moraš lepljene stvari najmanj deset minut tiščati skupaj! Hej, kdo koga limal? Zakaj sekundnemu lepilu raje ne rečejo desetminutno lepilo?! No, motivacija nam je popolnoma padla. Lepilo sem na stvari lepil le še iz nekakšne vdanosti v usodo in v upanju na čudež, a ko rezultata ni bilo in ko sem se vsem povzpel že čez glavo in se sploh premakniti niso upali, kaj šele, da bi se česa dotaknili, smo končno uporabili možgane in se odločili držati navodil. A kako človeka deset minut držati dvignjenega pod strop? In smo se domislili »a-je-to« rešitve. Na tla smo položili desko, na vsak zob gojzarjevega podplata na debelo nakapljali lepila (Nejc ga je nanesel med profil, a sem mu obljubil, da tega ne bom omenil!), potem pa sem deset minut stal pri miru, v upanju, da bo lepilo prišlo. Naredil sem napako, ker si pri roki nisem pustil nič priročnega (na primer svinčene cevi), ker je bil Suki ves čas za mojo ritjo, a človek res ne more misliti na vse. Po desetih minutah so močni pobje in Luka poprijeli za desko in me enostavno obrnili na glavo. In, glej čudež, lepilo je držalo. Bingljal sem kot kakšna posušena klobasa z glavo navzdol. A ne dolgo, kmalu se je zaslislalo poklanje. Popustil je namreč furnir na deski in Suki me je v zadnjem trenutku ujel, da nisem z glavo butnil ob tla. Bi poškodoval parket in bi mi bilo potem nerodno. No, saj nerodno mi je bilo vseeno, ko sem ugotovil, da sva s Sukijem v klasičnem 69 položaju. Stojčem! Ko sem še v mladosti (v času elektrifikacije) eksperimentiral, sem bil prepričan, da ni izvedljiv, zato sem ga preskočil in se danes, na stara leta, točnem po glavi, a kaj bi, je šlo že mimo ... Svoje smo že odjebali, bi rekla B.

Na hitro smo potem prilepili še Nejca v mojih pancarjih in smo ga močni pobje in Luka obrnili na glavo, da mu je cockta malce zaplala po žilah, mi je pa nadvse žal, da nisem namazal še sponk, da se ne bi mogel sezuti, a mi je šele kasneje povedal, da je njegova sestra rekla, da sem najbolj smešen stric, kar jih je videla! Stric, tristo kosmatih peklensčkov nazaj!

Zvečer smo tradicionalno pogledali še film, za lep zaključek večera pa so poskrbeli naši vrli policisti. Seveda so me zaradi redkega nočnega prometa ustavili, predvsem zato, da si preženejo dolgčas, ne iz kakšne zlobe, bognedaj! Prav tako so s ceste sneli Nejca.

»Kontrola prometa. Vozniško, prometno!« Ker je bil nadvse vlijuden, sem utišal Eminema, ki mi je paral ušesa. Pri pozornem

pregledu mojih dokumentov mu zagotovo ni ušla Parkova press izkaznica, a kaj dosti očitno ni pomagala. »Opremo imate?« Seveda sem suvereno pritrdil, a sem moral kljub temu odpreti prtlačnik. Policist mi je pomagal najti iskano (sam, če sem iskren, nimam blage, kaj potrebujem in kaj imam, a očitno sem imell!), pri tem mu je pogled ves čas uhajal na moje gojzarje, zelo očitno zalepljene na leseno desko. Bi lahko bilo še bolj očitno? Lopov se je ujel na limanice! Nekajkrat se je že pripravil, da bo vprašal, potem pa verjetno spoznal, da bi bilo to enako, kot če bi se morilec naokoli sprehajal z napisom, da je morilec, in je potlačil radovednost. »Ste že kdaj pihali?« Ko sem odkimal (kar mu je bilo pri mojih letih verjetno nadvse sumljivo, pa še Eminema poslušam!), mi je na dolgo in široko razložil, kako naprava deluje, koliko časa moram pihati in kakšne lučke se bodo prižigale, da se me je kar malo panika polotila. »Eeeee, gospod policist, pil sicer nisem, sem pa pojedel kmečko pico ...« Zatrdil mi je, da to ne igra nobene vloge, vendar se Suki z njim zagotovo ne bi strinjal, ker ko sem še prej med filmom ene dva spustil, je najprej mislil, da je kdo umrl kakšen teden nazaj! No, aparat je seveda pokazal nula-nula in kot nagrado za trezno vožnjo sem lahko s sabo vzel ustnik, s katerim sem se naslednji dan lahko hvalil pred mojim srednjim sinom, ki me je nekaj časa gledal kar z nekakšnim spoštovanjem. Sem mu sicer pojasnil, da bi me tako lahko gledal, če bi bili črne polti in bi živeli kje na jugu Združenih držav, a ker je še premajhen, ni razumel. Pa kaj bi begal otrokovo glavo z globalnimi problemi, ne? Mi smo konec koncev bele polti, mi se samo na strop limamo ...

Aja, kaj je bilo z Nejcem, imenovanim Cockta? Nič, jasno. Opremo je imel (mu jo je kot meni pokazal policist), če je ne bi imel, bi kazen itak plačal oče, čigar avto je vozil, pije pa tudi ne. Nejc je namreč človek, ki ga pokličemo, kadar se kje pije in se potem ne sme voziti. Saj včasih so poklicali tudi mene, ko so hoteli s kakšnega žura na Trški gori okoli treh zjutraj, ker vedo, da še ne spim. Sem parkrat prišel po njih, a sem vedno naredil klasično napako – takoj ko sem prišel gor, sem dvakrat pil, potem pa še dvakrat, potem smo jih še nekaj rekli, pa sem še nekajkrat spil, potem smo pa itak Cockto poklicali. Zdaj grem raje s fanti še jaz, pa potem kar direkt njega pokličemo ...

**Sekundnišinizdesetminutnim pritiskom
foto Jure Švent**

stripina

šola stripa nm

info: prireditveni.program@zalozba-goga.si
tel: 07 393 08 10

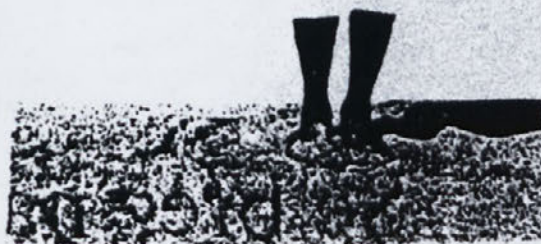
park:strip

draga M.

pišem ti iz
kroja, kjer je
nekončna pravnina
bistvo napajanja
samega sebe

kraj, na katerem
se tudi življenje
samo morda
zavisti ...

Tu je vse pricembjeno in skratki
ni

potem spoznaš, da ima prav
vsak lahko sanje ...

in vsak ima
lahko
ljubezen ...

AJDA ERZNOŽNIK

POTLAČ

lokalno trobilo

Velika nagradna igra

Izvolite svojega župana!

Tokrat gre zares. Uredništvo se je odločilo, da bo z veliko nagradno igro s pomočjo bralcev izpeljalo demokratično glasovanje za prihodnjega župana Novega mesta. Kandidat, ki ga boste večinsko podprli, bo mandat začel prihodnjo jesen. Neformalno pa seveda veliko prej, takoj ko bomo poleti izvedli zadnji krog glasovanja. Nesporno je namreč, da bo s podporo Potlača, najuglednejšega dolenskega medija, naš človek imel nesporno legitimnost, da začne NEMUDOMA urejati stvari, ki so jih zavozili dosedaj. Gre za to, da se morajo neodvisni mediji upreti vsem, ki skušajo prevarati voljo ljudi (kot se je

zgodilo pred štirimi leti, ko je klika z goljufijo preprečila zanesljivo izvolitev Francija Kocine) in da na oblast končno pride človek, ki ga podpirajo široke ljudske množice. Nikakor ne gre za kakršno koli politično zadevo, ampak za spoštovanje demokratičnih procedur.

Pravila glasovanja so sledeča. V skladu z novomeško demokratično tradicijo je marsikaj dovoljeno in le malokaj prepovedano. Uničevanje glasovnic, ki niso po vašem okusu, je dovoljeno. Fotokopiranje glasovnic ni ravno zaželeno, je pa dovoljeno. Važno, da se ne pretirava, ker lahko postane sumljiva. Glasovi vseh, ki imajo stalno prebivališče na Gabrju ali na Ragovski ulici se bodo šteli dvakrat, po potrebi pa tudi trikrat, tako kot leta 2002. Edina prepoved velja za glasovanje pokojnih – glasovati ne smejo vsi tisti, ki so umrli pred letom 1914.

Lista Pomlad

Franci Kocina

Dolenjski slavček. Novinar, teolog, grobar. Največji še živeči novomeški politik. Prihodnji novomeški župan.

Silni Mesojed

Mlada zvezda novomeške politične scene. Borec za pravice Romov in domačih rastlin.

Ivan Žar

Najtesnejši prijatelj Milovanega Big D. Giant. Domnevni poslanec.

Milovani Big D. Giant

Najtesnejši sodelavec Ivana Žara. Domnevni košarkar.

Deci cvička

Nosilec liste.

Lista Svobodni podjetnik

Joško Macola

Predsednik uprave druge največje farmacevtske družbe. Revolucionarna kariera: v Krki, d.d. zrušil Kneza Miloša, prepolovil dobiček in vrnil oblast delavskemu razredu.

Dolfe Podžupan

Nekdanji podžupan, nekdanji direktor uprave Tilia. Sedaj samostojni podjetnik, ustanovitelj podjetja Podpis d.o.o. Član 64 upravnih in nadzornih odborov samo v KS Brezje Center in še 124 v drugih KS.

Vlade Sodček

Športni direktor Krke (IV. rekreacijska liga). Nagrade: Menedžer leta po izboru Potlača 1997 - 2015.

Matjaž Grom

Direktor razvoja korporacije GOGA, občasni uporabnik pomirjeval. Najbolje plačani menedžer vseh časov, fotografiran na razkošni jahti pred svojo objestno drago vilo na Azurni obali.

Masne kure

Njihov slogan: Kura, ki kokodaka, še ni dovolj pečena.

Lista Občinarji

Alojz Muha

Prvi človek Komunale, takoj za Boro Novcem. Nekdaj pek. Prostovoljni gasilec in pesnik. Predvolilno geslo: boljše rjava voda, kot neslan kruh!

Levi Car

Prvi urbanist občine, črnograditelj kolovozov in avtocest. Avtor številnih nesmrtnih idej za revitalizacijo mestnega jedra: cunami, avtocesta, rušenje kapitlja in rotovža itd.

Veliki Mag Boško Don Kova

Politični slogan: jemlje bogatim, da bi vzel revnim in obratno. Ambicije: Menedžerska kariera v Evropi.

Mati Podžupanja

Utelešenje vseh vrlin naše občine. Tiha foforitka (ob pomoči naklonjene volilne komisije).

Kontejner

Dosedanji vodja Oddelka za komunalno skupnost in krajevno infrastrukturo.

Lista Črni

Nadškof McLap

Prilodni papež. Največji teolog po Tomažu Akvinskem, Svetem Avguštinu in Franciju Kocini.

Gregor Maradoni

Bolj znan kot Metadoni, v nekaterih bolj poduhovljenih krogih tudi Metafizični. Založnik, podjetnik, ustvarjalec, mislec. Skupaj z Matjažem Gromom ustvaril korporacijo GOGA – slovensko Gazelo.

Rajko Rajc

V senci Metadonija ga dolgo časa ni nihče opazil, vendar je njegova prihodnost nedvomno bleščeča. Tihi favorit (ob pomoči Svetega sedeža).

Blaž Lukič

Prvi mož črne mafije in župan podzemlja. Žrtev številnih seksualnih afer.

Jebul

Domnevni urednik Parka, v resnici marioneta raznih interesnih skupin. Afer: podkupljen s strani DNS, NSi, SDS in romske skupnosti.

Lista Centralni komite

Direktorica Mojči

Prva dama Potlača in nekdanji tudi Mestne občine Novo mesto, trenutno predsednica Atletske zveze Slovenije. SQ: 180.

Mlade komunike

Glej sliko.

Igor Prhljaj

Distanciral se je od swingerjev v lastni stranki, češ da niso dovolj levičarski. Zagovarjal stališče, da je dandanes pravi komunist lahko zgolj mazohist. Ambicija: imeti svoj gasilski kombi.

Mirko i Slavko

Največji zagovornik Potlača, prijatelj Skupine DNS, skrivni podpornik Francija Kocine. Še poslednji ZSMS-jev idealist. Služil vsem novomeškim županom in preživel.

Bora Novac

Kvaliteto postavljanja kanalizacije vodovodov dvignil na doslej nesluteno raven. Sicer pa žrtev umazanih predvolilnih spletk. Politična ambicija: postati predsednik kakšne južnoameriške države.

Lista Umetniki

Damijan Šizigoj - Šizi

Preiskovalni novinar Potlača. Največji uspeh: odkril volilno prevaro leta 2002 na Ragovski in Gabrju. IQ: ima.

Matjaž Inerator

Največji lokalni kulturnik. Vrhunec kariere: predstava Uspeh Krke ni mistika, ampak sokolsko srce. Režiral tudi otvoritev Olimpijskih iger v Atenah.

Marijan Zverina

Novomeški hard roker. Ljudski pevec, junak in podjetnik. Zvezda EME, kjer bo tudi letos izpadel zaradi prevare pri telefonskem glasovanju.

Karlos

Veliki ljubimec, hedonist, kipar. Alfa in omega novomeških tehnoloških rešitev. Skupino DNS postavil na trde temelje.

Bacek & Tomasso

Brez njih ne bi bilo novomeškega rumenega tiska. Sicer pa topovska hrana.

Glasovnica: Izločite kandidata, ki ga ne marate!!!

Kandidate smo tokrat razdeli v več skupin, glede na politično orientiranost njihovih dedkov in nekatere osebnostne lastnosti. Vaša naloga je, da izločite kandidata, za katerega nikakor ne želite, da bi zmagal. Glasovnico izrežite in prilepite na dopisnico in jo pošljite na naslov Park, Glavni trg 6, Novo mesto s pripisom: Glasovanje za župana MO Novo mesto. Izžrebanec bo dobil lepo nagrado Založbe GOGA.

Ob imenu liste napišite ime kandidate, za katerega ne želite, da bi postal prihodnji novomeški župan! Kandidati, ki bodo pri posameznih listah dobili največ glasov, bodo izločeni.

Pomlad:

Svobodni podjetnik:

Občinarji:

Črni:

Centralni komite:

Umetniki:

Moji podatki:
ime in priimek:

naslov:

zgodba neke snežinke

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto

KNJIŽNICA
 Rozmanova 26/28, Novo mesto
 tel: 07 393 46 74

ZARJA d.d.
 Stanovanjsko podjetje
 Prešernov trg 5
 Novo mesto

GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8
 8000 Novo mesto

SREDNJA ŠOLA
 ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27

strankamladihslovenije
SMS
 www.sms.si

GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331

gostišče kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Šmarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

Bistro in pizzeria Kaval
 Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623

Figura Kr'neki
 Ljubljanska cesta 27
 Novo mesto

Frizerski salon Jure
 Kandijska 19, Novo mesto

Frizerstvo in lasuljarstvo KODRČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118

Vabljeni v frizerski salon »SAŠO«
 Vesna Barantin, s.p.
 Ratež 70,
 tel. 30 85 843, GSM: 031 322 237

ZP MS
 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojca@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine "Mojca" Novo mesto

K.N.J.I.Ž.N.I.C.A
 Paula Golie
 Kidričeva 2, p.p.29
 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110

OŠ Bršljin
 Kočevarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijn@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7
 8000 Novo mesto

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul. 7,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900

Dijaški dom Novo mesto
 Šegova ulica 115
 8000 Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA
 Ulica talcev 3/a
 07 39 33 264

Gostilna in prenočišča
 Kandijska cesta 63
 Novo mesto
 tel.: 07 30 28 444
 www.pribelokranjcu-vp.si

PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto

PIZZERIA RESTAVRACIJA NOVLJAN

Prepiah
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404

Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384

Knjigarna Goga
 Glavni trg 6, Novo mesto

FRIZERSKI STUŠ
 Simona Šimec s.p.
 ul. Marjana Kozine 3
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07/33 73 461
 GSM: 041 609 144

Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krofov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.

N.Si
 Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v moč dobrega

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si

Šolski center Novo mesto
 Šegova 112
 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

Glasbena šola Marjana Kozine Novo mesto

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

Mestna občina Novo mesto
 Seidlova 1, Novo mesto

GALERIJA BOŽIDAR JAKAC
 1974
 KOSTANJEVICA NA KRKI

McDonalds
 Ljubljanska 27
 Novo mesto

Gostilna Bučar
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084

Prepiah
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404

lokalPatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si

DOLENJSKI LIST
 Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!

DOLENJSKI LIST
 Sodelujte v anketi na
 www.dol-list.si
 (07) 39 30 500

Slovenska demokratska stranka SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Ddiplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020

OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101,
 V. Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
 KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto

Kmetijska šola Grm
 Sevnova 13
 Novo mesto

GASILSKO REŠEVALNI CENTER NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Ogled razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

park novomeški regionalni mesečnik

KAVKA PUB
 Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041

LOKAL, KJER SE PIJE DOBRA KAVA. DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.
 DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h

TOTAL d.o.o.

PIZZERIA TOTALKA
 Kandijska cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00

TOTAL TOTALČEK

COMOLAN
Trženje in servis računalniške opreme
Ljubljanska 8, Novo mesto
tel.: 07 33 21 638

PARMA tel./fax: 07 33 44 220
mob: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

Studentski servis
sedež: Prešernov trg 6, Novo mesto
07 3374 370, 031 396 139
poslovalnica:
Baragov trg 1, Trebnje
07 3460 520, 031 677 965
<http://www.studenti-nm.com>

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

ARCHITECT LINEA
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

UDARNI list

tak Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 78 780

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 79 010
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Samolepilne etikete • Foto papir

KCID

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

grafika
novo mesto d.o.o.

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana
Majcna 9,
Novo mesto
telefon
07 332 45 10

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

Robert's elektronika d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

STUDIO VIRC
audio-vizualna produkcija

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
Glavni trg 11, Novo mesto 102

N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
ORGANIZACIJA IN
TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA POSREJENJE IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel.: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel.: 07/3325-926
GSM 041/726-644

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

Panda d.o.o.
KZ Krka,
Dom, vrt in kmetijstvo
tel.: 07 33 56 360

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

HRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

APROS www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

**EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE
IN SVETOVALNE STORITVE**
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 280

harlem
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel. 07 3382 900
<http://www.harlem.si>

SALON MASAJŽ N ZDRAVJA
Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

INTERRIER
TRESPA
SANTARNE KABIN
IN GARDEROBE
KNAUF
MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong
SPUŠČENI STROPI
fermacell
Montažna gradbeno plošče
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

TONSON
Šola tujih jezikov
Novo mesto
Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si

LDS
LIBERALNA DEMOKRACIJA
SLOVENIJE

TRGOVINA VIVA
SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

KERAMIČARSKA DELA
DACOMM
d.o.o. Novo mesto

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Stroža 13, 8232 Šentupert
Tel.: 07/34 34 590 Fax 07/34 34 591
Mobilni: 041 427 652

TURISTIČNA AGENCIJA
NOE **MONDIAL**
TRAVEL
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, <http://www.belbled.si>

ISER
Andraž Krajnc s.p.
Joklevo 12, Novo mesto
Računalniško inženiring
inženiring in izobraževanje
www.iser.si
tel. 07-33-74-051

TI-MAK d.o.o.
timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

Prisojna pot 4, Novo mesto
Tel. 041 652 747
parketarstvo.kovacic@siol.net

www.kik-interier.si
INTERRIER
TRESPA
SANTARNE KABIN
IN GARDEROBE
KNAUF
MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong
SPUŠČENI STROPI
fermacell
Montažna gradbeno plošče
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

N.Si

Nova Slovenija

Krščanska ljudska stranka

Naj se mir božične noči naseli v
vaših srcih v celem letu 2006!

Mestni odbor N.Si Novo mesto

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.

ROBINSON
Poslovalnica Robinson, tel. 07/33 828 00

Bogata ponudba silvestrovanja v
Sloveniji in v tujini:

Dunaj iz Novega mesta 17. - 18. 12. 05

Opereta in balet v praznični Ljubljani
27. in 30. 12. 05

Silvestrovanje na Šmarjetni gori

Lep Božič in veliko zanimivih poti v letu 2006!

Kompas Novo mesto, Novi trg 10,
Tel. 07/393 1 530, www.robinson-sp.si

Naj v novem letu sreča doseže vrh.

Vsem strankam in poslovnim partnerjem želimo vesele praznike ter veliko
osebne sreče in uspeha v prihajajočem letu.

Ljubljanska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

PARK

III 895/2005/2006

200702288, 2

COBISS c

LDS
LIBERALNA DEMOKRACIJA
SLOVENIJE

Objemite novo leto!

Ugodna
ponudba
študentskih
bonov!

McDonalds
Ljubljanska 27
Novo mesto

SLS.

*Občankam in občanom
želimo veliko uspeha,
zdravja in miru
v prihajajočem letu 2006.*

Mestni odbor
Slovenske ljudske stranke
Novo mesto.